

Szépirodalmi Figyelő

Irodalmi, kritikai, szemlélő folyóirat

2015
3

Pruzsinszky Sándor prózája | Mezey Katalin, Oláh
András, Tóth Erzsébet versei | A Szépirodalmi Figyelő
szakácskönyve: kortárs magyar írók receptjei | Pádár
Ádám képregénye | Kritikák Bíró Zsófia, Hartay Csaba,
Krzysztof Varga, Vinkó József, Greg Hughes könyveiről

Szépirodalmi Figyelő

Irodalmi, kritikai, szemlésző folyóirat

Szerkesztők:

Pápay György (*főszerkesztő*), Vass Norbert,
Vincze Ferenc (*főszerkesztő-helyettes*), Zsávolya Zoltán

Főmunkatársak:

Buda Attila, Csillag István, Zahari István, Zsolnai György

Szerkesztőségi titkár:

Demus Zsófia

A szerkesztőség címe:

Postacím: 1462 Budapest, Pf.: 629.

Tel./fax: (1) 321-4757 • E-mail: szif@racio.hu

www.szepirodalmifigyelelo.hu

Fedélterv: P. Szathmáry István

Nyomdai előkészítés: Layout Factory Grafikai Stúdió

Megjelenik minden második hónap 15-én

Előfizetési díj: 3000 Ft

A Szépirodalmi Figyelő által feldolgozott folyóiratok:

2000, Agria, Alföld, Ambroozia, Apokrif, Bárka, Confessio,
Credo, Dunatükör, Élet és Irodalom, Életünk, Eső, Ex Symposion,
Ezredvég, Forrás, Helikon (Kolozsvar), Hévíz, Híd, Hitel, Irodalmi Jelen,
Irodalmi Szemle, Jelenkor, Kalligram, Kortárs, Korunk, Látó, Liget,
Lyukasóra, Magyar Lettre Internationale, Magyar Műhely, Magyar Napló,
Mozgó Világ, Múlt és Jövő, Műhely, Műút, Napút, Opus, Palócföld,
Pannonhalmi Szemle, Pannon Tükör, Parnasszus, Partium, Prae, Sikoly,
Somogy, Spanyolnátha, Székelyföld, Tekintet, Tempevölgy, Tiszatáj,
Új Forrás, Vár, Várad, Vár Ucca Műhely, Vigilia, Zempléni Múza

Lapunk előfizethető a szerkesztőségben,
terjeszti a Magyar Posta Rt. Hírlap Üzletág.

Előfizethető továbbá közvetlenül a postai kézbesítőknél,
az ország bármely postáján, a Hírlap Ügyfélszolgálati Irodákban
és a Központi Hírlap Centrumnál

(Budapest, VIII. ker. Orczy tér 1., tel.: 06-1/477-6300; postacím: Bp., 1900).

További információ: 06-80/444-444; e-mail: hirlapelofizetes@posta.hu

Nyomdai munkák: *mondAe Kft.*, www.mondat.hu, Lázy Kft. • Budapest

Kiadja a Szépirodalmi Figyelő Alapítvány

Felelős kiadó: a Szépirodalmi Figyelő Alapítvány elnöke

ISSN 1585-3829

TARTALOM

■ SZEMLE

Mezey Katalin: <i>Megbocsátatlan emlékek</i> (Parnasszus, 2015/1.)	3
Lengyel Ferenc: <i>Átirat</i> (Korunk, 2015/3.)	4
Oláh András: <i>visszafelé</i> (Vigilia, 2015/3.)	5
Nagy Hajnal Csilla: <i>Hét: Anna</i> (Kalligram, 2015/3.)	7
Tóth Erzsébet: <i>Társas gőz</i> (Alföld, 2015/3.)	15
Borbély András: <i>Könnyű föld</i> (Napút, 2015/2.)	17
Gortva Tamás: <i>Öngyilkosság</i> (Tiszatáj, 2015/4.)	18
Pruzsinszky Sándor: <i>Attila Redivivus</i> (Ezredvég, 2015/2.)	19

■ A SZÉPIRODALMI FIGYELŐ SZAKÁCSKÖNYVE

Prágai Tamás: <i>Kecskecurry</i>	27
Király Farkas: <i>Miatökusz</i>	30
Géczi János: <i>Risotto Nero</i>	34
Egressy Zoltán: <i>Az anyámféle krumplifőzelék</i>	37
Jánossy Lajos: <i>A láthatatlan főzelék</i>	40
Vörös István: <i>Rántotta</i>	43
Csik Mónika: <i>Kalácsmadár</i>	50
Sándor Zoltán: <i>J. K. és a csevap</i>	53
Térey János: <i>Szegfűszeges pulykasült-duett</i>	57
Szécsi Noémi: <i>Sün cserébben</i>	58
György Attila: <i>Szerelmem, szalonna</i>	61
Kollár Árpád: <i>Sose egyél bureket!</i>	63

■ KÖZÜGY

Pádár Ádám: <i>Paprikás krumpli</i>	68
-------------------------------------	----

■ KRITIKA

Keszeg Anna: <i>A boldog hentes boldogtalan felesége</i> (Bíró Zsófia: <i>A boldog hentes felesége</i>)	76
Koncz Tamás: <i>Magyar tarka</i> (Hartay Csaba: <i>Nem boci!</i>)	81

Seres Nikoletta: <i>Ismertős étel, idegen íz</i> (Krzysztof Varga: <i>Mangalicacsárdás</i>)	85
Zsávolya Zoltán: <i>Az ízek és a lélek</i> (Vinkó József: <i>Szellem a fazékból</i>)	89
Benkő Krisztián: <i>Unortodox kóser</i> (Rosenstein szakácskönyv)	95
Szőllőssy Balázs: <i>Jogunk a malátához</i> (Greg Hughes: <i>Házi sörfőzde</i>)	100

■ BIBLIOGRÁFIA

2015. március–április (Zahari István)	105
Számunk szerzői	124

Lapszámunk borítóján Pádár Ádám grafikája látható.

Lapunk megjelenését támogatták:

Nemzeti Kulturális Alap

Nemzeti
Együttműködési
Alap

BÁV BIZOMÁNYI
KERESKEDŐHÁZ ÉS
ZÁLOGHITEL ZRT.

Szerencsejáték Service Nonprofit
Korlátolt Felelősségű Társaság

SZEMLE

Mezey Katalin

MEGBOCSÁTATLAN EMLÉKEK

Milyen könnyű volt régen kimondani
a szót. Immár csak mint egy tör élet,
tapogatom: elég gyors lesz-e,
vagy vonakodva, cseppről cseppre
ereszti ki a vérem?
Gyors légy és jó helyre fuss
átkozott penge!
A tudat úgyis jobban fáj a testnél,
sebe nem forrad be soha,
legfőljebb kihúny, mint a kanóc,
mikor kifogy alóla a gyertya.
Még nem jött el az igazság órája,
amikor már nem mosolyogva,
nem halogatva és tagadva
próbálja belém ölelni,
de szemtől szembe rámemeli.
Széthasítja a megbocsátatlan
enyészetre ítélt emlékeket is.

Parnasszus, 2015/1.

Mezey Katalin 1943-ban született Budapesten. Verset, prózát és drámát ír. József Attila- és Kossuth-díjas.

Lengyel Ferenc

ÁTIRAT

Balla D. Károly két sorára

„...az ég alól kibújni nincs esélyed:
ahol most vagy, épp ott borul feléd”
eggyé bogozva kezdetet és véget.

A vándorlás felnyitja rád szemét
mongol vágású lassú mozdulattal,
s meglátod benne: utad utolért.

A sors ilyen: nem küld el, nem marasztal.
Semleges szemmel néz téged. Kivár.
Égtájak közt megbékélsz-e magaddal?

A kuszaságok közt látod-e már,
hogy fenn és lenn között kell egyensúlyozz,
s kezedben nincs Ariadné-fonál,

ha súlytalanságod röptet és túloz?
Vagy fájdalommal hozzánősz a súlyhoz?

Korunk, 2015/3.

Lengyel Ferenc 1956-ban született Kolozsváron.
Verset ír, műfordítással foglalkozik.

Oláh András

VISSZAFELÉ

az út visszafelé hosszabbnak bizonyult:
türelmetlenné lettek a szavak

a szorongás megmérgezett mindent
mint földet a lehulló diólevelek

a nyárnak vége:
maradék parazsát fölitta
a szürke ég

kipányvázott hajók
imbolyognak a vízen

a mólón gubbasztok
mozdulatlanul mint egy táska
amit a csomagmegőrzőben felejtettek

nem voltál elég nekem
– látod: már múlt időben beszélek –
úgy hagyom a szavakat magam mögött
mint az aprót a kocsmaasztalon

kövekhez
csapdossa arcát a víz

lehunyom a szemem:
a szégyenlős homályból jó lenne
visszaszerezni az eltékozolt időt

de lemoshatatlan a szenny

a csöndet két csavargó
szutykos hangja töri meg

ők a beilleszkedéssel vannak elfoglalva
 én pedig arra gondolok: mi lesz
 ha egyszer minket is kihúz majd
 listájáról az Isten

Vigilia, 2015/3.

Nagy Hajnal Csilla

HÉT: ANNA

1. Valamit mégis mondanom kéne neki az ürességről. Nem kérdez túl sokat, azt szeretné, ha megnyílnék előtte, majd – hogyanem magamtól, ő csak bizalmasan mosolyog. De mit is keresek én itt?

– Önszántából jött, ne feledje.

Hangosan tettem fel a kérdést, ez is valami. Pár másodperc csenddel később mesélni kezdek neki a gyerekkoromról, tudom, hogy azt szeretik. Analizálhatják anyám szigorát, apám túlzott kedvességét (mindenkivel, még velem is), N.-ről egyelőre nem teszek említést, mert amúgy sem hiszem, hogy bármi szerepe lenne ebben az ürességben. A pszichológus kíváncsian figyel, néha összeráncolja a szemöldökét, azt hiszem, még ő sem jött rá, mit keresek itt.

Figyelem az órát a falon. Amikor már ötvennyolc perc telt el, felállok. Meglepetten néz rám, majd nevetve azt mondja, általában ő szokta jelezni az egy óra elteltét. Vállat vonok, elnézést kérek, rám szól, hogy nincs miért elnézést kérnem, kezét nyújtok, elfogadja, azzal, hogy találkozunk egy hét múlva.

2. Egyedül távozom reggel Bó lakásából, ő alvást színlelt, amikor lassan magamra vettem a barna harisnyát, a combközépig érő, szűk vörös szoknyát és a krémszínű blúzt (nem a legjobb összeállítás, de nem áltattam magam azzal, mikor este elindultam otthonról, hogy sokáig pompázhatok benne). Mielőtt még felszállnék a villamosra, egy pékségben kenyeret, egy élelmiszerboltban pedig kis doboz kakaót veszek. Bár már hetek óta csak úgy *csinálok*, mintha megártana az ital, amit leerőszakolok a torkomon ezeken az estéken, és ekkorra a zsúfolt villamoson már semmilyen ismerős nem láthat, mégis szeretem eljátszani a másnaposságot is. Van valami megnyugtató abban, amikor úgy csinálsz, mintha kisebb kaliberű fizikai fájdalmaid lennének. A kenyér és kakaós tej párosából, főleg pedig abból, ahogyan barbár módon tömöm magamba a villamoson, mindenkinek világossá válhat, hogy nem akárkivel utaznak együtt. Így győzedelmeskedem fölöttük, fogalmuk sincs, mekkorát tévednek. Páratlanul unott és unal-

mas arckifejezésemet terebélyes napszemüveg mögé rejtem, a fiatal egyetemista fiúk és a középkorú, ápolt körmű nők lopva vetnek felém néhány érdeklődő pillantást.

És senkinek sem mondom el, milyen rosszul járnának, ha teljesülne az abban a pillanatban maguknak sem bevallott, apró vágyuk, miszerint életet cserélnének velem.

Aztán én is tévedhetek. Talán valaki más földöntúli örömet lelne benne, ha azt csinálná, amit akar. Én ugyanis tulajdonképpen azt csinálom. Épp ezért volt alkalmam rájönni, semmit sem igazán érdemes és kielégítő akarni, ha bármi lehet az. Aztán én is tévedhetek, de nem is érdekel igazán, hogy tévedek-e.

Bót azért kedvelem, mert szeretkezés közben elfelejt uralkodni az arcán, és mindig valami kaján vigyort ölt fel, amikor végre engedem, hogy belém vágja a farkát. Csak akkor, abban a pillanatban, utána már eltorzítja a koncentráció. Ezért a hihetetlen arckifejezésért fekszem le vele újra és újra, ezért a pillanatnyi, öntudatlan élet feletti diadalért, mert sosem tudom megunni, hogy van egy fiú, aki összehasonlíthatatlanul jobban élvezi a behatolás pillanatát, mint magát az orgazmust. Az összes többi fiú, akivel lefekszem, túlságosan koncentrálni ilyenkor ahhoz, hogy igazán értékelni tudja megadásomat. Bó az egyetlen, aki képes anélkül, hogy tudatosítaná, hagyni, hogy egy pillanatra összeomoljon körülötte egy kétezer éves épület, a bécsi filharmonikusok kara és egy utolsó példány valami undorító, védett állatfajból. Csak azért, hogy ő bejuthasson valahová, ami pedig már nem is szolgálhat neki meglepetésekkel.

Reggelente, amikor őt nézem, ahogy próbál alvást színlelni (mikor már egyáltalában nem is érdekel), ilyenkor akarok csak igazán képes lenni az öntudatlan pusztításra.

3. Arról beszéltem egyik délelőtt N.-nel, hogy szeretne mihez kezdjek az ürességgel. Jó sokáig nem szólalt meg, aztán megvonta a vállát. „Anyád biztos azt mondaná... no jó, ha arra lennél kíváncsi, anyád mit mondana, akkor őt kérdezted volna” – látta be végül. N. öt évig volt anya szeretője, amikor végül elvesztette a személyiségét, ezért elhagyta. Azóta már többé-kevésbé visszanyerte, de ehhez hasonló alkalmakkor még visszacsengett benne, egy lenyomat arról az időszakról. N. a legjobb barátom, mondhatni. Tíz évvel idősebb nálam, ez nem is tűnik fel, és ha érdekelne, hogy kivel fekszem le, hát

minden erőmmel azon lennék, hogy ő legyen az. De nem érdekel, őt pedig még annyira sem.

Másfél éve volt már anyám szeretője, amikor megismerkedtem vele, teljesen véletlenül, mikor egyszer hamarabb értem haza a kelleném. Annak ellenére, hogy tiszteltem anyámat és szerettem apámat, nem jelentett gondot titokban tartanom N. létezését. Cserébe ő sem árulta el anyámnak, hogy ismerjük egymást. És azóta sem.

Cspongók, ezzel vádol, hogy egy pillanatra sem bírok megállni, és ebbe bele fogok örülni, mert valójában nem jutok vele semmire, csak a gondolataim csurognak ki a kezeim közül. Máskor pedig éppen azt hozza fel, mennyire szép, hogy ilyen káoszban élem az életem, ráadásul nem is mindig valódi a káosz, néha csak úgy megteremttem.

N. az anyámat szereti bennem, de erre még nem jött rá. Én is az anyámat szeretem benne, de nekem ez így megfelel. Kiváló kávéfőző, holott máskülönbén nem fogyasztok kávé, de mióta rájöttem, hogy az, amit N. főz, kiváló kávé, amikor vele vagyok, úgy csinálok, mintha nem bírnék meglenni kávé nélkül. (Talán ezek az apró színjátékok táplálják az ürességet? Egész szakszerűen hangzik, de nem hiszem.) N. megtanított sakkozni, legalábbis veszíteni sakkban. Azt állítja, azért nem nyerek soha, mert nem tudok előre gondolkozni, de én tudom, hogy direkt úgy tanított, hogy ne tudjam megnyerni. Megint csak nem érdekes, hogy tévedek-e.

Amikor megérkezem, megiszunk egy kávé, utána sakkozunk és beszélgetünk órákon át, N. nem tudja, hogy pszichológushoz járok, nem szeretném, ha azt hinné, hogy magamtól nem tudom kézben tartani a problémáimat. Mert egyébként kézben tudom. Én csak kíváncsi voltam, hogy ha volna valami *bajom* (mert a pszichológus úgyis talál, ez a dolga), mi lenne az.

Menetrendszerűen N.-é minden kedd estém, és minden szombat délelőttöm. Bó kapja meg a hétfő estéimet, és amikor épp csak tettet, hogy még alszik, a kedd reggeleimből is elkaphat egy pillanatot. A pszichológusnak adományoztam hétfő délutánjaimat, olyankor mindig két órával korábban kezdek és végzek a munkában.

4. A szerdákat munka után öcsémrel töltöm. Dávid a szó tágabb értelmében véve jó gyerek, szűkebb értelemben viszont két éve leszúrta a főnökét. Valamilyen csoda folytán a főnöke élve került ki a *balesetből* (nehezemre esik támadásnak vagy merényletnek

nevezni), Dávid pedig először börtönbe, majd valamilyen zseni ötletére pszichiátriára került. Most alapjában véve nyugodt, jobban mondva *nyugtatott* életet él, sétálgat az intézet udvarán, és állítólag egyáltalán nem emlékszik arra, mit tett. Amennyire a nyugtatók engedik, megőrül nekem, mikor meglátja, hogy felé közeledem a portáról.

Amióta itt él, folyton öblítő-illata van, azt mondják, ez is hozzásegít a nyugalomához. Eljöhetnék egy egészen másik napon, amikor korábban ide tudok érní, és több időt tölthetek vele, de egy-két óra után amúgy is olyan érzésem támad, mintha én is itt élnék, és ettől viszketni kezdek. Nem szeretek viszketni.

Dáviddal egyébként minden rendben. Mindig elmondja, tudja, hogy itt jobb neki, meg azt is, hogy beletörődött már ebbe a környezetbe, és hogy *boldog* itt. Úgy mondja, mintha ezt kéne mondania, mintha ez is a terápia része lenne. Önmeggyőzés, önáltatás? Nem is fontos. Mindenkint az zavar és keserít el, hogy megpróbált embert ölni. Engem attól ver ki a víz, hogy nem emlékszik rá.

A főnöke, bizonyos Marcel Mercier Párizsból költözött ide, hogy nyisson egy családiásan francia vendéglőt. Hobbijai közé tartozott a belyegek gyűjtése, az étterem csinosítása, de főleg öcsém menyasszonyának a kefélese. Ami a legfurcsább, hogy erről Dávid állítólag sosem tudott. Mercier úr rossz kedvében volt, és percekig szapulta Dávid mosogatási pontatlanságát azon az estén, mikor aztán az öcsém elhallgattatta. De most már jól van a pedáns úr, együtt is él Sacival (ő *Sarlottnak* nevezi), gyereket várnak. Dávidnak pedig fogalma sincs arról, hogy Mercier úr egyáltalán létezett volna, és azt gondolja, Saci azért hagyta el, mert bekerült az intézetbe.

De a legjobban az dühít, hogy Dávid úgy viselkedik, mintha nem is érdekelné, miért van idebent. Tudja, hogy bekattant, és sejti, hogy csinált valami hülyeséget, de nem tudja, mi az. És nem is akarja. Elkezd sötétedni, megölelem, hazamegyek. Jövő héten jövök, mondom, mosolyog.

5. A vendéglő majdnem teljesen üres, egyedül Kelét látom, ahogy unottan áll a pénztárnál. Néha lopva rám kacsint, *mindjárt zárunk*, ez van a tekintetében, mintha csitítgatnia kéne, pedig nem vagyok türelmetlen. Csütörtök este van, barna harisnyában és vörös szoknyában ülök, meg egy lenge fehér, *There is no satisfaction* feliratú pólóban, fekete műbőr kabátom a szék támláján lóg hanyagul.

Hamarosan hazamegy Szabó Andor bácsi, és mielőtt Róza közömbösen elköszön a fiától, Kelétől, egy pár percre nekem is el kell hagynom majd az épületet.

Felálllok, odamegyek Keléhez, kifizetem a két pohár bort és a mákos csíkot, majd az utca túloldalán, éppen takarásban a bejáratától, elszívok egy cigit az egyik szélesebb oszlop mögött. Róza mindig pont annyira idő múlva jön ki ilyenkor, amíg a cigi végigég. Tulajdonképpen nem is segít nekik nagyon, magától történik, mivel, ha ténylegesen elszívnam, utána szédülnék és hányingerem lenne vagy negyed óráig. De tudom, hogy Kele beindul a dohány íztől a számban.

Amikor belépek, a huszonegy éves fiú még megszámlolja a pénzt és bezárja a kasszát, ez a dolga. Sokkal gyorsabban végez vele, mint azt Róza feltételezné róla. Én addig lehúzzom az óriási ablakok redőit, majd vetkőzni kezdek. Kele koncentrálni, sok pénz folyik át a kezén, én pedig lassan vetkőzöm, miközben sétálgatok az étteremben, és amikor már csak egy bugyi van rajtam, látom, hogy a homlokán megjelenik egy verítékcsepp. Egyre gyorsabban számol, fejben leltároz, nem is tudom, mennyi dolga marad még, amikor fél órával később itt hagyom, most mindenesetre már kifutott a vér a fejéből, nem tud tovább gondolkodni.

Kelével rettentő unalmas szeretkezni, végig koncentrálni, és ugyanannyira érdekli őt az én orgazmusom, mint a sajátja. Ez valamiért elszomorít. Nem uralkodik úgy a testem fölött, mint Bó hétfőnként, mint ahogy én szeretnék a sajátom fölött, így ettől a huszonegy éves fiútól nincs mit tanulnom. Viszont gyönyörű orra van, és olyan töménytelenül giccses az étterem, hogy ilyenkor úgy érzem magam, mintha egy egzotikus filmben, nem feltétlenül pornófilmben, vagy egy szapnoperában lennék.

Azokért a pillanatokért jövök mindig vissza csütörtökön Keléhez, amikor, valamivel az után, hogy ő már elévezett, én is megvonaglok a szorításában, orgazmust tettetve. Az arcán ilyenkor leírhatatlan öröm és elégedettség fut át. Eszem ágában sincs megvárni, amíg elérnék oda, hogy már ne kelljen tettetnem, mert akkor közben nem tudnám ilyen jól megfigyelni a vonásait. Gyönyörű az orra, ilyenkor a leggyönyörűbb. Karjai közt tart, és úgy érzi magát, mintha a világ legmagasabb hegységének tetején állnánk, és ő repülni tanítana engem.

Percek alatt felöltözöm, és köszönés nélkül távozom. Sosem beszélgetünk *utána*, előtte is csak azt a pár szót, hogy *ugyan, ne siess*, és hogy *mindjárt bezárom a kasszát, te dög*.

6. Hazafelé menet minden pénteken veszek egy üveg gint és egy üveg tonikot. A lépcsőházban már hallom, ahogy nyílik Stefi ajtaja, és mire felérek, ott áll előttem, hálóingben, hét óraker, egy üveg ginnel és egy üveg tonikkal a kezében. Egymásra nevetünk. Kinyitom az ajtót, és ő szó nélkül jön be utánam. Stefi elvált, és pénteken mindig a volt férjénél van a hétéves fiuk. Azt gondolja rólam, hogy van egy pasim, aki absztrakt képeket fest, és óriási farka van. Stefi nagyon szeret az életéről panaszkodni, leginkább ő beszél ezeken az esteken, azt a néhány kitalált történetet viszont, amiket ilyenkor elmondok neki, kitörő örömmel fogadja. Részletesen elmesélem neki a szexuális kalandjaimat Paulóval, és mindent kitörő örömmel fogad.

Igazából fogalmam sincs, mi szerepe van Stefinek az életemben. Az övében én valamiféle felszabadult romlottság vagyok. Nekem pedig alibi, hogy ilyenkor részegre igyam magam. Ő az egyetlen ember, akinek a közömbösségében megbízom annyira, hogy láthasson engem részegen.

7. N. nem kérdezi meg, miért vagyok minden szombat délelőtt olyan rosszul. Valószínűleg tudja, ha pedig nem, akkor nem érdekli. Tudja, hogy délután a szüleimet fogom meglátogatni, és mindig óvatosan kerülí ezt a témát, pedig tudom, mennyire hiányoznak neki. Szereti anyámat és tiszteli apámat. Ehelyett ilyenkor mindig felolvas nekem, különböző regényekből, amíg én a kanapén fekszem egy régi szódászfifon és egy felvagdostott citrom mellett, és életet lehelek magamba.

Azt mondja, hogy most Camus-t fog olvasni nekem. Sosem figyelek oda igazán, de ez nem is zavarja. Feltesz egy lemezt, halkan megy a háttérben, és dörögő hangját hallgatom. Amikor elfogy a szóda, kimegyek a konyhába, hogy újratöltssem, de N. nem áll le az olvasással, pedig odáig nem hallatszik ki. Dél körül főzök magunknak levest és valami főtetelt, majd leülünk enni, és én eközben kikérdezem a szerelmi életéről. N. rettenetesen vonzó férfi, ereje teljében, még negyvenéves sincs, de nem szeret nőzni. Ilyenkor a bérházban élő nőkről mesél, akik közül a legtöbben szeretnék őt a szeretőjüknek vagy szerelmüknek tudni, és néha egyiknek-másiknak enged is egy kis időre. Most például egy velem egyidős lányról beszél, Pötyinek nevezi, aki néha feljön hozzá főzni.

Elfog a féltékenység. Tudom, hogy N. csapnivaló szakács, de nem gondoltam volna, hogy mást is hagy főzni nála. Nem szólok semmit. Azt mondja, még nem feküdtek le, de múlt héten vacsora után, amikor lekísérte a lányt a másodikra, az megcsókolta őt. De aztán beszaladt a lakására.

– Szép? – kérdezem kedvesen. N. csendben néz rám. Valahogy úgy nézek ki, ahogy anyám nézett ki huszonöt évvel ezelőtt, de N. akkor még nem ismerte őt. Talán meg akarja várni, amíg elérek abba a korba, amikor szeretők lettek. Nem válaszol, csak mosolyog, majd megvonja a vállát és tovább eszik. Kicsit megremeg a hangom, ahogy megkérdezem: – Jobban főz nálam?

N. nevetésben tör ki. Hosszú ideig nem tudja abbahagyni, én először csúnyán nézek rá, aztán vele nevetek. Komótosan csengenek a kopott falak kacajunk alatt. Megfogja a kezem.

– Kincsem, még én is jobban főzök nálad.

Utálom, amikor kincsemnek hív, de maga a válasz valamiért nem zavar. Mulattat. Azért, amikor elmegyek, morcosan kívánok neki további jó étvágyat.

8. Apa még megismer, és egészen összefüggő mondatokat formál beszélgetés közben, de már nagyon lassan mozog, és anyá gyengéd nosztalgiával néz rá. Talán már csak az emléket szereti. Tizenöt év van köztük, ez most látszik igazán. Apa öregségére felszedett mindenféle kórságot, amik szép lassan aztán teljesen el-tompították. De anyá látja a dolog jó oldalát is, Dávidhoz hasonlóan apa is megfélekedezett már Marcel Mercier-ről és Sarlottról. Tudja, hogy van egy fia, de anyá csak nagyon ritkán viszi magával a vasárnapi látogatások alkalmával.

Anyá tortát sütött. Még mindig szép asszony, és még mindig jószívű. Ha nem ismerném N.-t, nem tudnám megérteni, miért tartott őt éven át szeretőt. Így csupán nem gondolkozom rajta. A szombat délutáni látogatásaim rövidek, addig tartanak, amíg megeszünk együtt néhány szelet tortát, a szüleim megisznak két-két csésze kávé, meg-nézünk együtt néhány régi fényképet, aztán elbúcsúzom. A szereteten kívül már nem fűz hozzájuk semmi. Nem lehetnek ők az üresség okai, mivel megvan a saját ürességük is.

9. Regina fájdalmas arcot vág. Keresem a tekintetét, ő a pezsgőspohárba kapaszkodik, és lábfejjével elgondolkodva simogatja combomat a habok alatt. Néha órákig ázunk így együtt a méretes kádjában, pezsgőt iszunk és csokoládét eszünk, sokszor dudorászom, amíg ő olvas. Időnként közelebb bújunk egymáshoz, egy darabig csókolózunk és simogatjuk egymást, ilyenkor még nevetgél is, aztán visszahajol a pezsgőspohárhoz, megtörli kezét a kicsi törülközőben, amit a kád mellé készített, újra a könyv után nyúl, és fájdalmas arccal olvas.

Vasárnap már délelőttönként csengetek a kertvárosi ház kapuján, mindig eltart egy ideig, amíg végre kísétál az ajtón. Az a térdig érő ruha van rajtam, amit hétfőn vettem, e hét hétfőn, minden hét hétfőn. Reginának hosszú haja van, amit mindig kontyba fog feje búbján. Tudja, hogy férfiakkal is lefekszem, de egyáltalán nem bánja. Azt mondja, ő is megtenné, ha lenne kedve hozzá. De általában nincs kedve magához a szeretkezéshez, azt hiszem, lényegében velem sem. *Mert veled legalább nem fáj*, mosolyog fájdalmasan, mikor távozás előtt megkérdezem, miért nyit nekem mindig ajtót.

Regina fáradt. Ennyi az egész. Nem szerelmes belém, túl fáradt hozzá, valami olyasmiért van velem, és általában is lányokkal, mert legalább az anatómián nem kell gondolkozni. Tudja, mi okoz nekem örömet, mert ugyanaz, mint neki. *Szervusz, kedvencem*, így búcsúzik el, egyébként én sem vagyok belé szerelmes, fáradtan mosolyog, ugyanaz a köntös van rajta megint, mint amiben délelőtt elém jött. Már elkezdett sötétedni, de még tökéletesen látok.

Otthon belenézek a határidőnaplómba, ami tulajdonképpen egy hétlapos notesz. Újabb strigulát húzok az utolsó, *Vasárnap* fejlécű lap alsó szegletébe. Megeszem egy zsömlét három szelet sonkával, majd felhívom Bót, átmehetek-e hozzá holnap este. Hallom, ahogy vigyorog és bólogat, miközben beszél. Mielőtt leteszem, belecuppant a kagylóba. Kivasalom vörös szoknyámat és krémszínű blúzomat, új harisnyát készítek az ágyam mellé. Bebújok a paplan alá, és álomba simogatom magam.

Kalligram, 2015/3.

Tóth Erzsébet

TÁRSAS GŐZ

itt ők vonulnak
cammogva, csoszogva
testükkel immár megbékélve
kikről pár órára lehullhat a társadalmi lény kínja
valami azért marad belőle
de kint marad a stylist gondos műve
ruha cipő táska kint várja gazdáját a szekrényekben
gőzök és párák sűrűjében a kinti ember felismerhetetlen
lehullhat minden lepel
főszerepbe kerülhet, amit odakint leplezni kell
nyugodtan kiteheted a titkolnivalókat
csupasz haj néz szembe hájjal
kezdődő, szégyenlős, komolytalanul
felcsúszott kilók
és méltósággal viselt hájkolosszusok
női, férfi, öreg és fiatal hájak
hirtelen felkapott
vagy hosszas évek kitartó munkájával összegyűjtött
izom nélküli zsírszövetek minden mennyiségben
a víz alatt elterülve
de néha menni kell a szaunába vagy a másik medencébe
aroma és fényfürdőbe, száraz gőzbe és nedves gőzbe
távozhasson az a sok méreg
amit odakint az évek során összegyűjtöttünk
és akkor a haj ring, rezeg, megy előre a természetes has
mutatja az utat
nincs kecmec, az vagy, aki vagy
közszemlére kerül amennyi a haj belőled
nem számít diploma, tízmilliós óra
súlyos aranyláncra puhán hull a toka
comb elterül, mell kibuggyan
olykor az arc ment valamit a látványon
ha a szem el tud jutni odáig
és nem ragad le a test alsóbb részeinél

a zsírtérképek hegy- és vízrajzain
 ha a kifejezés elég értelmes
 és nem túl durva a sminkmaradék
 vagy a gőzzel alaposan felpirított test
 elmúlasztja pár percre a haj fehérségét
 de itt az arc ritkán intelligens
 a szoláriumok műfényén gyötört
 deltás és puha testek látványa
 messzire vezeti a gondolatokat
 a szemek is hamar becsukódnak
 nem jutnak ide a természetes éhezéstől soványak
 másra kell az a pár ezer forint
 és a fürdőruhára eltett pénzt is elvitte
 a gyerek iskolakirándulásra
 persze az itteni testek is mind karcsúak voltak egyszer
 hány meghitt, lomha év kellett chipsszel a tévé előtt
 mennyi szerelmi bánat evésrohama
 ennyi zsír összegyűjtéséhez
 ám lehet csupán, hogy az ember
 elemi sorsa a hájasodás
 másrészt sokkal kényelmesebb
 szabadon engedni a hajákat
 mint elszorítani ravasz fűzőkkel, szoros nadrágokkal
 levegővételi nehézségekhez vezethet...

Alföld, 2015/3.

Tóth Erzsébet 1951-ben született Tatabányán. Verset és prózát ír.
 József Attila- és Babérkoszorú-díjas.

Borbély András

KÖNNYŰ FÖLD

Tudom, a szó csak fél szárnya a csöndnek,
 hazánk végföldje megnevezhetetlen.
 Kik éltek itt? Éltek egyáltalán?
 Otthonunk vízparti homokból kelt szóvár;
 otthonunk nem ház – tákolt téliszállás,
 s mi maradandó: a váltig változékony.

Nem kőkori szavak: szótlan korok, kövek.
 Mert addig élnek, míg nevük titok marad;
 nem az örök, a visszaszerzett élet,
 a feltalált idő, szelek útvesztője,
 deszka szúpercei, fűzfák szárnya szélben;
 nem a szavalt: az elfelejtett szavak,
 fával lenyesett könnyű nyírfatestek,
 az észre sem vett, hasznot sosem hajtó,
 az éppen csak most lett – a halott, a halandó.

Tudom, a szó csak fél szárnya a csöndnek.
 Könnyű bárkák. A mélység hallgatag.
 Szavak: szélben megbillenő tetők.
 Szavak: foszló, felhő-könnyű szárnyak.
 Mind elmennek. A szó hiánya marad.

Napút, 2015/2.

Borbély András 1982-ben született Gyergyóremetén. Verset és prózát ír.

Gortva Tamás

ÖNGYILKOSSÁG

Fekete zsákot húzott a fejére, és leugrott a hídról.
 Zuhanás közben nem pergett le az élete. Épp ellenkezőleg.
 Ugyanazt a sötétséget látta, amelyet a korlát felé botorkálva,
 meg amelyet mindannyiszor éjszaka, lámpaoltás után.
 Épp csak émelygett kicsit a gyomra, ahogy még soha azelőtt.
 Pedig azt is érezte már sokszor, sörtől meg töménytől,
 meg ha a romlott tejet is megitta, mikor nem volt pénze.
 Azt már megbánta, hogy a zsebeit kavicsokkal pakolta tele.
 Így esélye se lesz, hogy megtalálják. Ez korábban jó ötletnek tűnt.
 Gondolatai az ajtóra terelődtek végül, hogy talán nem zárta be.
 Mindegy is. Csak azt bánta, hogy elkalandozott, és lemaradt a saját
 haláláról.

Tiszatáj, 2015/4.

Pruzsinszky Sándor

ATTILA REDIVIVUS

Meglátta a sírt: a fehér márvány kőlapon a Mamát, Etust, Jolánt – és önmagát. Körülötte jobbról-balról koszorúk, virágok halmai.

És eszébe jutott a tehervonat. Látta magát, ahogy átugrik a sorompón és letérdel a sínek között, két kezét maga elé téve várja az írtózatos ütet, mielőtt minden elsötétedik.

És most ez a fény! A melengető őszi nap, amely a fák sárga lombjain csurgott le, olyan volt, mint az ünnepélyes gyászzene.

Mennyi idő telhetett el azóta? Mennyi idős lehetek? A márványlapra pillantva meglátta Etus halálának évét: 2004! Rémület hasított a szívébe: százéves vagyok és egyedül, mint egy kivert kutya. Miféle világ az, ami rám vár?

De csak egy pillanatnyi félelem volt, átsuhant rajta, mint a vers előtti, még szavak nélküli gondolat. És máris felrémlt előtte a nélküle elmúlt idő mélysége: hatalmas, talán behozhatatlan a nem létező dolgok leltára! Ezek most mind rám várnak, felfüggesztve valahol, a Semmi-ben. Mint az a bizonyos „varázsláda”. (Mama nevezte így ködbe vesző apja otthon hagyott szerszámos ládját, amit sokáig senkinek nem volt szabad kinyitnia.)

Kis ideig eltöprengett ezen, még nem foglalkozott azzal, hogyan fogja megtalálni széttört életének darabjait.

Langyos, kora őszi este lett közben, kigyúltak az utcai lámpák. A fák árnyai hosszúra nőtt, torz alakokként borultak a sírokra. Attila kísértalt az autók bűzében remegő utcára.

Mire a Keleti pályaudvarhoz ért, már érezte az éhséget.

Önkéntelenül üres zsebéhez nyúlt, de rögtön vissza is húzta a kezét, mintha égetné valami. Csak most vette észre, hogy a felöltője bal oldalt rongyos, ott, ahol a vonat kereke elkapta. A hosszanti szakadástól szinte szétnyílt a kopott zakó s alóla a véres inge villant elő. Lesújtva balagott a Fiumei úton, összehúzza magán a ruhát. Körülnézett: a város errefelé alig változott. Csak a levegőben volt valami félelmetes, agreszív lüktetés.

Ügyet se vetett rá senki. Az volt az érzése, akár meztelenül is sétálhatott, vagy a járdán haldokolhatott volna. Az emberek nem néztek egymásra, idegesen loholtak mindenfelé a vadul túlközlő autók között.

Mintha menekülnének, vélte Attila, valami készülő nagy baj elől. Ki akartam lépni a Semmibe – és a lét közepébe zuhantam. Most mit tegyek? Egy fillérem sincs. Kolduljak talán? Ez a szó: szégyen, itt most elvesztette értelmét. Mégis: irtózott attól, hogy esetleg valaki felismeri ebben az állapotban.

Az aluljáró felé indult. Fuvolaszó ütötte meg a fülét. Már messziről észrevett egy kuporgó, rettentő borostás alakot, kezében a hangszerrel, nyakában cédulával: „Munkanélküli vagyok, segítsenek”. Előtte fém tálcáska, benne néhány pénzdarab. Uramisten, milyen ismerős, gondolta Attila. Meglepdődött, mert az illető megszólította:

– Azt nézed, igazi koldus vagyok-e? Színész vagyok és költő... De látom, haver, te is a színpadról jössz. Valami jó kis horrt játszol, ugye? Idehallom, ahogy korog a gyomrod, éhesen ne menj előadásra! Nesze: egy sajtos hamburgerre jó lesz. – Papírpénzt nyomott Attila markába, aki szótlanul, kábultan állt ott. – Na jól van, húzz már innét, elállod az utat a pár hülye elől, aki még a zsebébe nyúl egy másik emberért – szólt rá végül türelmetlenül a jötevője.

Perc alatt nyelte le Attila a hamburgert, és az ötszáz forintból még vissza is kapott valamicskét, persze, nem annyit, hogy bármilyen közlekedési eszközre felszállhatott volna. Azon vette észre magát, hogy már a Ferencvárosban jár, a Gát utcában. Megállt a 3-as számú ház előtt. Szülőházán, a kapu mellett emléktábla, ezen ezt olvasta: „Ebben a házban született József Attila”. Tehát nem felejtették el a nevét! A márvány hideg ragyogása megdobogtatta a szívét. A Semmi tartománya zsugorodni kezdett.

Belépett a kapun és majdnem hasra esett a tégl- és malterhalmoktól, amelyek az udvart megtöltötték.

– Zárva a kiállítás! – szólt oda a két téglaporos képű, csákánnyal piszmogó munkás közül az egyik. – Nem lássa, hogy bontás van?

– Lebontják a házat? – csodálkozott Attila, de a csákányos megnyugtatta: csak ideiglenesen, s csak az első emeletet.

– Ahol József Attila született? – bukott ki önkéntelenül a kérdés Attila száján.

– Ki a fene az a József Attila? – nézett rá gondterhelten a csákányos, de a másik helyre tette: – Az a híres újságíró, akit a ruszlik puffantottak le, hát ezt se tudod, köcsög?

A Körút sarkán két pelyhes állú rendőr tartóztatta fel.

– Első vérig ment a bunyó, ugye? Ránézésre nyolc napon túl gyógyuló – jegyezte meg az egyik. De a másik a személyi igazolványát kérte.

– Nincs nekem olyan – motyogta ő büszkén, de amaz csak legyintett: – Felőlem! Viszont, ha nem tudja igazolni magát, megbilincselve kell előállítanunk, mivel tiltott zónában élethivatásszerűen hajléktalankodik...

– Mit csinálók? – értetlenkedett a didergő Attila. Így aztán csak a közeli hajléktalan-szállóig kísérték az esthidegben.

A szállás igazgatója, egy Gézaként bemutatkozó, szemüveges fiatal-ember, nagyot nézett. – Hihetetlen – motyogta – ez a hasonlatosság! De hogy még a név is egyezzen, az már igazán különös játéka a sorsnak...

– Nem játék ez – mondta erre Attila sértetten és makacsul –, nemcsak a név egyezik. Én valóban József Attila vagyok, a költő, akit anno elűtött a vonat.

Kicsit hallgattak, a két közeg tanácstalanul nézett egymásra. De Géza – megelőzendő, hogy valamiféle elmerendészeti eljárás tárgya lehessen – gyorsan felvette Attilát az elszállásoltak jegyzékébe. Csak hősünk furcsa mondatára: „a költő az, aki mindig önmaga és sohasem lehet igazán önmaga”, csóválta a fejét rosszállólag. Szabályosan kiutalta az ötszáz forintot egyszeri segílyt. Ezt – két csillogó kétszázast meg egy század érmét – Attila próbán vette fel. Meg egy „Hungary” feliratú, lötyögő sportdzsakit, amelynek ujjai nemzeti színekben végződtek.

– Inget nem tudok adni – mondta Géza –, majd kérj a Veronikától. Különböznék kutya rendesek voltak a fiúk veled – súgta oda neki, végleg tegezésre váltva. – Az őrszobára kellett volna kísérniük, akkor pedig a reggeli kihallgatásig felkopott volna az állad. Így viszont, a szociális ellátás jogosultjaként még esetleg repetát is kaphatsz a vacsorából. Attól függően, hány éhes bronzoló esik még be az ajtón. Ma este te vagy a negyvenegyedik. Tűzd fel a számodat és jól jegyezd meg: idebent nincs neve senkinek.

Ezt már ismerem, gondolta Attila, mindig is hozzám szegődött, puszipajtásként, a szégyen.

Fölmentek a hálóterembe. Egy tornateremből kialakított nagy helyiség volt, benne vagy húsz emeletes ággyal, vagyis inkább csupasz fekvőhellyel. – Takaró, lepedő, párna nem jár a menhelylakónak, csak egy szivacsmatrac – tájékoztatta Géza. – Az is csak máma, mert holnap már csak úgy jöhetsz be, ha lesz valami igazolványod.

Egy hosszú, durván ácsolt asztalnál ültek a későn érkezettek. A fekete borostás fuvolás az aluljáróból. Egy kopaszra nyírt fiú, fülében karikával, aki átizzadt trikójában folyton a kigyúrt karizmaikat mozgatta. És egy csillogó ezüsthajú, nagyorrú férfi, túrabakancsban. Ismerősek lehettek

itt, mert ahogy Attila belépett, csapkodni kezdték az asztalt a tenyerükkel, jelezve, hogy együtt a vacsoralétszám.

Egy szomorú szemű, sötét hajú lány hozta be nekik a vacsorát: híg köménymagos levest és túrós csuszát. – Hideg a leves, tudsz róla, Veronika? – szólt oda az ezüsthajú, de választ senki se várt, pillanatok alatt kikanalazták a levest. Túrós csusza közben a lány megállt Attila mellett, és azt mondta: nem, ez lehetetlen. – Azt hittem, rosszul látok. – És ahogy őrá mosolygott, Attila mintha Flóra tekintetét látta volna maga előtt. Kiesett kezéből a kanál. Onnan nézel rám, ahonnan jövök, gondolta s felállt. – Egyszer már meghaltam miattad.

Ahogy kiment a lány, kitört a nevetés.

– Mi van, szöget dugott a Veronika a seggedbe? – csapkodta az asztalt az izompacsirta röhögve.

– Inkább a lábadat vinnéd ki, fiam, megmosni – ugratta Attilát fintorogva az ezüstfejú.

– Hagyjátok őt! – mondta a fuvalás. – Ő egy álruhás király, hát nem látjátok?

– Kukakirály! – csapott az asztalra az izompacsirta.

Bárhon bukkanunk is fel, mindig ugyanaz, gondolta Attila. Farkaszemet nézünk egymás boldogtalanságával. Folyton úgy kéne tennem, mint egykor a kisgyerek. „Ki becsöngetett s elszaladt”, jutott eszébe rögtön a vers is. Ettől elszállt a szorongása s szinte már vidáman ült vissza a helyére.

– Ne törődj velük – vigasztalta ekkor a fuvalás. – Tudhatod: csak azért gonoszkodnak, mert a szél fúj át a lábuk között...

Ebből mindjárt vita kerekedett, az izompacsirta kikérte magának, hogy aki az Isten feneke alatt van, legalább az ne bántsa már a nyomorultakat.

– Te csak ne beszélj, Jocó, te titkos milliomos! – torkolta le erre az ezüsthajú. – Te csak azért vagy itt, mert neked ez adóparadicsom! Láttam, ahogy a Nefelejcs utcában kiszállsz a Mercédeszedből! Kuss a neved, te létszám feletti értelmiségi!

– Vedd már észre magad, mekkora lúzer vagy – sziszegte amaz, kikerekedő gyűlölettel.

Mi fakaszthatja ki a lélek gennyes gócait, kérdezte magában Attila, íme, hát megleltem hazámat! Közben azért megpróbálta felfogni a vita tárgyát is – hasztalan. Megint elfogta a szorongás. Túl az árnyékvilág árkein, mennyit bolyongtam a szavak között! Jelentenek-e még itt valamit a szavak? Megint csak nem lelem a csomót, amit egy rántással

meg kéne oldanom. Hogy mondjam el nekik, hogy én, aki a világ visszajából jövök, még szeretnék hinni a világot átfogó szeretetben? Mert milyen erős ez az új világ a bántásban! S én ahhoz, hogy bántani tudjak, itt is gyenge leszek. Mialatt ezen töprengett, a többiek sorra felálltak és otthagyták. Arra eszmélt, hogy egy kéz nehezedik gyengéden a vállára. Veronika keze.

– Mindjárt lámpaoltás, Attila. Ha nem siet, a többiek elfoglalják az alsó ágyakat, és maga mászhat fölfelé a vaksötétben. Nem baj?

A hangja halk volt, mégis mély, szinte titokzatos. Attila megdöb-bent: most Márta mély alt hangját vélte hallani. És megint a vers: „Csak ami nincs, annak van bokra”.

Igen: Márta hangja, Flóra szeme – e gyöngéden visszafojtott erő – most egyszerre kísértette meg. Fölrezzent: Veronika leült mellé a durva priccsre.

– Nincs jól? Talán a feje fáj? Adjak fájdalomcsillapítót? Mert mást itt úgyse adhatok...

Attila a fejét rázta, és szokásához híven, kertelés nélkül kimondta, amire gondolt: – Ha magával lehetnék, semmi se fájna. Könnyedén viselnék mindent...

– Mint egy álruhás királyfi, igaz? – mosolyodott el a lány. – Király a szövege, az biztos. S hozzá ez a hasonlóság! Nem is értem, hogy jutott ideig.

– Nem tudhatod, te nem voltál kívül a világon – válaszolt Attila tegezve s oly természetesen, hogy a lány már nevetett: – Te most azt játszod, hogy József Attila vagy, és nem is rosszul.

– Merthogy valóban az vagyok – mondta halkan s félve Attila. És közben azt gondolta: ha már vagy, akkor legyél is...

S akkor tényleg kialudt a villany.

– Maradjunk itt – sügta.

De Veronika kézen fogva az ügyelősobába vezette. Pusztas asztal volt, telefonnal és priccsel, a berendezése. Itt égett a villany, de Veronika eloltotta. Szó nélkül ölelték át egymást, majd ledőltek a priccsre. Attila rögtön elaludt a fáradtságtól. Almában a lány meztelen, veritékes hátát simogatta és belecsókolt a nyakába. Csak a nyakába – éppen úgy, ahogy kiskorában a Mamának, amikor az nagy néha maga mellé vette. Aztán Veronika vállá fölött meglátta Flórát belépni a szobába. Azonnal riadtan fölébredt, és csendben sírt a sötétben. Mozdulni se mert, nehogy fölébressze Veronikát. Hallgatta nyugodt, egyenletes lélegzését, miközben a foga a kétségbeeséstől vacogott. Tudta már, hogy ez az új

élete se lesz több, mint megcsalás és megcsalás szövedéke. Farkas-
verem a szavak mágusának.

– Furcsa kis ember vagy te, Attila – mondta kora reggel Veronika.
– Mint egy csecsemő, elcumiztál a nyakamon. Közben azt motyogtad:
„Segíts át nemlétemen”... Hozzám beszéltél? Vagy kihez?

Attila nem felelt.

– El kell menned, napközben nem maradhatsz itt. Majd este lát-
juk újra egymást.

– Szóval, magamra hagysz? Lyukas lesz felettem az ég. – Attila arca
eltorzult.

– Mit akarsz tőlem? Én csak egy szociális munkás vagyok. Olyan,
mint a ruhafogas, amire a kabátod akasztod.

– Feleségül veszek – vágta rá Attila gyorsan és komolyan. – Ugye,
nem utasítasz el?

Veronika, akár egy kisgyereknek, akit nyugtatni kell, megsimo-
gatta Attila rakoncátlan haját. – Ne félj! Vélem leszel... Itt a mobilom,
ezzel hívhatsz, ha kellek – és a költő kezébe nyomta a furcsa kis
prüttyögő szerkentyűt –, ott a hátoldalán a szám.

Attila csak bolyongott a lázas gyomorként lüktető városban, a szün-
telenül az okostelefonjaikba panaszkodó járókelők között. Egyszerre
a Hősök terére ért, s ott megpillantotta az ezüsthajú embert. Csak a
túrabakancsáról meg a nagy orráról ismerte meg, mert hosszú leber-
nyegben, mozdulatlan állt ott, tetőtől-talpig ezüstsínűre festve, a fején
ezüst sisak. Egymásra nevettek.

– Mi maga most? Arkangyal? – kérdezte Attila.

– Nem, hanem Géza fejedelem. Idegenforgalmi reklám vagyok,
úgy is, mint történelemtanár. Jó munka ez, megfizetik, s néha még
a fejemet is megmozdíthatom.

– Hát én nem tudnám csinálni – mondta Attila. – Úgy érezném,
be vagyok zárva árva önmagamba s ott gubbasztok a Semmi ágán.

– Ohó, ezt József Attila írta!

– Pontosan emlékszem rá, mikor írtam – bólintott rá Attila.

– Még hogy emlékszel? – nevetett fel Géza fejedelem. – Te is meg-
éred a pénzed, pajtás... De tudod, mit? Menj el a reklámügynökség-
hez, ott mindig elkelnek olyanok, akik jók a mimikriben. – És meg-
adta a címet.

Attila már épp hívni akarta Veronikát, amikor meglátta az utcátáb-
lát: a József Attila utcában járt. Igen különös érzés volt. Amíg éltem,
mindig én voltam a kisebb, s az emberek ijesztő nagyok, de most a töb-

biek hozzám képest összezsugorodtak, gondolta. Olyan ez, mintha a
bolygóközi térben utaznék... Megkaptam a távolságot, mint üveggolyót!

Lenyalt hajú, lila nyakkendőes ifjanc fogadta Attilát az ügynöksé-
gen, és rögtön szerződtette egy reklámfilmhez, minden papír nélkül.
Bemutatta a kopasz fejű rendezőnek, aki a kezét dörzsölte.

– Telitalálat! – lelkenedett. – De a külsőd nem lesz elég. A mi
József Attilánkat nem lehet ám akárhogy megjeleníteni! Van-e öho-
zá méltó orgánumod?

– Versemet kell szavalni? – lobbant fel Attila büszkén, de a kopasz
leintette: – Isten ments! Hogy képzeld? Ez egy nyugtatószer-reklám
és főműsoridőbe megy. A nézők azonnal átkapcsolnának egy másik
csatornára! Odaállsz, mögöttes a mozgó vonattal, és azt mondd:
„Nem történt volna meg, ha nálam van a Baricci-nyugtatóm”. És fel-
dobsz egy draszt, majd bekapod. Ennyi az egész. Vállalod?

Attila bólintott.

– Hangpróba! – vezényelt a kopasz, és Attila rég nem hallott or-
gánumán hallatszott: „Nem történt volna meg...”

– Elég is – mondta a rendező. – Kezdetnek nem rossz. Szállj be
a kocsimba, megyünk felvenni a pályaudvarra. Útközben azért mon-
dogassad csak: „nem történt volna meg, nem történt volna meg”...

Megérkeztek a pályaudvarra.

– Kapkodd magad! – sürgette a rendező. – Ott a vonatunk. Fel-
vétel indul!

Attila zsebében felcsörrent a mobil. Hallatszott, ahogy Veronika
sír: – Nem engedhetlek be, mert nincs igazolványod. Mi lesz veled,
Attila? Hol vagy most?

Kikapcsolta a készüléket.

Háta mögött ordítás hallatszott: – Alszol, te köcsög? Elszúrtad,
elment a személyvonat!

Attila csak a fejét rázta. Előrerohant, majd átbújt a sorompón. Ott
megállt: nézte, ahogy a szabaddá vált sínparra csikorogva becammog
a tehervonat.

Ezredvég, 2015/2.

A SZÉPIRODALMI FIGYELŐ SZAKÁCSKÖNYVE

Végy egy tucat kortárs magyar író... Nem, ez túl banális felvezetés lenne a Szépirodalmi Figyelő „szakácskönyvéhez”, amely a maga nemében úttörő vállalkozás. Mármost nem önmagában a receptek közlésének gondolata, hiszen ma boldog-boldogtalan szakácskönyvet ad ki, nyilvánosan süt-főz, gasztróban utazik. Mi viszont annyival spékeltük meg a dolgot, hogy azt kértük szerzőinktől, egy-egy történetbe ágyazott receptet, esetleg receptbe ágyazott történetet osszanak meg velünk és olvasóinkkal. A lapunk felkérésére született – illetve egy-két esetben az adott szerző éppen készülő, nagyobb lélegzetű művéből közreadott – írások persze többnyire nem kifejezetten étel-, hanem inkább életreceptek. Ami nem kevésbé banális állítás, de ettől még helytálló. A végeredmény pedig, úgy tapasztaljuk: egészen ízletes.

Prágai Tamás

KECSKECURRY

Pannikát végre nekidöntöm a karámkerítésnek, és felemelem a jobb lábat.

Ahogy sejtettem: a körmök nincsenek valami jó állapotban. A körmölést metszőollóval végzem, nem körmölőkéssel. Bal kézzel kiemelem a patát, megtisztítom a körmöket, aztán a túlnőtt, töredezett szarudarabokat levágom.

Bal láb. Panni békés jószág, de nem egy szépség. Minden látogatóm azt gondolja, hogy bak. Gondolom azért, mert szarva van. Őt kecském van, egy kivételével mind szarvalt. A szarvatlan a bak. Kecskénél a szarv nem utal nemi hovatartozására. Minden alkalommal csodálattal tölt el, hogy városi látogatóim milyen keveset tudnak az állatokról. A tejképződés folyamatának megértése legtöbbször: reveláció. Ahhoz, hogy tej legyen, a kecskének ellenie kell. A kecskét ősszel be kell pároztatni, tavasszal ellik, a hat-nyolc hetes gida és gödölye elválasztható. Az anyákat ezt követően fejjük. A tej a gida miatt van.

Csaknem végzek a második körömmel a bal hátsó lábon, amikor hallom, hogy a kutyák erősen fognak. A kapu felől hamarosan elhangzik egy határozott *jónapot szomszéd*. Na, legalább lesz, aki segít lefogni a kis bakot.

– Megyek!

Azért a másik körmöt már befejezem. A szomszéd közben bejön a kertbe, nem tart a kutyáktól, ismerik, megáll a karámkapunál.

– Visszahoztam a permetezőszárat. Mit csinálsz ezzel a szerencsétlennel? Körmölöd? Miért nem vágod le a lábát? Akkor nem nő rajta köröm.

– Jó hogy jössz, Péter bácsi, segítesz lefogni a kis bakot? Le akarom vágni, mert nagyon kínozza az anyát. Kisebesedett a tőgy.

– Mit szórakozol ezekkel a kecskéekkel? Miért nem veszel hízót, annak legalább van értelme. Vagy ha beraknál a karámba egy pár birkát. Azon van valami hús. De mennyi hús van ezen? Mire kicsontozod? Két kiló? Alig nagyobb ez a gida, mint egy nyúl, még a bajsza se fogod vele összezsírozni. Vagy tudod, mit mondok? Menj el Dunaföldvárra a hétvégén, vegyél egy tucat libát. Itt van neked a víz, azoknak

csak az kell. Egyszer levágtam tíz libát, tele lett a hűtőláda. Abban az évben több húsom volt, mintha hízót vágtam volna.

– A kecskét a tej miatt tartjuk, az a lényeg. Akkor kihozom a kést meg a kalapácsot. Mindjárt megfogom ezt a gidát.

– Nézd, milyen helyes kis pofja van neki, az anyját! Mint egy kis őzike! Neve van? Nincsen? Ja, én sem adok nevet a jószágnak, ha tudom, hogy levágom. Még egy kis fekete folt is van a fején! Fürge jószág, fel kell kötnöd a nyúlcipőt! No! Megint megugrott a kis mocskok! Nézd a! Még keresztülesel rajta!

– Megneszelte, hogy akarok valamit! Na végre! Most megvan! Kihozom ide a karám mögé, hogy ne a többi előtt csináljuk!

– Ez a kalapács meg minek? Agyon akarod csapni? Vágd el a torkát, aztán jól van! Mit vacakolsz?

– El akarom kábítani.

– Elkábítani... Akkor én ebbe inkább nem szólok bele. Na, add ide azt a kalapácsot, te meg tartsd meg a szarvát! Csak meg tudsz tartani egy ekkora bakot, nem? Mennyi ez? Három kiló vasággal? Na? Meehet? Nehogy összetörjem az ujjad, mert még azt hiszed, haragszom... Piff! Ennek annyi, meg egy bambi. Vágd át a torkát, hadd vérezzon ki, azután meg lehet fejteni. Mit csinálsz? Döfd már bele azt a bököt az állkapocs alatt, aztán kifelé, egy mozdulattal... Úgy. Na, ez most már kivérzik szépen ide a málnásba. Milyen szépen, bőven vérzik.

– Be szoktam forgatni a vért a talajba, az is szerves trágya.

– Trágya, az ám. Hol akarod bontani?

– Itt szoktam, ezen a gerendán bontok.

– Kössük fel akkor a két hátsó lábánál. Elbírsz három kilót? Megyek már, mert a mamát be kell vinnem Fehérvárra, a permetezőszárat a ládára raktam. Aztán igyekezzél, mert későn lesz ma ebéd!

Kecskecurry (curry goat)

Ezt a receptet Belső-Ázsiából hoztam magammal :) Magyaros? Magyaros is lehet, ez esetben a fűszerek közt kapjon helyet a paprika. Állíthatom, hogy a kecske húsa minden nálunk beszerezhető közt a legízletesebb. Ha nem tartunk kecskét, és ezért nincs feleslegessé váló, konyhára kerülő szaporulat, akkor helyettesíthetjük vadhússal, a fűszerezést ennek megfelelően alakítsuk. De az már nem kecskecurry lesz :)

Hozzávalók

1 kg kecske apróhús, olívaolaj, két nagy fej hagyma, zöldpaprika, fokhagyma, paradicsom, só, esetleg friss zeller vagy levélzöldség, fűszerek ízlés szerint, 1-2 dl fehér- vagy vörösbor, víz. A fűszerek közt helyet kaphat a curry is, ami valójában fűszerkeverék.

Elkészítése

Az első titok. A jó fűszeres hús alapja: az érlelés. Az érlelés a kecskecurry titka. Ezt egy arab szakácstól tanultam. Egy nappal elkészítés előtt az apróra darabolt kecskehúst finomra vágott fokhagymával, hagymával, zöldpaprikával, felcikkezett paradicsommal, sóval, borssal, az olívaolaj felével és egy deci borral bekeverjük, és egy üvegtálban hideg helyen (hűtőszekrényben) elhelyezzük. A fűszerezése: maximum egyéni. Én mindig azzal kezdem a főzést, hogy sétálgatok pár percet a kertben. Ilyenkor csipegetek a zöldfűszerekből: ezek adják majd meg az étel egyéniségét, arcát. Mostanában nagyon kedvelem a koriandert, ritkán marad el. Az orvosi zsályát igen jó, erős íze miatt kedvelem. A zöldséggel, fűszerekkel összekevert húst 24 óráig állni hagyjuk, néhány alkalommal megkeverjük.

A második titok. A jó fűszeres hús alapja az érlelés, a főzés titka pedig az, hogy a száraz fűszerek zsírban oldódnak. Ezért a száraz fűszereket (pirospaprikát, curryt, koriandert) kicsit megfuttatjuk olívaolajon vagy zsíron, attól függően, hogy milyen a gyomrunk. 1-2 perc után lágyan a lábosba helyezzük az előkészített húst. Én a húst olajban vagy zsírban a fűszerekkel együtt 5-15 percen keresztül rotyogtatom. Mindenképpen adok hozzá friss paradicsomot, a hús és a paradicsom leve általában elég ahhoz, hogy az étel mindig lében rotyogjon, vizet nem adok hozzá – ha a lé elfő, egy kis borral pótlom. A kecskehús úgy jó, ha sokáig fő (2-3 óra), amikor már rostjaira foszlik. Fél-egy órával az étel elkészülte előtt hozzáadom a maradék zöldfűszereket (igény szerint, ismét a kerti herbáriumból). A saftban a növényi részek maradéktalanul eltűnnek (a paradicsom héját kihálászom), 2-3 óra után sűrű, tartalmas levet kapunk. Tejföllel, salátával, ecetes savanyúsággal is tálalhatjuk.

Mit tegyen az, aki nem szereti a curryt? Mármint a curry nevű fűszert. Ne tegyen bele! A curry egy ételféleség neve. Ami sűrű, ízletes, fűszeres mártásban van, az curry. Akár van benne curry, akár nincs.

Király Farkas

MIATÖKUSZ

Mint minden reggel öt óra negyvenkettőkor, Holencsuk képzelt alezredes kilépett a fülkéből. A folyosón balra fordult, a vagon végébe ment, kinyitotta annak ajtaját, lelépkedett a három lépcsőfokon, rágyújtott egy mezítlás cigarettára, krákogott, egyet köpött, megigazította a sapkáját, és elindult elintézni a dolgait. Aznap éppen az Orbánc-domb csúcsára igyekezett, az ottani vadászslesből távcsővel megfigyelni a völgyben fesztiválozókat, s lehetőleg megszámolni őket. A hosszabb, de kevésbé meredek utat választotta, s mivel tiszthez illően remek fizikai állapotban volt, füttyörészve tette meg a néhány kilométeres utat. Menetelés közben szokása szerint be-betekintett az erdőbe, felmérve annak állapotát. Már közel volt a leshez, talán egy pisztolylövésnyi távolságra, mikor az erdőben, egy öregebb tölgyfán észrevett valami hatalmas, alaktalan sárga micsodát. Letért az ösvényről, és bevette magát a fák közé. Egy bő perccel később lenyűgözve állt meg a tölgy előtt: a törzsét félméternyi széles övként vette körbe a tán száznál is több termőtest.

Fűzfatudó – állapította meg. Majd hirtelen olyasmi történt vele, ami az utóbbi évtizedekben egyetlenegyszer sem. Előtortek gyermek-kora emlékei. Ahogyan a nagyapjával bolyongtak hétvége a falu környéki erdőkben, áprilistól januárig, mindenféle gombát begyűjtve. A csősznek és a szomszédoknak mindig azt mondta az öreg, hogy a megmaradt néhány baromfi takarmányához keveri a gombák darálékát, de valójában maguknak főzték-sütötték meg – vagy szárították-savanyították – a javát. Olyan időkben, amikor annyiért is elvitték az embert, ha a kombájn után maradt kalászból szedett össze egy szakajtóra valót...

A fűzfatudót aztán nagyanyja, az elkergetett uraság egykori szakácsnője felszeletelte, lobogó sós vízbe vetette egy időre – Holencsuk fura mód pontosan emlékezett a különböző gombák főzés közben áradó más és más illatára: ez vegyes gyümölcsök kellemes-kellemetlen gőzével töltötte meg a konyhát –, majd kiszedte, s nekilátott az elkészítésének. Olykor a szeleteket lisztben-tojásban-prézliben rántotta ki, pont, ahogy a húst szokás, sóval, borssal fűszerezve. Újhagymás krumplipürével, némi ribizlilekvárral, máskor mustáros mártással kö-

ritette – nem evett ilyet akkoriban a megyei első titkár sem. Vagy kocára aprította a gombát, s paprikást főzött, szokás szerint hagymával és paprikával, kis babérlevéllel, meg egy pohár édes fehérborral – melléje nokedlit szaggatott, az egészet pedig borsos-fokhagymás tejföllel önthette le, ha akarta. Amit pedig nem ettek meg, az borkánba került, sós vízben, néhány borsszem, babérlevél, fokhagyma társaságában – ebből télvíz idején főzött levest az öregasszony, némi befőzött meggyet adva hozzá.

Fűzfatudó... gévagomba... – idézte fel nagyapja, az egykori uradalmi erdőkerülő tanítását. – Mi-a-tököm szulfureusz... – de bárhogya is erőlködött, nem jutott eszébe a latin név első fele. – És mit keres a miatökusz a hegytetőn? – morfondírozott tovább, hiszen ezek a nagy, sárga golyvák a folyók árterében keletkeznek, leginkább fűzfákon. – Valami már megint nincs rendben a világban – állapította meg, s ezzel nagyjából el is volt rontva a napja. Azért a legnagyobb, úgy félkilós golyvát lemetszette a tölgyről, s a zsákjából elővett staneszliben vitte magával. A vadászslesben sem úgy teltek az órák, ahogyan a dombra felmenet elképzelte: a bikinis fesztiválos lányok látványa valahogy nem csigázta fel annyira, mint az előző években, egyre újabb és újabb gyerekkori emlékek rohanták meg, hol kedvesen, hol viszont aljasul és fájón. A gombát többször elővette, tapogatta, szagolgatta – nem tudta eldönteni, hogy tapossa-e szét büntetés gyanánt az emléktolulás miatt, vagy inkább keblére szorítsa ugyanazon okból. Végül arra jutott, hogy nem bántja, hanem este kotyvaszt magának valamit a golyvából.

Holencsuk kelletlenül távcsővezett és jegyzetelt. Az emlékek szembesítették azzal, hogy észrevétlen elszállt felette az idő – felfigyelt a testében rejtőzködő fájdalmak oly tömkelegére, melyeket eladdig teljesen figyelmen kívül hagyott, izületeinek korábban hallhatatlan roppansaira, tüdejének finom zörgésére. Mikor már csak egy órányi volt hátra a megfigyelésből, úgy döntött, hogy lelép a lesből. Magába fordulva lépdelt, s csak akkor ocsúdott fel, mikor Százás, a túlmozgásos gátór közvetlen közelről ráköszönt:

– Na mi van, alezredes, mit rejtegetsz? – s már ki is kapta kezéből a papírzacskót. – Mi a ráknyavalya ez, te? – kérdezte szinte azonnal.

– Tapló – felelte Holencsuk, s megpróbálta visszaszerezni egy mozdulattal a staneszlit, sikertelenül.

– Ó, tényleg? Nézd meg te is, Duma, te jársz növényegyetemre. Duma – magyarázta Holencsuknak – növényegyetemre jár...

– Agronómiára – szólt közbe a suhanc.

– ... és mindent tud az ilyenekről, legalábbis azzal vág fel.

Holencsuk a gátör arcát fürkészte egy kis ideig – tényleg hihetetlenül hasonlított a régebbi százas bankóra metszett archoz –, majd ennyit mondott:

– Nézze csak meg.

A legény nézte, nézte, majd kibökte:

– Hát ezt nem tudom pontosan azonosítani.

A gátör ránézett, majd Holencsukhoz fordult:

– Alezredes, segítenél egy kicsit a gyerekeknek? Nagy a szája, kevés a tudománya, hehe...

– Ez egy miatökusz-féleség.

A leendő agronómus felvillanyozódott:

– Persze, egy sárga miatökusz faj, pont erre gondoltam, csak éppen hiányoztam, amikor a miatökuszokat tanították. De igaza van az alezredes úrnak, ezen a miatökuszok minden jellegzetessége látszik.

Holencsuk magához ragadta a papírzacskót, és két ujját a tányérsapkájához emelve jelezte: vége a csevegésnek, ő most megy. Ám Százaz tovább kíváncsiskodott:

– És mire kell neked ez a sárgaság?

– Bedarálom a tyúkoknak, mire...– ezzel odébb állt, s a vagonig azon töprengett, amin jó ideje már az egész Pokol-völgye, az egész megye, az egész ország, és talán a világ még nagyobb része: hol cseszték el igazán az életet az utóbbi ötven évben...

Kedves Olvasóim! Holencsuk története, ahogyan nem itt kezdődik, úgy nem is itt ér véget – de további részleteit ecsetelni itt és most nincs sem hely, sem elbeszélői szándék. Mindettől függetlenül szükségét érzem megosztani Önökkel azt, hogy mi lett a miatökusz – mint már rájöttek: sárga gévagomba – sorsa. A gombát Holencsuk százados (említettem, hogy csak képzelt alezredes) forrásvízben megmosta, a rá- és beléragadt szennyektől megtisztította. A vagonban – mely lakásául szolgált – kéttojásnyi gombát lobogó sós vízbe vetett, majd a vagon lépcsőjén üldögélve elszívott egy cigarettát. Utána egyetlen serpenyőjében a villanyrezsón megolvasztott fél gyufásskatulyányi szalonnnát. A zsírba dobott egy apró kockákra vágott, közepes hónapos retket, s megsózta. A retek hamar vizet eresztett, ekkor a serpenyőbe dobta az apróra vágott hüvelyknyi pórért, s lefedte. A gombát leszűrte, forrásvízzel lehűtötte, szépen felkockázta, majd a serpenyőbe dobta azt is. Négy tyúktőjást ütött fel, összekeverte sárgájukat a fehérjéjükkel, kisvártatva azt is az előbbiekhöz adta, s gondosan kevergette. Mikor majdnem kész volt a rán-

totta, kikapcsolta a rezsót, borsot örlött az ételre, és – mivel éppen volt – egy evőkanál mustárral összekeverte. Ekkor kopogott a vagon ajtaján Valéria, a Bába-völgyi boszorkány (vagy tündér, ezt majd később tudjuk meg – ha egyáltalán valaha megtudjuk), aki friss rozsos kenyeret meg egy műanyag palackban imbolygó édes fehértort rakott zsákjából az asztalra.

Géczi János

RISOTTO NERO

A szigetre induló hajóra vártam, a délutáni elsőre. Tizenegyedtől kettőig ugyanis azon a napon, amelyen a városban tartózkodtam, s a tengerpartnak arról a szakaszáról, ahová az utcák labirintusából éppen eljutottam, nem indult járat. El lehetett volna érní a temetőbe csónakkal is, ha bérel egyet az ember, de én éppen nem az az ember voltam, aki megengedhet magának ilyesmi fényűzést. Az utazás legolcsóbb módján terveztem átmenni a temetőszigetre, s ha már odáig eljutok, akkor ahhoz a sírhoz, amelyet épp csak jelez a rajta heverő, negyedéves nagyságú, vésett kőlap, s amely alatt annak az amerikai költőnek a maradványai találhatók, aki számomra mindig az azúrkék színt idézi meg a verssoraival.

Azt akartam ellenőrizni, hogy Ezra Pound sírján juthat-e hely a kéknek. Lesz-e rajta kék folt, esetleg bármi olyasmi, amire ráfoghatom, hogy kékes, liláskék vagy kékes-zöldes árnyalatú? S ama hön vágyott kék beszennyezi-e a tenger vagy éppen az égbolt kékjét, avagy azokat szorgalmasan ellenpontozza? A kék korszakom közepén jártam, gondoltam akkor a magam élethelyzetéről, holott nem, mert éppen a végén. A sír kövén, hogy máris e történetem végére jussak, egyetlen csokor virágot találtam, a világ leggusztustalanabb csokrát, amelynek minden szál növényét műanyagból fröccsöntötték. A terjedelmes bukéta valamennyi darabja – a szegfűvek, a kardvirágok, a szellőrózsák, a dália és az ismeretlenek – kifakult az erős napfénytől, savós fehéren, de minden másban megromcsolatlanul heverték a lábam előtt, az egyetlen kék szirmú rózsát kivéve. A kékről ennyit mondhatok.

De egyelőre ennyit sem, hiszen a tengerparton, a víztől és viharos szélről koptatott kőpadkán ülve azon töprengtem, miként üssem el az időt, mivel nem akarok visszatérni a nehéz levegőjű, félhomályos síkátorok útvesztőjébe, s a célokat sem adom föl. A szabad órámban betértem abba az osteriába, melyet az egyik mocskos csatornát követő átjáró torkolatában fedeztem föl. Az éppen kinyitó – s ebből a tényből arra következtettem, hogy a turisták fogadására szakosodott – kopottas étterem mellett csónakházak emelkedtek, maguk sem voltak fiatalab-
bak a környező, két-háromemeletes házaknál, egyik-másik előtt szu-
rokkal lekent aljú gondolák, miniummal színezett bádogdarabok, pre-

paráló lötytyöket őrző kondérok és kannák heverték. Nem volt gond a festői összevisszasággal.

Az osteria ebédelőhelyisége – talán nyolc asztal, egy komód, sok-sok szék – és a konyhája zsúfolt volt. Az előbbi a vendégek, az utóbbit a személyzet töltötte meg, a piros kockás asztalkendővel borított asztalokon azonban még nem volt semmi a poharakon és azokon az apró, félbe vágott papírszalvétákon kívül, amelyek mindegyikén nehezképpen egy-egy kanál feküdt. Ide tértem be, s helyet foglaltam az ajtónyílásba beékelt kétszemélyes, még szabad asztalnál. Billegő láb, kellemes huzat, s a szék oly keskeny, hogy kettő sem lenne elég a magamfajta közép-európai férfinak.

A vendégek, fénytelen tekintetű meglelt emberek, soványka nők, szikár férfiak, akik körbeülték az asztalokat, helyieknek látszottak. Mintha senki sem ismerte volna a mellette ült – nem szóltak egymáshoz, nem akadtak egymásba a tekintetek, nem érintette az egyik kéz a másikat, nem lapogatta senki senki hátát. Hervadtan ültek, mint akiknek a húsában nincs semmiféle csontváz. Néhány perc múlva két pincér robbant be, karjukon tányérokkal zsonglörködve, s nem telt bele sok idő, mindenki előtt ott gőzölgött az étel. Elöttem is, holott még nem kérdezett ki senki pincér, s nem vette fel tőlem a rendelést. Mindegyik tányéron ugyanaz a fekete ételhalom.

Azóta tudom, mit is ettem akkor. Miféle alvilági, egyszerre elretentő és csábító étket fogyasztottam el az ismeretlenek között. S azóta is beleborzongok abba, ahogy mindenki – szinte egyszerre – belekanalazott a felpúpozott, szénfeketén csillogó rizsbe, s már a legelső, egyetlen falattal feketére festette az ajkát, a nyelvét és a teljes szájjüregét, benne minden egyes fogát. A Risotto Nero venettói, mint azok a száraz borok, melyeket északon mindenfelé kapni Itáliában, s olykor a rizsre is öntik. Az a rizottó, amelyet faltam, a többiekhez hasonlóan, borban főtt és tengeri állatok levében, éppenséggel rákok édes íze és kagylók ágyékszaga érződött rajta. A dinsztelt vörös- és fokhagymán tintahalat kell kivilágosítani, majd mehet rá a bor, s néhány perc után a rizs és a haltinta. No és a só, a bors, a petrezselyemlevél. S az elkövetkező húsz percben – míg nem fogkeményre fő a szurokszerűvé festődött rizs – annyi tengeri lé kerül a főzőedénybe, amennyit fölvesz s lágy lesz tőle az étel.

Azt hittem, olyan kifőzdébe kerültem, ahol nem kérdik a betérőtől, mihez van kedve, azt találják fel számára, ami éppen aznap főtt. Kérdésemet a felszolgáló nem értette, így nem tudtam meg, mennyivel tarto-

zom az ebédért, s a tányér mellé számolt pénzt visszacsúsztatta a tenyerembe. Senki nem nézett rám haragosan vagy méltatlankodva, amikor kiléptem az osteriából, szinte észre sem vették, hiszen valójában az ajtóban ültem. Egészen közel a csatornavíz szélén ringatózó gondolához, amelyben a hullámok ritmusára ringatózott a koporsó.

A gyászmenet tagjai azzal a hajóval érkeztek a temetőszigetre, amelyre magam is fölszálltam. A koporsó utasával a gondolán került át. Korábban indították az utolsó útjára, mivel a menetrendszerű hajónkkal egy időben ért partot a kikötő melletti templomnál. A ceremóniát nem vártam ki, bár a halotti toron való véletlen részvételem után ez elvárható lett volna tőlem. De röstelkedtem és döntésképtelenné váltam. S amúgy pedig ellenőrizni akartam, s másra nem jutott időm, hogy Ezra Pound sírján megterem-e a kék szín.

Egressy Zoltán

AZ ANYÁMFÉLE KRUMPLIFŐZELÉK

Cikcakkos szélű, tépett papírlap, az utolsó pillanatban menekül meg a szemétté válástól, kikandikál belőle egy darabka a halálra ítélt papírhalmóból, ez a szerencséje, és az enyém is, megvan végre, mióta keresem, az anyámféle tejfölös krumplifőzelék receptje. Sajnos tollal írtam a szavakat, nehéz lesz kisilabizálni, mehetne emlékezetből is, hiszen elkészítettem már néhányszor, de nem megy, egyébként is gyakorlatlan vagyok a műfajban, okosabb, ha tartom magam a leírtakhoz. Egyszerűbb volna, ha a másik, nyomtatott oldalt tanulmányozhatnám, ám főzés vonatkozásában az haszontalan rész, valami színdarabrészlet van rajta, egy Gwynplaine nevű szereplő azt mondja az egyik szakadásnál, *szeretem őt*, s Josiana így felel rá: *Akkor visszajöhetsz. Várni foglak.* Zavaros ennyiből, a furcsa nevű kire gondol, mindenesetre beszélgetőpartneréhez visszamehet, ha akar, *csend* az ezt követő szerzői utasítás, talán az író is gondolkodik, mit kezdjen a helyzettel, végül Josiana mond még három mondatot:

– *Én már csókoltam örömmel ezt az arcot. Szeretlek, nevető ember. És várok rád.*

A másik oldalon van a lényeg, magamhoz mérten a lehető leggondosabban próbáltam eljárni, ügyeltem a minél lassabb, gömbölyűbb betűvezetésre, tudtam, ha később képtelen leszek elolvasni a szavakat, soha többé nem érezhetem a szeretett ízt, nem lesz már kitől megkérdezni, mit, hogy, milyen arányban.

Mennyi más finomság elkészítési módját lett volna még érdemes feljegyezni, de hát kellemetlen volt ezt az egyet is, nyilvánvalónak tűnt, miért akarom leírni, úgy tettünk, mintha kíváncsi lennék, vagy mintha egyszer majd játékból én is csinálni akarnék, mondjuk neki, meglepetésként, dehogy, annyi volt mögötte, hogy ha már nem él, el tudjam készíteni, tudtuk mindketten.

Kijegyzetelem a hozzávalókat egy cetlire, le kell mennem beszerezni őket, olajon kívül semmim nincs, amire szükségem lenne, abban a boltban vásárolok, amelyikben ő szokott, míg még le tudott menni a kevés levegőjével, szerencsére jól felszerelt az üzlet, még csak vásárnap sincs, beszerezem az összes alkatrészt, tíz perc se telt el, és ismét

a tűzhely mellett állok, magam elé teszem a receptet, nézzük akkor, hat darab krumpli meghámozása az első feladat.

A harmadik húzásnál lazul meg a héjazószerkezet, késre cserélem, ez tart a leghosszabb ideig, a pucolás, a többi ehhez képest már semmiség. Figyelmesen olvasom, miként kell szabályszerűen csinálni, a héjától megfosztott krumplit leöblítem vízzel, feldarabolom, a lábosba teszem, nem hatot, hanem nyolcat, jó lesz úgy is, tovább tart, meleg vizet öntök rá, borítsa el teljesen, jól emlékszem, hogyan csinálta, bőven elborította a krumplit a víz, kávéval kínáltam közben, nem kért, a szíve miatt elég volt neki egy reggeli adag, a másodikról leszokott évekkorábban.

Főzni kezdeni nagy lángon, nincs letakarva, ez fontos információ, a láng mérete és a fedélkérdés egyaránt, aztán új sor következik, 3 db egész babérlevél, kapkodva bontom ki a zacskót, többet teszek bele, ötöt vagy hatot, mert kicsik, a következő sor a füstölt kolbászt sürgeti, lehámozni, 5×1 centit beletenni.

Elő kellett volna készítenem, már forr a víz, a kolbász hámozási technikáját nem sikerült szépen elsajátítanom, idegesen próbálom leválasztani a műanyagot vagy a bőrt, nehezen adja meg magát, egyébként nem szeretem különösebben a kolbászt, szívem szerint hagynám, de nem tehetem, kell bele, a lelkemre kötötte, ettől lesz jó íze, *legfeljebb otthagyd*, mondta, jó, akkor így lesz, 8×1 centit szeletelek a lábosba.

Vegeta, nem kevés, ez a következő utasítás, a forrongó víz közben pirossá komolyodik a kolbászkarikáktól, öntöm, érzésre megy, látom anyám bátor, laza mozdulatait, ahogy szórja, utána azonnal a sót, eddig jól ment minden, most viszont hibázok, óvatlanul meglendítem a tengeri sőt tartalmazó dobozt, kár, de mindegy már, kivenni nem lehet a felesleget, most az jön, hogy *letakarni, főzni, forrásig nagy lángon, kb. 10-15 perc.*

Leülök a kis székre, nézem a fortyogást, hirtelen ötlettől vezérelve megiszom a reggel főzött kávé második adagját, négyet fogyasztok naponta, amikor ennél a résznél tartottunk, leült ő is, pont ide, kérdezgetett, mi van velem, visszatereltem a szót a főzelékre, ne rajtam idegeskedjen. Elmondtam neki a lányom két aznapi mondatát, az egyik még aktuális is volt, *abhoz, hogy kávé tudjak főzni magamnak reggel, innom kell egy kávé*, ez volt az egyik, tetszett neki. A másik arról szólt, hogy előző este korán elálmosodott, lefeküdt, aztán kilenckor arra ébredt, hogy elaludt. Nevettünk, nem kizárt, hogy akkor utoljára.

A következő feladattól tartok kicsit, rántáskészítés, nézzük, mi is az, *kis lábosba olaj + liszt, tűzön keverni + hideg víz, elkeverni a csomókat*, nekilátok, miután okosan leveszem a nagy lángot kicsire; olaj, liszt, ez az, így csinálta ő is, most jön a hidegvizes keverés, így mutatta, remeggett a keze. Elsimítom a csomókat, egy se maradjon, ha lehet, nem derül ki teljesen, mennyire sikerül, csak majd a végén, mi van még hátra, *beleönteni, elkeverni, nagy lángon főzni újraforrásig, 2-3 perc.*

Ez már a célegyenes, négy virslit kell még feldarabolni, és előkészíteni két kis tejfölt, pirosat, a négyből hat lesz, miért ne, elfogy, nem látok csomókat, ez biztató, mehet a hús és a fehérség, az utolsó sorban az áll, *kb. 5 percig főzni*, de vajon letakarva vagy fedetlenül, talán most rontom el az egészet, nem lehet mindegy az állag szempontjából, el kell a víznek párolognia, vagy ellenkezőleg, visszafojtandó a gőz, döntök valahogy, és nézem a kis széket, ahol ült és nevetett a kávé mondaton meg az ébredésesen, szedett nekem az egyetlen mélytányéromba, vágott egy szelet friss kenyeret, jaj, az is kell hozzá, azt nem vettem, akkor a só és a kenyér már két nagy hiba, de a rántás legalább jól sikerült, sőt finom az egész, jó lett, mosolygó anyám, elteszem a receptet, megjegyzem, hová, ha megint megkívánnám majd, a hátlaapon a jelenet legvégén újabb szerzői utasítás áll: *Gwynplaine továbbsiet, Josiana néz utána.*

Jánosy Lajos

A LÁTHATATLAN FŐZELÉK*(Részlet)*

Egy olyan kisfiúról szeretnék nektek mesélni, aki, aki, aki, na ki!? Látjátok, még el sem kezdtem, már bajban vagyok, mert pont ezt nem fogjátok elhinni: a lényegét tehát, azt, hogy ez a kisfiú a világon a legjobban a főzeléket szerette. Képzelem, hogy elkerekedett a szemetek, elhültetek, mint egy pohár kakaó, futkároz rajtatok a libabőr, picit jobban szorítjátok anyukátok vagy nagymamátok, Kati néni vagy Zoli bácsi, netán Évike, tehát a különböző rokonok és bébiszitterek kezét, azét, aki most felolvas nektek. Jól beijedtetek, mi?! Vagy a saját kezeteket szorítjátok, és elvékonyul a szátok, mert már bőven abban a hajlott korban vagytok, amikor magatok olvastok, egyedül, segítség sincs, nincs kire támaszkodni, nincs kivel megosztani a rémületet. Pedig ezzel még nincs vége, ugyanis ez a hóbortos kölyök nem akármilyen főzelékért rajongott, hanem egyenesen a finomfőzelékért. Sejtettem, hogy a paplan alatt kerestek menedéket, de ne húzzátok a fejetekre a párnát, semmi ok a rémületre; nem ijesztegetős történetet mondok, ez csak a látszat, ami, mint bizonyára ti is tudjátok: csal! Nem horror ez, minden csak az érdekesség, na meg a mese kedvéért van! Kell egy belevaló kezdés, minden játék ezen múlik, nektek magyarázzam?! Mielőtt bemutatnám nektek a kisfiút, először jöjjön a finomfőzelék; higgyétek el, ezen túl kell lennünk.

Tehát: a finomfőzelék az olyan főzelék, hogy szinte minden benne lehetne, ami a főzelékekben lenni szokott. Benne lehetne a spenótból a spenót, a tökből a tök, a sósakából a sóska. De, fájdalom, ők nem kaptak helyet a finomfőzelékben. A finomfőzelékben, valami furcsa szószban, ezt egyébként a galád konyhás nénik rántásnak nevezik, zöldborsó és sárgarépa tartózkodik. Le kell hát leszögezsem, hogy mindennek ellenére, voltaképp a finomfőzelék ellenére, a finomfőzelék volt ennek a kisfiúnak, Kabatek Rudinak, mert az apukája és az anyukája ezt a nevet hozták neki össze; apukájától jött a Kabatek, hiszen ő is Kabatek volt, anyukája adta neki a Rudit, szóval ennek a kócos, örökké tornacipőben császkaló, zömök fickónak ez volt a mindene. A finomfőzelék. A finomfőzelékről köztudott, hogy a legmegtévesztőbb nevű dolog

a világon. Na jó, vannak még társai a megtévesztésben, igazatok van, nem vitatkozom; ilyen a vasmacska például, ami vasnak vas, de macskának csöppet sem macska, hiszen a legnehezebb horgonyok közé tartozik, amelyen egy komplett hadihajó akár napokig elringatózik a viharos óceánon. Ilyen a madártej szintén, amiben egy pihe se sok, annyi madár sincsen, csak az isteni vaníliamártás, meg azok a bolondos tojásfehérje-felhők. De rokon a szürkebarát csakúgy, a bor, amit édesapátok iszogat derűs vasárnap reggeleken vagy borús estéken; szürkének tuti nem szürke, jó, barátnak egy bizonyos értelemben barát, de nem úgy, amitől eredetileg a nevét kapta. Ezt majd máskor mondom el. És a finomfőzelék rokona még a darázsfészek, ami kicsit ugyan fészek, de darázs nélkül, hiszen nem csipked, hanem ellenkezőleg, édesen omlik szét a szájban, aztán a medvesajt, amiben egy morajlásnyi brumm sincs, vagy a rigójancsi, amit ti már nem biztos, hogy ismertek, sütemény az is, de nincs benne egy füttynyi rigó sem, annyi szent, annál több csokikrémmel, a Jancsi névre hallgató rigóról meg ne is beszéljünk. Sorolhatnánk még a finomfőzelék rokonait! Ami közös bennük, hogy valamiképp mindannyian becsapósak, fineszesek, rejtőzködők, kétszínűek, csalafinták: a vasmacska is, a madártej is, a szürkebarát is, a darázsfészek is, a medvesajt is és a rigójancsi persze is.

Az utóbbi esetében azt azért el kell áruljam nektek, hogy a rigójancsi másképp bonyolult kérdés. Másképp, mert ezt a süteményt egy bizonyos Rigó Jánosról nevezték el, aki zenész volt, úgy mondják ezt, cigányprímás, hegedűs tehát. Híres hegedűs volt Rigó Jancsi, különféle vendéglőkben és világgraszoló multságokon, esküvőkön és születésnapokon hegedült a zenekarával, annyira tehetségesen, hogy az még az angol királynő fülébe is eljutott. Ezért egyszer Rigó Jancsit meghívta magához, játsszon neki, csak neki, és Rigó Jancsi játszott az angol királynőnek, aki annyi pénzzel jutalmazta meg, hogy Rigó Jancsi hirtelen nagyon gazdag lett és közkedvelt, gondolhatjátok mennyire, ha még süteményt is elneveztek róla. A rigójancsi tortaszelet cseles valami, nem csupán a cigányprímás személye előtt tiszteleg tehát, hanem ezt a prima édességet is jelenti. Nehéz ügyek ezek, óvatosságnak kell lennünk, az expedíció, amire Kabatek Rudival és a finomfőzelékekkel merészkedünk, tele van csapdákkal. Első lépésben ezt kell tudnunk, hogy mennyi mindent nem tudunk. A rigójancsi ekképp kicsit kakukktójas, de a hasonlóság azért fennáll a többiekkel, mondjuk a fent említett vasmacskával, jöllehet olyat nem ismerünk, akit Vas Macskának hívnak, a lényeg egyelőre az, hogy más szavakból vannak mindannyian, mint amit ezek

a szavak külön-külön jelentenek. Végtére azt sem tudjuk többnyire, hogy a saját nevünk miért az, ami, gondoljátok csak végig; megszületünk, nem csináltunk semmit, fekszünk a pólyában az anyukánk mellén, meg sem kérdeztek bennünket, máris van egy nevünk, onnantól kezdve így hívnak. Például Kabatek Rudinak. Aki, ha másban nem, ebben biztosak vagyunk, a finomfőzelék rajongója volt.

Szerintem kicsit türelmetlenek vagytok már, hiszen az ígért mesében, most vettem észre, rém lassan haladunk; igazatok van, elkerülhetetlen, hogy Kabatek Rudiról, könyvünk hősről is ejtsen néhány keresetlen szót! Végtére nem lehet kizárólagos főszereplője ennek a történetnek egy főzelék! Kabatek Rudi, az eddigiek alapján biztos kijelenthető, furcsa alak volt. Rossz gyerekek is mondják felületesen az ilyen gyerkőcöket, olyanok, mindenféle felnőttek és tanárok, akik kizárólag a szabályost, a fegyelmezettet, a jó tanulót, az engedelmost tartják egyedül elfogadhatónak. Azt, ami ezektől eltér, sitty-sutty, rossznak ítélik. Kabatek Rudit, nincs mit szépíteni, ide sorolták. Talán pont ezért lett a finomfőzelék híve, mert a legtöbben ti is így vagytok vele, azt, a neve ellenére, rossznak tartja szinte mindenki. Azon veszem észre magam, fegyelmezetlen vagyok én is, ha úgy tetszik, rossz, cikázok ide-oda a mesében, ámbátor ez sem véletlen; elfogult vagyok az úgynevezett rosszak iránt. De visszatérve: Kabatek Rudit figyelmetlennek jellemzi a tanári kar, miközben én inkább szertelennek mondanám. Csapongónak. Álmodozónak. Rossznak nem nevezném, legfeljebb afféle rosszcsontnak. Olyan fiúnak, aki a dolgozatban felcseréli a porzót a bibével, a villamost a trolibusszal, eltéveszti az évszámokat és a fővárosokat, összekeveri a CD-t a DVD-vel, nem találja a számítógép gombjait, például a törlés gomb helyett folyton mentést nyom, valóban, ez mind igaz, viszont csomó egyéb remek tulajdonsággal rendelkezik. Mindenekelőtt fantáziával. Kabatek Rudi ugyanis figyel, ha nem feltétlenül a porzóra és a bibére, de figyel, azaz máson gondolkodik. Ki kell használnom a ziccrt: például a finomfőzeléken.

Vörös István

RÁNTOTTA

avagy a múlt receptje

Öregmamával egymás közt svábul beszélünk, de én sokáig azt hittem, hogy az nem is nyelv. Csak vele lehet rajta így beszélgetni. Meg gondolkodni is valami hasonlóan gondolkodtam: németül. Sokkal gyorsabban ment annál, mint mikor magyarul próbáltam meg ugyanazt tenni. Magyarul valahogy végig kellett mondanom az egésztest magamban, németül viszont együtt állt a fejemben a szorosan összetartozó mondat szerkezet, mint egy óriási szó. Az, aki lehettem, nem tudott teljesen eltűnni, az, aki lenni készültem, csak nehézségek árán vette át a helyét. Előző életemben egy osztrák szakács voltam, ha nem tévedek.

Elhatároztam, hogy kísérleti úton bizonyítom be, nem tévedek. Megpróbálok főzni. Merész ötlet egy másfél éves gyerektől. Öregmama, aki csak távoli rokonunk volt, és nem a dédnagymamám, azonnal mellém állt. Hadd főzzön az a gyerek. Ha legalább lány lenne, vetette ellen nagymama. Játék csak ez, felelte óma, és ezzel a saját hatáskörébe vonta a dolgot, mert őt azért fogadták föl mellém, hogy ne unatkozzak, ha a nagyszüleimet túlságosan lekötne a munkájuk. Szóval játék. Csak az volt a baj, hogy öregmama korántsem tudott olyan jól főzni, mint a nagymamám. Ezért órá is nagy szükségem volt. Amikor valami süteményhez dagasztott tésztát, szereztem belőle egy öklömnyi darabot, és azt gyúrogattam mindenütt, ahol csak sima felületet találtam.

A baromfiudvaron túl állt a nyárikonyha, amit egyelőre még nem vettünk használatba, mert az időjárás kiszámíthatatlan volt, és a szimpla ablakos helyiséget nem volt könnyű felfűteni, de most mégis ott akartam berendezni titkos laboratóriumomat, így aztán a tésztával is hamarosan oda vettem be magam. Volt bent egy asztal, három fehérre festett lábatlan szék, egy sparhelt, melyben igyekeztem rögtön tüzet is rakni. Óma elkerekedett szemmel nézte másfél éves magabiztosságomat. Volt ott egy nyitott polc, melyen most nem voltak lábasok, volt egy vizespad, melyen most nem állt a két vödör víz, amit a ház előtti kútról kellett hozni. A vödrök és a lábasok a házban voltak, a télen használatos konyhában. A helyiség kicsi volt, alacsony, nem is értettem, hogy nyáron mért kéne ide átköltözni. Az is lehet, hogy nem fogunk,

és csak legenda az egész. Nem volt semmi emlékem arról, hogy milyen itt a nyár. Bár a nyárra egyébként sem emlékeztem. A nyár, amikor az utcákat is fűtik, és meleg van. De ki fűti az utcákat?

Öregmama erre a kérdésemre egyértelműen meg tudott feleli: Isten. Akkor lehet, hogy őneki van köze ahhoz is, hogy az ember él, aztán meghal, és elkezd egy másik életet. Isten valamiféle rendezőelv, túlvilági postázószisztéma. Szóval semmit nem értettem magyarázatából, mert túl rövid volt.

A szomszéd helyiségben levő kukoricagóré mellől lemorzsolt csutkákat hordtunk a sparheltbe, és begyújtottunk. A falon lógott egy gyűrődészka, és a tálalószekrényben is találtam pár edényt. Most már nem volt elég az a kis elcsent tészta. Több kellett volna. De mi? Tanácstalanul néztem öregmamára. Mit főzzünk? Vagy mit süssünk?

A helyiségbe nem volt bevezetve a villany, de egy hosszú vezeték a kert fölött idehozott némi fényt a házból, bejött az ablak alatt, és egy falon lógó foglalatban végződött, melyben egy százas égő lógott búra nélkül, csak úgy a falnak támaszkodva. A fal fehérre volt meszelve, így jól szét tudta szórni a fényt. A lámpát úgy lehetett le- vagy fölkapcsolni, hogy a házban a zsinór túlsó végén levő dugót kihúztuk a konnektorból, vagy visszacsúsztattuk oda. Szóval mindenben a belső konyhától függtünk.

Végül én adtam ki a rendelkezést: tojásrántotta. Öregmama hozott hátra két hagymát, három tojást, egy darab szalonnát meg egy darab kolbászt. Én tányérokat meg két szelet kenyeret. Ez már kenyérgyári volt, és hiába volt csak kétnapos, enyhe penészszaga volt. Vagy nem is tudom, de valami áporodott szag lengte körül. A kályha vaslapja már fölizzott, bár a helyiségben hideg maradt, mert a falak jobban ontották a télről itt maradt hideget, mint az égő kukoricacsövek a tavaly nyárról eltartalékolt meleget.

Rengeteg minden kell egy egyszerű rántottához is. Egy fél vödör vizet hoztam hátra, tányérokat. Nem akartam, hogy öregmama dirigáljon. Megkértem, hogy mindent csináljunk úgy, ahogy én szeretném. Persze a hozzávalókat még ő választotta ki. Ez is sugás volt, legszívesebben mindent visszavettem volna, hogy én szedjem össze. Ez kell egy rántottához? Magyarul nem is igen tudtam volna ezekről a bonyolult dolgokról értelmesen beszélni vele. Maradt a titkos nyelvünk, a sváb.

Persze mindenben még a nyelv sem segíthet. Ott állt előttem az asztalon három tojás, két fej vöröshagyma, a szalonna meg a kolbász, de sejtelmem sem volt, hogy mit kell ezekkel kezdeni. Hirtelenjében

még azt se igen tudtam, a tojás világosbarna kemény labdáját hogyan lehet a fehér és sárga ehető valamivé alakítani, amit már ismertem. De persze most jön a lényeg, a kíséret. Ne avval foglalkozzak, mit tudok én, hanem nézzek szét az emlékeimben. Nem, olyanok alig vannak. Az énem alá besöpört emlékekben kell kutakodjak, mintha az ágy alól húznám elő az óriási lavórt, melyben fürödni szoktam. Bár sosem én húzom elő a lavórt, hanem a nagymamám.

Szóval hogyan is csinálta ő? Nem, azt most csalás lenne felidézni, nagymama hogyan készít rántottát, mellesleg sosem figyeltem meg. Másvalaki érdekel! Ő! A belső ismeretlen. Azaz én. Aki itt kóvályog a fejemben. Ha igaz az egész. De ha nem lenne igaz, hogyan tudnám kitalálni ezeket a dolgokat, emlékeket? Na, legfeljebb a túlvilági intéző segítségével, akit öregmama emlegetett.

Lecsuktam a szemem. Mit csinálsz Petike, kérdezte öregmama. Mit csinálnék, drága, megnézlek kislányként. Vissza az időben? Először azonban nem a múltat láttam, hanem magát az intézőt.

Nem, előbb semmit. Aztán a meg nem értett világ méshéját feltörtem, szóval ezt kell tenni a tojással is. Feltörtem kérdéseim üvegpoharának szélén, és a világ szétvált fehérre és sárgára. A meg nem értett részre és a múltra. Az elérhetetlenre és arra, amin már túl voltam. Minden sárga lett körülöttem. Kiláttam csukott szemhéjam mögül, láttam a konyhát, láttam öregmamát. És láttam a baromfiudvart körülöttünk, melyre már leszállt a márciusi koraest, hallottam nagyapám zsörtölődését, ahogy a tyúkokat az ólba tereli és bezárja. De amint eltűntek, ezeknek a szárnyasoknak a helyét mások vették át. Az udvarra egy szekér hajtott be. Mindent láttam a sárga sötétben, ahogy csukott szemhéjamon át látni lehetett, és azt is láttam, ahogy öregmama elérzékenyülve figyel, a szeméből egy könnycsepp gördül le öreg arcán, aztán keresztet vet. A szekeret lovak húzták, de angyalok hajtották. És énekeszó jött velük, nem angyalárma, az énekesek megint mások voltak, nem láthatóak, talán a meg nem értett vagy nem is létező fehér feléből a világnak.

És akkor kirohantam az udvarra, és fölültem a kocsira. A bakra ültem, a kocsis mellé, aki mikor magához ölelt, megéreztem az angyalszagot. Hogy milyen az? Nem is tudom túl könnyen elmondani. Nem kellemes, de nem is bűdös. Azért nem kellemes, mert arra emlékeztem, hogy bár a világ sárgájában élünk, a lelkünk a fehérjéből származik, és nehezen szokik össze a sárgával. A szaporodással és pusztulással, melyeket ebben a pillanatban egyként gusztustalannak találtam. A szaporodást. Hiszen erről beszél a tojás is.

Gyorsan kinyitottam a szemem. Rámosolyogtam a pityergő öregasszonyra. Mit csinálsz, törd fel a tojást, mondtam olyan határozott hangon, mint egy tábori szakács, őt tegezhettem mindig, és különösen akkor tegeztem, ha svábul beszéltünk. A magázást svábul el se tudtam képzelni. Hogy mért, nem tudom.

És a hagyma, kérdezte.

Még nem tisztítottad meg?

Ja persze, akkor avval kezdem.

A csatát tulajdonképpen megnyertem, de engem most nem a tulajdonképpeni csatanyerés érdekelt. Úristen, hát persze, hogy nem a rántotta.

Újra be kellett csuknom a szemem, mert a hagyma nagyon marta. Rögtön megint a világ sárga felét láttam, de azt is észrevettem, hogy a dolgok titokzatos rétegekben bújnak meg egymás mögött, alatt, van olyan, amit színről színre nem is láthatunk a szemmaró fedőrétegek miatt.

Fönt ültem a szekéren, és az angyal szárnya, ahogy oldalt fordult a bakon, megsuhintotta az arcomat. Ki se nyitottam a szemem, és föl-kaptam a villát, elkezdtem összekeverni a pohárban a tojássárgáját a fehérjével. Igen, most már nemcsak dirigáltam egy másfél éves gyerek göggyével, hanem valóban tevőlegesen is főzni kezdtem.

A meg nem értett összekeveredett a nemlétezővel, a valóság a lehetetlennel, és a szekerünk megindult. Suhantunk előre, de ez nem tartott sokáig. Elkezdtünk emelkedni.

Vágd föl a szalonnát, ordítottam a szekérről, és még láttam, hogy a konyhában öregmama elkezd apró kockákra vágni az avasfehér zsír-szalonnát.

Mi több, magamat is ott láttam állni mellette. Milyen helyes kisfiú. De milyen kicsi. Milyen gyenge. Mennyire nem életrevaló. Megértettem, hogy egyáltalán senkinek nem fontos a világban, hogy éljek. Ha ez a néni és a nagyszüleim nem lennének körülöttem, semmi se kötne ehhez a világhoz.

Nem is kötött. Emelkedtünk. Egyre gyorsabban, zenére.

Tedd a tűzre a szalonnát, mondtam valahol lent.

Mért dirigálsz Petike, tudom én, hogy kell.

De azt kell megtudnom, én tudom-e.

Honnan is tudhatnád?

Ez érdekel, pont ez.

Túl merész kísérlet egy másfél éves gyerektől, súgta mellettem az angyal. Már egyenesen fölfelé mozgottunk, a világ sárga csíkokra esett

szét körülöttem, sárga ívekre, mint a hagymakarikák. Bele a kisült zsírba, adtam ki a következő hadparancsot.

Mikor legyen merész az ember, ha nem fiatalon?

Hát mégis élni akarsz? Már megint? Kérdezte az angyal. Vagy nem is ő. Már fölértünk. Ez maga a túlvilági intéző volt. Fehéren és arany színben áramlott felém. Ő? Vagy valami más?

Öregmama ráöntötte a tojást a megüvegesedett hagymára. Jó szag terjengett a helyiségben. Kiszökött az udvarra is. Be a házba.

Élni? Igen, élni akarok.

Most, amikor már mindenki belement, hogy ne kelljen.

Most engem csak az érdekelne, hogy szakács voltam-e előző életemben. Tábori szakács.

Miféle előző életről beszélsz? Nincs előző élet. Csak egy van.

De azok a képek a szakácsról, a gulyáságyúró, az ágyúgolyóról, amely belecsapódik! Honnan jön mindez?

Honnan jön ez a jó szag, kérdezte nagyapám bent a házban.

Az öregasszony meg a gyerek játszadoznak hátul, felelte nagy-mama kicsit kelletlenül.

Ezt nevezed előző életnek? Ez ugyanúgy te vagy. Neked kell tudni, voltál-e szakács.

De nem tudom.

Tudod te azt, hiszen a kísérletet már elvégezted.

Öregmama kitette a két tányérra a rántottát. Uram teremtmő, felelte. A kolbászt kifejejtettük.

Nem tudnánk most beletenni?

Nem, nevette el magát, már késő.

Aki egyszer kiszorul a világból, az már soha többé nem szerzi vissza a helyét, mondta a túlvilági irányító, úgyhogy jó lesz, ha vigyázol, felelte, és fehér port szórt rám, amitől valahogy megerősödtem.

Öregmama már sózta és paprikázta a tojást, amikor belépett a kis konyhába nagyapám. Mi ez a jó szag, kérdezte. Hogy maguk micsoda meleget csináltak itt.

Rám nézett. Izzadtan álltam kis pulóveremben, a hajam a homlokomra tapadt. Az arcom kivörösödött. Még kívülről láttam magam, mint már annyiszor, de visszatérőben voltam. Lerogytam a tányérom elé, enni akartam, de a nagyapám homlokomra tapasztotta a kezét.

Ez a gyerek már megint lázas, mondta. Maga nem tud rá vigyázni?

Én vigyázok rá? Mikor ő tanít főzni engem?

Ha nem vigyáz rá, akkor meg minek fizetjük?

Öregmama elvörösödött, lecsapta a villáját, egye meg maga, úgyis azt akarja, nem, kiáltotta és előrerohant a házba.

Nagymama meglátta, és csak annyit kérdezett. Mit mondott már megint az a pokróc?

Fel!

Tessék?

Felmondott.

Szó se lehet róla, nem tudunk mit csinálni Petikével maga nélkül.

Szerinte most is lázas. A végén még én okozom a halálát.

Ő nem teheti ki magát, mert nem is ő vette fel. Neki ehhez semmi köze.

Mi közben hátul tisztán hallottuk ezt a beszélgetést. A francba, morogta nagyapám, a hóna alá kapott szokása szerint, és vitt előre. Mikor a konyhába lépett, ezt mennydörögte, ennek a gyerekek sürgősen le kell feküdnie. Aztán öregmamára nézett, és kibökte, amit talán még sose mondott ki, bocsánat.

Öregmamának ennyi elég volt, azonnal munkához látott. Pergett a lefekvés meglehetősen bonyolult filmje. Vízmelegítés, lavór, törülköző, pizsama. Csupa kellemetlen dolog. Láttam, amikor nagyapám a konnektorhoz lépett, és kihúzta a nyárikonyhai lámpa dugóját. Hátul elsötétedett az ablak. Ki eszi meg a tojásrántottánkat? Kiderült, hogy másnap reggelig senki nem ette meg, akkor a nagy sírásomra maga a nagyapám hozta előre. Meg kellett vigasztaljanak, mert éjjel arról álmodtam, hogy egy nagy tóban fürdök, és bepisilem. Ez pedig különösen megalázó ébredést jelentett, mert meleg nyirokból kellett kikelni, az ágyneműn szürke karika éktelenkedett, és fönnállt a veszélye, hogy újra pelenkát húznak rám, amit szívből utáltam.

Nem tudom, meddig lehet ez a gyerek elválasztva a szüleitől.

Mért, azok kik, döbbsentem meg magamban, és egy szót se szóltam. Elkezdtem enni a rántottát. Hideg volt és nem valami ízletes. A kenyér pedig egyszerre száradt és dohos. A közkenyér. Az állami, amire kis cédulát ragasztanak, hogy tudni lehessen, mikor és hol készült. Utáltam a cédulás kenyeret, és azt is, hogy ilyen rossz a reggelim. Lehet, hogy rossz szakács voltam előző életemben?

Erről egyre több emlékem derengett, de az a legnagyobb meglepetés volt, hogy vannak szüleim.

Szülei mindenkinek vannak, súgta a kocsisangyal, aki, úgy látszik, még ott maradt a közelemben.

Mért?

Nehéz kérdés, de ha nem lennének szülei, ő se lenne, mondta.

Lapos gondolat, én ebben nem hiszek, jegyeztem meg. Nekem nincsenek szüleim, gondoltam.

De sajnos ki is mondtam, mert nagyapám odalépett és lekevert nekem egy pofont, majd mielőtt a nők meg tudtak volna szólalni, elbődült: bocsánat!

Azzal nagy mogorván eltűnt a bolt irányában.

Csík Mónika

KALÁCSMADÁR

Az asszonynak egérfarknyi kontya volt. Seszínű, pár szálból font. A fonás választékai harminc vagy talán hatvan év (ki emlékszik hajszálpontosan a hajviselet divatjára ennyi év távlatából?) egyazon begyakorolt mozdulata nyomán szelődültek kunkori csigává. Abban mindenesetre biztos volt az egérfarknyi kontyot viselő asszony, hogy a menyegzőjén rövidre vágott, bodorított frizurát viselt, s a gyerekek születése után is pár évig, de később már nem jutott frizorra, bodorításra, hát hagyta, nőjön, mint az árvalányhaj, mint a népdalok szép leányának kamillavirág illatú, földet seprő varkocsa. Egyszerűbb is volt reggel álomittasan, az ágy szélén, harangozó lábbal ülve, futtában összesodorni a szálakat. Mialatt kidörzsölte az álmat a szeme sarkából, s számbavette a napi teendőket, a kontyot is sikerült feltekerni, kipeckelni kontytüvel, hogy estig kitarson.

Különböző fonási módokat ismert az egérfarknyi kontyot viselő asszony, hogyne ismert volna, legalább hatféleképp be tudta volna fogni a haját, de Isten tudja miért, a hagyományos, háromlábú fonatra állt mindig a keze. Mintha azok a kezek, a saját kezei (ezt különös hangsúllyal mondta) nem is a saját kezei lettek volna ilyenkor, hanem valaki máséi, egy halott kezei, egy angyal kezei, ki tudja, kinek a kezei, az egérfarknyi kontyot viselő asszony mindenesetre úgy érezte, hogy azokat a kezeket ilyenkor valaki más irányítja, valami rettentő nagy erő vezérli, hogy háromlábú fonás tekeredjen ki alóluk, nem valami divatosabb fajta.

Mondták is sokan a háta mögött, az utcabéli asszonyok a füle halatára is, hogy ilyen szép fonást, mint az egérfarknyi kontyot viselő asszonyé (akinek akkoriban még karnyi vastagságú varkocsa volt) sehol sem látni, és hogy neki különös tehetsége van a fonáshoz. Hogy ő ezzel lett megáldva. Fonási tudománnyal. Merthogy a napszámosmunka nem nagyon ment neki, mindig a sor végén haladt, a kapásbanda se-reghajtójaként, az ügyesebb kezűeknek kellett őt kiségetni. Orroltak is rá emiatt, hogy minek erőlteti a kapálást, minek veszi el a kenyeret más, fürgébb mozgású asszony elől, de ott volt a nyakában a regement kölyök, meg a részeges ember, na, az még az egérfogót is elitta a Dühöngőben, csak a pálinkán járt az esze, nem a kölkein, hogy azoknak

is be kell tömni karéj kenyérrel a szájukat. Hát eljárt kapálni az egérfarknyi kontyot viselő asszony (akinek akkoriban még karnyi vastagságú varkocsa volt), de idővel kiutálták. A kapásasszonyok kivetették maguk közül. Pedig csak az egyiküknek mondta el, miközben egymás mellett lépegettek és irtották a gatz a kukoricásban, hogy ő időnként úgy érzi, ezek a kezek nem is az ő kezei. Hogy talán egy halottnak vagy egy angyalnak a kezei. Hogy nem tudja irányítani őket. Az asszony másnapra elpletykálta az egész kapásbrigádban, ő pedig hiába bánta, hogy előző nap elkotyogta, késő volt. Kivetették. Nem mondták a szemébe, hogy zavarodottnak tartják, hanem azt hajtogatták, hogy semmi tehetsége a kapáláshoz, hogy lássa be, ehhez is kell fogékonyság, neki meg, hiába a több éves kapásmunka, mégsem áll a kezére a szerszám, kár tovább próbálkoznia. A kapásasszonyok az ügyetlen mozdulataira hívatkoztak, de ő a fittyenő szemhéjukon, a gögös álltartásukon látta, hogy nem a kapálásról van szó, kiveri mindegyiküket a víz, miközben kifogást keresnek, és nem tudják levenni tekintetüket a kezéről, rebbenő pillantásuk folyton a kezén állapodik meg, ezen az ördögös kézen, amely nem kapálásra termett, amelyből ki is fordul a kapanyél.

Finommunkára való ez a kéz, mondta a plébános, miután ő elpanaszolta neki, hogy a kapálásnak befellegzett, és hogy a gyerekei elkopnak a koplalásban, hogy napról napra vékonyabbak és haloványabbak, és hogy ő, az egérfarknyi kontyot viselő asszony (akinek ekkorra már egérfarknyivá fogyott a karvastagságú varkocsa) attól tart, egy reggelre kiürül a ház, a gyerekek ágyacskáiban csak a hátrahagyott hálóingük marad, ők maguk meg elillannak, akár a füst.

A plébános hosszasan nézte az asszony krétaszín arcát, a hitvány kis varkocsot, a kezeit, amelyek időnként akár egy halott vagy egy angyal kezei, és megkérdezte, ért-e valamicskét a kalácsfonáshoz. Így került az asszony a parókiára kalácsfonónak, s készítette a fonatos kalácsot az egyházközség ünnepeire sok-sok évig.

Legszívesebben kútban kullogót készített az egérfarknyi kontyot viselő asszony a plébános úrnak, az azt szerette. Olyasféle kelt tésztát dagasztott, mint a húsvéti fonottashoz, csak miután átszitálta az ember a lisztet, középebe lötytyintette a kovászt, csöppnyi sót, vajat, majd jól átdolgozta a tésztát, hogy elváljon a vájdling falától, egy kalácskészítő kosárban le kellett engedni a kútba. Abba a nagy kerekű, ásott kútba az udvar végén. Éppen hatvan tekerésnyire kellett engedni a kötelet, hogy a kosár a víz közelébe érjen, de ne legyen az alja nedves, majd várni négy órát, hogy a kalácstészta duplájára keljen a kútvíz hús párájában.

Akkor felhúzni a kútból, ismét hatvan tekerés, majd a nagyvándlingban átdolgozni, fonatolni, madár alakra formázni és készre sütni, sorolta az egérfarknyi kontyot viselő asszony. A mellette ücsörgő újságíró nő láthatóan lemaradt a jegyzetelésben, az egérfarknyi kontyot viselő asszony pedig nem szerette volna, hogy a hétvégi lapszámba készülő szakácsriportba hiba kerüljön, ezért megismételte a receptet.

Miért épp madár alakúra formázza a kalácsot, tudakolta az újságíró nő, elvégre, tette hozzá, a madárforma kiügyeskedésével rengeteg a pepecsmunka. Hogy amelyik szárnyra tud kapni, elrepülhessen, magyarázta az egérfarknyi kontyot viselő asszony. Elrepülhessen, pillantott fel kérdően az újságíró nő a jegyzetfüzetéből. Megesik, hogy egyik-másik szárnyra kap, innen, a konyhaablakból figyelem, ahogy kirebbennek a kéményen, körberöppennek az udvar felett, majd tovaszállnak a kiserdő felé, tette hozzá az egérfarknyi kontyot viselő asszony, miközben kötényébe törölte lisztes kezét. Az asztalra fektetett gyúródeszkán háromlábra fonatolt, madárforma kalácsok sorakoztak, sütésre várva. Illusztrációnak szánták őket a hétvégi lapszámba az imént begyűjtött kalácsrecept mellé.

Sándor Zoltán

J. K. ÉS A CSEVAP

A fiatal J. K. egy tolókoksiba helyezett guminő társaságában érkezett az irodalmi konferenciára. A zsúfolásig megtelt terem hirtelen elnémult, mindenki a fiatalembert figyelte. J. K. elhelyezte különös kísérlőjét, majd letelepedett melléje a számára kijelölt helyen a kerek asztalnál. A mellette ülő hölgynek kissé arrébb kellett húzódnia székestől, hogy mindketten elférhessenek. J. K. bólintva megköszönte az előzékenységet, mire a nő csak elmosolyodott, egy pillantást vetett a csókos száju guminőre, és saját hajába túrva az előtte levő papirosokba mélyedt.

J. K. nem tudta egyértelműen megítélni asztaltársa viselkedését, sose tudta biztosra vehetően megállapítani a nők gondolatait. Egy régi barátnője egyszer horgolt csipkét küldött édesanyjának, azzal az üzenettel, hogy *Köszönet, amiért egy rendkívüli egyént hozott a világra!* J. K.-t meglehetősen felkavarta a gesztus. Rendkívüli lenne?! Addig ilyesmi eszébe sem jutott. Utána sem nagyon, csak évekkel később fordult meg a fejében, hogy lehet a dologban valami, amikor a nőt magas állami tisztségre nevezték ki. J. K. viszont – rendkívüliség ide vagy oda – maradt egy ábrándos irodalmár.

Legalábbis a külvilág felé. A fiatal J. K. ugyanis nagyon különös viszonyt ápolt az irodalommal. Azt vallotta, hogy őt az irodalomban csupán két dolog érdekli: az írás és az olvasás! Később hallotta, hogy egy idős irodalomtörténész azt mondta, irodalmi élet nélkül nincs irodalom. J. K.-t mélyen megdöbbenette ez a kijelentés. Lehetséges, hogy tényleg így lenne?! – merült fel benne a kérdés. Még inkább nyomasztotta, vajon fordítva hogyan áll a dolog: irodalom nélkül lehetséges irodalmi élet? A fiatal J. K. nem tudta a pontos választ, de egyre inkább úgy találta, hogy igenis lehetséges.

A *Milyen a sikeres magyar regény?* elnevezésű tanácskozás közben elkezdődött. A résztvevők sorban felolvasták az alkalomra íródott tanulmányaikat. Ezekben az írásokban többek között olyan kifejezések hangoztak el, mint *posztstrukturális attitűd, plasztikus metafora, szubjektumcentrikus dekonstrukció, genealógiai anamnézis, szubverzív gesztus, heterotextuális hermeneutika* vagy a *regénytér alkímiája*. J. K. elbűvölve hallgatta a sok elemző értekezést, a korábbról ismert műveket új meg-

világításba helyező vizsgálódásokat, alig győzte feldolgozni magában a számos új információt.

A tanácskozás az ötödik órába lépett, amikor a moderátor a fiatal J. K.-t szólította fel.

– Nagyon szépen köszönöm a lehetőséget! – kezdte beszédét J. K. – Először is engedjék meg, hogy bemutassam önöknek a mellettem ülő hölgyet – mutatott a guminőre. – Ő nem más, mint Emese, regényem megtestesült hőse. Azért kértem föl ma, hogy legyen a segítségemre, mert úgy gondolom, hogy egy regényről szóló szimpóziumon nemcsak a regényíróknak, kritikusoknak és irodalomtudósoknak kell hallatniuk a hangjukat, hanem a regényhősöknek is, hiszen elsősorban az ő életükről van szó. Szerintem nagyon fontos, hogy valaki belülről is megmondja, milyennek látja a magyar regényt, nem kevésbé azt, szerinte milyennek kellene lennie a tökéletes regénynek, hogy a szerzők ne zárólag saját elképzeléseik alapján kreálják mások sorsát. Ha demokratikus irodalmat és regényt szeretnénk, akkor elengedhetetlenül szükség van arra, hogy figyelembe vegyük a regényhősök véleményét is!

Egy pillanatra elhallgatott, mialatt a légy zümmögését is hallani lehetett a barokkos teremben, majd folytatta eszmefuttatását.

– Mérhetetlen kevélységre vall az írói felsőbbrendűséget a hősök képzelt voltaival magyarázni. Mert: kik tartoznak a létezők sorába? Csak az anyagi világba közvetlenül az anyaméhből megszületettek, vagy esetleg azok is, akik más módon, többek között az irodalom világából érkeztek közéink? Lehet azt állítani, hogy a szabadon szárnyaló írói fantázia hozta őket létre, ettől függetlenül szépen elszaporodtak a való világban is. Mit gondolnak, míg mi itt tanácskozunk, hány meg hány Raszkolnyikov, Meursault, Josef K., Harry Haller és Humbert Humbert sétál városunk utcáin?

Rövid hatásszünet után kísérelje felé fordult.

– Ennyit szerettem volna előljáróban mondani. Emese, tiéd a szó! Éppen ült volna le, ám tekintete megakadt a guminőn.

– Szóltál?

Odahajolt hozzá.

– Értem – motyogta, majd felnézett a többiekre. – Emese elnézést kér mindenkitől, de úgy tűnik, hogy begyulladtak a hangszálai, ezért nem tudja felolvasni a dolgozatát. Megkért, hogy helyette tegyem meg én, úgyhogy... ha nincs kifogásuk ellene, akkor kezdeném is.

A fiatal J. K. felemelte az asztalról az előtte levő irattartót, megköszörülte a torkát és olvasni kezdett.

„Mielőtt a tárgyra térek, és elmondom, szerintem milyen lehet a tökéletes magyar regény, engedjék meg, hogy mondjak néhány szót teremtmőről, szellemi atyámról és egyben legfőbb társamról: J. K.-ról. Nélküle én nemcsak hogy nem az lennék, aki vagyok, hanem egyáltalán nem is lennék. Az én rendkívüliségem az ő rendkívüliségéből fakad.”

Itt a fiatal J. K. egy pillanatra abbahagyta az olvasást, és a tolokocsi-ban ülő nőre pillantott.

– Köszönöm, Emese!

Mély lélegzetet vett, és folytatta az olvasást.

„A tökéletes magyar regény olyan, akár a csevap. Nézzük, hogyan is készül ez a perzsa elnevezésű balkáni finomság! Másfél kilogramm kockára vagdalt üszőhúst és fél kilogramm szintén kockára darabolt bárányhúst alaposan megsózzunk, leöntünk egy deci vízzel, és összekeverünk négy-öt, előzőleg megfőzött fokhagymagerezddel. Éjszakára a hűtőszekrénybe helyezzük a keveréket. Másnap kétszer ledaráljuk, néhány órát hagyjuk szobahőmérsékleten pihenni, majd egy röpké időre ismét a hűtőszekrénybe tesszük. Miután kivettük onnan, hozzáadunk egy kanál szódaikarbónát, hogy sütés közben kellőképpen megduzzadjon, összegyúrjuk, és a masszából kolbásztekerccseket formázunk. Marhafaggyúval megkenjük a sütő rácsozatát, és faszénen megsütjük a húst. A csevapot parázson felmelegített lepényben fogyasztjuk, vöröshagymával és ajvással.

Mi köze mindennek a magyar regényhez? Elmondom. Az utóbbi néhány év magyar könyvsikereit figyelembe véve körvonalaazódni látszik a befutó kortárs magyar regény receptje, ami a csevap receptjéhez hasonlít: talál egy történelmi jellegű témát, amelyet társadalmi-politikai tekintetben ma is élénk érdeklődés övez – rendszerváltás, kommunizmus, világháborúk, ötvenhat (bárányhús!) –, csomagold be egy családi történetbe (üszőhús!), és mondasd el egy szociálisan hátrányos helyzetben lévő személlyel, például egy gyerekkel, aki koránál fogva csak közvetett részese lehet a történetnek. Ily módon nem feltétlenül szükséges megjeleníteni a múltbéli eseményeket, de közben szabadon lehet beszélni róluk különböző nézőpontokból (a húsok egybegyúrása!). A regény elmondásához kreálj egy hangulatában és szóhasználatában egyaránt lírai/meditatív nyelvezetet, hogy a szuggesztív hatású szövegfolyam az olvasót magával ragadva hömpölyögjön több száz oldalon keresztül (a hús megsütésének titkai!), és az egészet – fűszer gyanánt – bolondítsd meg egy kis mágikus felhanggal, nem sokkal, éppen csak hogy egy kevéske misztikum lengje át a művet, itt-ott egy kis csoda,

bűbájosság, álomszerű mozzanat, némi női praktikaként beállítható boszorkányság (só, fokhagyma, szódabikarbóna!) – és íme a tökéletes magyar regény.”

A fiatal J. K. letette a papírokat maga elé, és leült.

A teremben csend honolt, csak Emese irányából hallatszott halk susogás. Egy felszakadt sóhaj utóhangja, diszkrét szellentés vagy a szelap egyenletes sziszegése? Nem tudni. J. K. mindenesetre gyomorkorgásnak vélhette, mert zakója zsebéből egy cseveget húzott elő, és kísérelte szájába dugni.

Valamennyi szempár rájuk meredt: a rendkívüli J. K.-ra és a húsdarabot csócsáló guminőre, aki *A magyar regény – én vagyok!* feliratú pólóban ücsörgött tolokocsijában.

Térey János

SZEGFŰSZEGES PULYKASÜLT-DUETT

- RADÁK *(a telefonba)* Nem értem és nem értem és nem!
Az ország gazdaságilag hatékony,
És versenyképes elitje se vékony.
- SÉF *(a közönség felé)* A pulykát martinivel megbolondítom.
- RADÁK Én bízom benned.
- SÉF *(Radáknak)* Én is Önben, Elsőszámú Ikon!
- RADÁK Főlszámoltam az elvadult személyi kultuszt!
A pénzügyeinket stabilizáltam...
Mind szorgos volt, akinek dirigáltam.
- SÉF A fűszereket jól beledörzsöltem a húsba...
- RADÁK A korrupciót viaszszórítottam a búsba,
S az autoriter rendszer romjain
Újjáépült a demokratikus jogállam...
- SÉF A páclébe narancslé!
- RADÁK Azt is honoráltam.
- SÉF Az Ön tetteivel töltve száz vezércikk, tíz nyaláb.
- RADÁK Igazságosság és erkölcsi tisztaság!
Prosperálunk, mondom: prosperálunk.
És mégsem elég jó nekik.
- SÉF Ez az íz?
Felöntöttem a pulykát, lepje a víz,
Narancskarikákat hámoztam a hátára,
Pácoltam napokig, amíg kifehéřült,
Lábait keresztben összekötöttem,
Dupla cérnával bevarrtam minden üregét,
És pecsenyelével locsolgatva sütöttem!
- RADÁK És mégsem elég jó nekik!
És mégsem elég jó nekik!
- EGYÜTT Csemegénkogyorós praliné!
Csemegénkogyorós praliné!
- NŐI KÓRUS *Welcome, Welcome,
Welcome to You, our heavenly King.
Welcome, you who was born one morning,
Welcome, for You, shall we sing!*

Szécsi Noémi

SÜN CSERÉPBN

Mielőtt az alábbi sünt receptet közreadom, le kell szögezmem, hogy természetesen elfogadom a hízott kacsamájat, rengő kocsonyát, rózsaszín csülköt, szaftos pörköltet, maga körül fokhagymás atmoszférát teremtő kolbászt ünneplő gasztronómia létjogosultságát. Még azt is hajlandó vagyok elismerni, hogy van poézis és életigenlés az ételkészítésben, evésben-ivásban.

Csak az a baj, hogy nem érdekel.

Egyrészt az életöröm sohasem volt erős oldalam. Másrészt a hagyományosan ehetőnek tartott dolgokat könnyű szeretni, mint a barátságos, szellemes és szép embereket, akikkel az élet napos oldalán találkozunk, hogy ízlésbeli kérdéseket vitassunk meg velük. Hasonlóképpen csupán némi kellemes feszültség támad a disznókörörmért rajongók és az azt kategorikusan elutasítók között, civakodnak kicsit a nyershalevők vagy az osztrigások az ÁNTSZ hőkezelési alapelveit észben tartókkal, ráadásul sokan utálják a pacalt, mások meg istenítik.

De játszunk nagyobb tételekben: kér valaki pelét, borzot vagy mezei patkányt? Kívánja bárki a szusi borítását adó algalap helyett azt, amit ő maga gyűjtött? Hogy állunk a vajban pirított szöcskével?

Itt van minden ebben a vékonyka kötetben, melyet a kezemben tartok. Az összes ehető dolog, amit a vadon kínál: rágcsálók, halak, énekesmadarak, rovarok, bogyók, gombák és gízgázok. Listájuk, felkutatásuk és elejtésük-begyűjtésük módja, feldolgozásuk, elkészítésük. Vörösmókustól a hársfavirágig.

Ezúttal nagyvonalúan elsiklanék az amúgy bizonyára érdekes, de általam nem ismert történet felett, hogy miképpen kerülhetett egy első világháborús brit szakácskönyv reprintje a Németországban és Ausztriában lomizók uralma alatt tartott kecskeméti bolhapiacra, mint ahogy azt se tudnám részletezni, hogy száz vagy háromszáz forintot adtam-e az először 1917-ben kiadott *The Wild Foods of Great Britain*-ért.

„Ha kellő elővigyázatossággal használják, ez a könyv rejtett információk tárháza, és a kiadó jó döntést hozott, mikor előásta és újra nyomtatta a könyvet” – lelkesedik a hátapon a *The Countryman*. A címlapon viszont egy irdatlan patkányfarok tekeredik balról jobbra, hogy megadja az alaphangot az erdön-mezőn folytatott gyűjtögetéshez.

Egyáltalán nem jött meg az étvágyam.

De kell nekem éhesnek lennem? Korántsem. Nem középkorú férfi vagyok, hanem negyven felé ballagó nő. Mióta elmúltam harminc, csak az nem árt, amit nem eszek meg. Az én koromban már valóságos ajándék, ha a szakácskönyvről a patkány jut eszembe, az étkezésről meg a háború.

A háború mint határaink tágitása, beidegződéseink felfüggesztése. Az első világháború efféle dokumentumai mind lelkigyakorlatos könyvek: új szokásokat ajánlanak vagy lemondásra biztatnak. A kényelem kedvéért elhagyott régi módszereket ásnak elő, és azt mint az ősök bölcsességét ünneplik. Mint a *The Wild Foods of Great Britain*, amelyben még az illusztrációk nagy része is középkori szerzetesek másolta kódexekből való.

Idővel rátérek a receptre is.

Az *Ehető emlések* című fejezetet választottam, mert a csalánleves vagy valami illatos gombafajtából készült finomság lelki-szellemi befogadása nem nagy kunszt. Csak kis mértékben tágitja a perspektívánkat, mint az a könyv, amelyet magunktól sosem olvasnánk el, de egy barátunk állítja, hogy neki nagyon tetszett. Sünt enni viszont olyan lehet, mint megnézni *A torinói lovat*: megkérdőjelezzük létezésünk értelmét, de még nem vetjük el.

Mindazonáltal olyan ételfajtával akartam előhozakodni, amelynek mégis van valamiféle gyökere a kelet-európai gasztronómiában, ahogyan erre a könyv is utal, hiszen a cigány étek között megtaláljuk a sünpörköltet. Mint kiderül, így volt ez az 1900-as évek első évtizedeiben Angliában vándorló csoportok között is: „a cigányok és a hozzájuk hasonló életmódot élő, valamint az ország egyes részein élő napszámosok különleges csemegének tekintették a sünt”. A húsa fehér, íze a malachúséra emlékeztet, némi halvány vadhúsjelleggel.

A süntelhez persze muszáj levadásznunk egy sünt. Csontozott süntfilé nincs az Aldiban. És talán ez benne a csodálatos, nem igaz? Az önellátás örömei, ahogy az ember érzi, hogy helytáll a fenyegető természetben ügyességével és találékonyságával. Az öröm, vagy inkább az illúzió, hogy az ember mindig győzedelmeskedik.

Az állatot kiszáradt vizesárkokban keressük, és nem árt, ha van velünk képzett süntkereső kutya vagy legalább egy terrier. De akárhogy is ütünk rajta, egy ponton meg kell majd ölnünk a sünt. Ennek módját, amihez – valamiért – alacsony falú serpenyő és némi víz kell, nem ismeretném. Nem akarom túlfeszíteni a húrt; húsvétkor Zubarán *Agnus Dei*

című festményét posztoltam a Facebookon, és még a szimbólumból is majdnem állatvédelmi kérdés kerekedett. Pedig ezt a sünt nem az emberiség bűneiért áldozzuk fel.

Viszont két, a könyvem által jónak tartott módszert ismertetnék – rossz módszert nem osztanék meg semmiképp – a sün húsának feldolgozására. Amennyiben nem szeretnénk sünt nyúzni, elég lesz, ha megtisztítjuk az állatot. Ha olyan helyen vagyunk, ahol sikerült sünt elejteni, nyilván agyagot szerezni sem jelent majd különösebb nehézséget. (Csak jelzem: a továbbiakban szükség lesz még egy földbe ássott gödörre, valamint tűzrakáshoz szükséges eszközökre.) A sününket vastagon agyaggal borítjuk, majd a gödörbe temetve tüzet gyújtunk felette. Ekkorra már biztosan nagy étvágyunk támadt, de a sün után az időt is üssük agyon valahogy: szavaljuk el azt a verset, amely mindenkinek zsigeri beidegződése, aki volt magyar óvodás. Van ebben valami kamaszos cinizmus, sőt kíméletlenség, de az önellátáshoz kell egyfajta lelki keménység, nem tutujgathatjuk az elfogyasztandó állatokat, nem érezhetünk velük lelki közösséget, sőt nekik sem tulajdoníthatunk lelki életet.

A *Sүн Balázs*nak rengeteg versszaka van, így ha elég forró a hamu, mire a vers végére értünk, már nem kell tovább várnunk. Aggódunk is felesleges: a sün bőre magától lejön az agyaggal, ahogyan a cseréppé megszilárdult burkot egy határozott ütéssel szétrepesztjük.

Am ha készen állunk a sün megnyúzására, mindenképpen viseljük kesztyűt a művelethez – figyelmeztet a könyv. Csontozzuk ki a sününket, és helyezzük felforrósított serpenyőbe. A magam részéről úgy vélem, hogy kell alá valami zsiradék, mondjuk mangalicaszőr vagy olívaolaj, mert ez a két matéria *egészséges*, ezt mindenki tudja, aki hallotta már Schobert Norbit vagy Pataky Attilát a tévében a táplálkozás vegytanáról beszélni. Aztán só, bors ízlés szerint. Esetleg babér, a szakácskönyvem szerint.

Az angolok 1917-ben még a sünpecsenyét is vajaskenyérrel ették, de akik paleóznak, talán inkább a recept által másodsorban javasolt vad-sósakával és friss zsízsával szeretnék fogyasztani. A sünrecepttel felvértezve olyan lelki nyugalom szálljon meg mindenkit, mint engem, mióta magaménak tudhatom ezt a könyvet: felkészülten várom a városok apokalipsziséit és a harmadik világháborút.

György Attila

SZERELMEM, SZALONNA

Néhány évvel ezelőtt egy anyaországi barátom muszlimmá lett.

Egészen komolyan gondolta a dolgot, azóta is (igaz)hívó ember. Kicsit csóváltam a fejem, aztán mondok magamnak, nem tragédia, valahol mégiscsak testvérek vagyunk mi Ábrahám kebelén, keresztények, muszlimok és zsidók, bármilyen balhész család is vagyunk amúgy.

Na de eljött az idő, amikor találkoztunk egy üveg sör meg egy ásványvíz mellett. Mondom neki: Ember, megérték én mindent. De azt áruld el, hogy az Istenbe' lehet kibírni egy életet disznóhús nélkül?!

Amire ő azt mondta: Miért, hogy lehet kibírni egy életet egyetlen nővel?!

Ami korrekt, az korrekt, majdnem igazat adtam neki.

Azért mégsem. Mert most, ahogyan telnek az évek, negyvenévesen egyre fontosabb számomra a szalonna, és egyre kevésbé fontos a... izé... khm, na.

Valamikor fiatalkoromban egész kondákat adtam volna egy picurka hmmm... Na most meg a szalonnaevést is nehéz abbahagyni, jöjjön bár minden csábosságával a Miss Hustler.

A potenciának vagy libidónak ehhez semmi köze. Öregedünk és bölcsülünk.

Olyan nekünk, erdélyieknek – különös tekintettel a székelylekre – a szalonna, mint eszkimónak a fókaszőr és amerikaiaknak a hamburger. A szalonna akkor is jó, ha éppen rossz.

Rossz szalonna nincsen, csak jóllakott ember.

Az ember legfinomabb barátja a disznó.

A koleszterint, akárcsak a női orgazmust, gonosz, liberális emberek találták ki, hogy többé semmiben ne találjunk örömet.

Erre azért falni kellene egyet, vereshagymával, házikenyérrel, szalonnát. Meg némi pálinkát is utána. Mert ez köztudomásúlag elégeti a női(es) sivalkodást.

Ahol disznó van, ott ember is van, legalábbis volt.

Ahol ember van, ott disznó is van, még olyan helyeken is, ahol a disznó tisztátalan állatnak számít, és ezt semmiféle háremmel nem lehet kompenzálni.

Szeret minket a Jóisten, adott disznót, ha nem nekünk, akkor a szomszédnak, sógornak, rokonnak, aki ad kóstolót.

Jómagam az év 365 napjában napi háromszor vagyok képes szalonát enni, füstölve, abálva, sültve, egyszer még nyersen is megkóstoltam, ez azért nem nekünk való, ezt hagyjuk ki.

A rendes szalonnában van egy kis húscsík, ami a rendes mészáros keze munkáját dicséri, a rendes szalonát megáztatják sós vízben, a rendes szalonát megfűstölik, a rendes szalonát bepaprikázzák és megfokhagymázzák, a rendes szalonna kemény és omlós, mint a mogyoró, a rendes szalonnának a bőréhez képest a rágógumi tápos úri faxni.

Ha nem rendes a szalonna, akkor is tud finom lenni, lehetőleg ne legyen két ujjnál vastagabb.

Ha vastagabb, akkor is lehet finom.

Ha én költő lennék, ami nem vagyok, bármennyire elvetemült is legyenek, ódát írnék a szalonnához.

Próbáljon csak meg egyszer valamiféle elvetemült vegetáriánus fehérnép szűzpityókalevest vinni például egy csángó kaszásnak. A kórházi kezelés felét állom.

És most szívéhez kaphat mindenféle orvos, egészséges életmód hirdetője, a Krisna-hívókról nem is beszélve. Nem én mondom, a történelem mondja: lényegesen kevesebb ember halt meg a szalonna miatt, mint ahányan amiatt, hogy nem volt szalonnájuk se'.

A disznónak, ami amúgy szimpatikus állat, és ilyenekkel már megtanultunk együtt élni a világnak ezen szegletén, egyetlen célja van: táplálni bennünket. Semmiféle más szerepe nincs az evolúciós láncban. Ha a disznók kihalnának, amitől Isten is őrizzen bennünket: mindössze „csak” az emberiség jobbik része halna meg, és maradnának utánunk a planktonok, ami engem speciel kicsit vigasztal.

Gyimesi ember lévén még annyit mondanék, hogy aki nem tud bicskával, házikenyérrel, jó túróval és vereshagymával szalonát enni, az tekintse magát a civilizációs versenyfutás örök vesztesének.

Mert nemcsak hogy nem él egészségesebben, de ha ezt a Székelyföldön szóvá teszi, hosszú életű sem leszen ezen a földön. Joggal.

Éljen hát a disznó. Éljen a szalonna. Éljen minden, ami éltető disznóság számunkra!

Illetve haljon a disznó, hogy lehessen szalonna.

Megbecsüljük, és én még egy korty pálinkát is hajlandó vagyok inni a disznó emlékére, mert mégiscsak barátunk a táplálkozási láncban.

De finom, szegény, finom, finom...

Kollár Árpád

SOSE EGYÉL BUREKET!

*Bácskai Magyar Trolltár TOP 10:
Dani Zoltán, a burekpék, aki levette a lopakodót*

I.

A Sajnálatos Trianoni Eseményeket követően a szerb-horvát-szlovén királyságbéli magyar írók összedugták a fejüket. Rövid, ám annál szövevényesebb vitát követően úgy határoztak, hogy csakis ők, a szerb-horvát-szlovén királyságbéli magyar írók menthetik meg a kétségek közt hánykolódó szerb-horvát-szlovén királyságbéli magyarságot.

Igen egyszerű recepttel álltak elő: meg kell írni azt, ami van, mégpedig egy új és önálló irodalom boltozata alatt. Eme mentálhigiénés homeopátiás trükk szerint ha az író művében számbaveszi úgynevezett értékeinket, akkor a hely szelleme által átszellőztetett könyveket olvasván a helyi magyar polgárok, munkások és parasztok nyomban öntudatra ébrednek. Hagyomány, kérem, és semmi szemérem.

Buzgón körül is néztek, hogy leltárba vegyék, mi minden kincse van az időközben jugoszláv királyságbélivé avanzsált kies északi tartománynak, melynek zsírosdeszkánál is zsírosabb földjei csak úgy ontották magukból a terményt. Csakhamar rájöttek azonban, hogy nagy számban vannak. Szó szerint. Itt a nincs a legnagyobb van. No meg a trágya. Hiába a tájban dúsan lengedező aranykalászkok, a hely szelleme nyakig trágyadombban áll. Trágya, és vinkótól gutaütötten horkoló parasztok, akik egy istenért sem fogják elolvasni az ő jobbító irományaikat, legfeljebb az újság halálózási rovatát, meg hogy mennyi a tehén ára.

A megvilágosodást követő kultúrsokk következtében a jugoszláv királyságbéli magyar írók java visszatávozott Kismagyarországra. Erőfeszítéseik mégsem voltak hiábavalók, még ha szemmértékre most pont ugyanott tartunk is, mint annak előtte. Hiszen a daliás idők tisztelére, mintegy az állandóság mementójaként a Jugoszláv Szocialista Szövetségi Köztársaságban megíródhatott a himnikus hangfekvésű *Disznószarzagú vers!*

II.

Most, hogy ugyanúgy, mint mindig: a szerbiai magyarság a kezdetekhez hasonlatosan megint nyakig van, az alapító atyák tiszteletére, mintegy dicső végjátékként vegyük számba ismét helyettük is a vant. Tegyük fel ismét a kérdést: mit adtak nekünk a bácskaiak avagy a délvidékiek avagy a vajdaságiak? Mivel gazdagították ők az egyetemes magyar kultúrát?

Természetesen a burekra gondolunk.

Itt abba is hagyhatnánk a szemlét, hiszen a burek az *ultima ratio*. Nincs feljebb!

Hordozzuk mégis körbe csöppet alább a tekintetünket: ott a mélyben még mindig parádés panoráma tárul elénk. A szerb-horvát-szlovén királyságbéli magyar írók a legszebb álmaikban sem reménykedtek abban, hogy eme zsíros földeken ennyi kivételes teljesítmény sarjad. Szegények rossz helyen, a Parnasszuson kutattak hagymázás, kultúrsznob tekintetükkel. Nem vették észre a lábuk előtt parlagon heverő találmányokat.

A történelem igazságot tesz. Ma már napnál is világosabb: mi, bácskaiak a romboláshoz értünk legjobban. Lételemünk az ön- és közsorsrontás. Nagyjaink a pusztítás, a bontás, a rontás büszke Paganinije.

Persze erre kapásból legyintenek a többiek: a csonkamagyarok, a szlovenszkóbéliek, valamint Havasalföld, Moldva és Transylvania egyesült részek magyarjai. Tizenkettő egy tucat. Hiszen bármely bús magyar ég alatt foganjon is, a rontás minden magyar sajátja, akár konyhájának a Vegeta vagy a veneszi zsíros pörköltzsaft.

Nem úgy. Elég ahhoz az élcsapat enumerációja, hogy bárki belássa: legjobbaink mesterművének kivétel nélkül sajátos íze vagyon. Mit nem magyarázhat más, mint hogy eme gazdagon trágyázott földből sarjadtak egykoron.

III.

Mind közül a legnemesebb vad a sötét lovag, a lopakodó és a burek kettős titkának tudója: Dani Zoltán, a szerb fegyveres erők nyugalmazott ezredese. Feketeöves mestertroll.

Dani a Jugoszláv Szövetségi Népköztársaságban lévő Szerb Szocialista Köztársaságban lévő Vajdasági Szocialista Autonóm Tartomány-

ban lévő Székelyföldön született. Székely apa és román anya gyermeke. Mondom, mestertroll.

Egyetlen lövéssel hazavágott egy csilliárd dolláros fegyverüzletet. Ő a délszékely MacGyver, aki a legenda szerint maga eskábálta szerkezettel a NATO-bombázások idején lelőtte az amerikai hadsereg lopakodóját. Azt az F-117 Nighthawk vadászbombázót, mely nemhogy pusztá szemmel láthatatlan, de a legmodernebb kémtechnika sem tudja kiböngészni az égről. Ez a kis-jugoszláv székely virtus! Rossz nyelvek szerint persze a Jugoszláv Szövetségi Köztársaság haderejének technikája már annyira elavult volt akkortájt, hogy a modernkedő jenkik nem számoltak vele. De ez nyilván csak bolsevik rágalom.

És ez még mind semmi!

Miután Dani Zoltán Gvozden Đukić álnéven lekapta az egyre szűkülő szerb égről az amerikai lopakodót, egyszer csak fogta magát, faképnél hagyta a sereget, és burekpékséget nyitott Székelykevéen. (Lásd még: Lucky Luke, újvidéki leánykori nevén Talpraesett Tom ellovagol a naplementébe.) Eresszünk hát el egy áhítatos, halk bazdmegot! Oké, a szuperhősök is visszavonulnak néha, de csak azért, hogy erőt gyűjtsenek a következő világmegváltáshoz. Rambo dödöllét süt vagy John McClane sztrapacskát gyúr minden áldott nap?

A világ minden szegletében milliárdos celeb lett volna abból a heróból, aki a világon először kicsinál egy lopakodót. Nem úgy Dani Zoltán, kinek híres székely szerénysége nem engedte, hogy talmi hívságokkal villogjon. Természetesen a lopakodó lelővőjének nevét is Dani szerény kérésére szerbesítették a hatóságok a nyilvánosságban, nem azért, mert a Jugoszláv Néphadsereg romjainak bakáit frusztrálta, hogy egy székely bicskás volt a legtökösebb közöttük.

Hova tovább? Mi van a csúcson túl? Mi jöhet még a lopakodó után?

Természetesen még magasabb csúcsok. Dani ezredes nem lazsal, nem ül a babérjain. A legnagyobb titok tudója lett: magyar létére két szép lopakodólevető kezével megtanult igazi burekot sütni! És az előzmények tükrében szemernyi kétségünk sem lehet, hogy ebben is ő a legeslegnagyobb. Mi pedig neki, de csakis neki megbocsátjuk, hogy székelyként nem puliszkával traktálja a falubélieket.

IV.

Pannóniában a tökéletes burek elkészítésének receptje tehát a következő. Menj el Székelykevére Dani Zoltán burekpékségébe, és végy egy túrós burekOt. Sosem és semmilyen szín alatt, semmilyen kínok között hánykolódva sem burekEt! Ilyet igaz magyar ember nem tesz, nem mond, nem gondol. A rendeléskor a helyes ragozásra különösen ügyelj, ha nem akarsz, hogy az ezredes lekapjon mind a tíz körmödről, akár egy lopakodót. Végy hozzá egy jogurtot is (mondom: jogurtot, ügyelj a há hang elhagyására).

És ezt az egészet szépen told be az arcodba, hogy közben zsíros legyen tőle a kezed, zsíros legyen az ajkad, zsíros az orcád, zsíros még a szemöldököd is! Aztán rendelj még egyet, meg még egyet, meg még egyet, míg csak meg nem üt a guta.

Ennyi.

Ha valamilyen sorscsapás következtében elfuserált gasztrosznob vagy, és otthon akarsz burekot sütni, akkor a következőt kell tenned. Menj el a röszkei határátkelőtől vagy száz méternyire lévő zöldhatárhoz. Végy egy koszovói albán illegális határátlépőt (a szerb sajnos ilyen célokra használhatatlan). Vidd haza. Ő megsüti neked a burekot.

Ennyi.

Persze nem feltétlen kell mindehhez Röszkéig menni. A Keleti pályaudvaron vagy akár a Budapest–Hegyeshalom vasútvonalon is vételezhetsz valamilyen albánt. De a gourméknak mindenképpen a röszkei szelektálást javasoljuk, mert a Keletiig tartó úton az illegális albán pékek javát már lefölozlik. A hegyeshalmi maradék meg valóban csak gazdasági bevándorló, akinek ugyan a kisujjában van a bureksütés, mint minden egyes született albánnak, de ha igazán ingyenc vagy, nem bízd a dolgot a véletlenre.

Más unortodox megoldással, úgymint dagasztás, nyújtás és sütés is lehet kísérletezni, persze csak ha elmebeteg vagy, és nem szégyelled. Nem lehet elégszer szájba rágni, hogy a tisztességes házi sütéshez mindenképpen kell egy illegális koszovói albán bevándorló, és sajnos még akkor sem biztos a végeredmény.

Vigyázat!

Pannóniában a burekot imposztor álalban pékek hamisítják! Ők ugyanolyan albán gazdasági bevándorlók, mint a többi, csak itt ragadtak valahogy, és jó dolgukban pékséget nyitottak. Velük az a baj, hogy rettentő hamar átveszik a bennszülött magyar populáció rossz szoká-

sait. Szinte órák kérdése, és hamisítani kezdik a burekot, teletömve azt mindenféle adalékanyaggal. Ezért pékségben lehetetlen tisztességes burekot kapni Hunnia kies belmagyar vidékein.

Mindezen okokból az illegális határátlépők otthon is csak egyszer használatosak. A bureksütés után házi albánunkat egyből engedjük szabadon, és ha ismét megkívánjuk a jó, ropogós burekot, fogjunk be helyette másikat.

A nyálcsorgató olvasó nyilván rájött már arra, hogy mi a házi sütés gyengéje. Sajnos sosem tudhatjuk, hogy milyen péket fogunk ki: hány-szor toloncolták már vissza az országból, hányadszor próbálkozik a zöldhatáron, mennyit bolyongott már festői székesfővárosunkat övező kicsiny hazánkban. Ki tudja, mennyire akklimatizálódott már, mennyi rossz szokást vett föl a bennszülöttekkel (úgymint határrendészet, embercsempészek, kalauzok) való érintkezés során. Ezért a betonbiztos, az autentikus, az igényes receptúra mégiscsak az, ha felkeressük a világhírű mestertroll, Dani Zoltán ezredes burekzsírban tocsogó, három lopakodó csillagos pékségét Székelykevére.

És figyelem! Magyar ember evés közben nem beszél! Ez persze marhaság, dehogynem. Viszont halálosan komoly, hogy sosem eszik burekEt, csakis burekOt! Ha beszél közben, ha nem. Ha csámcsog közben, ha nem.

Bácskai Magyar Trolltár TOP 10

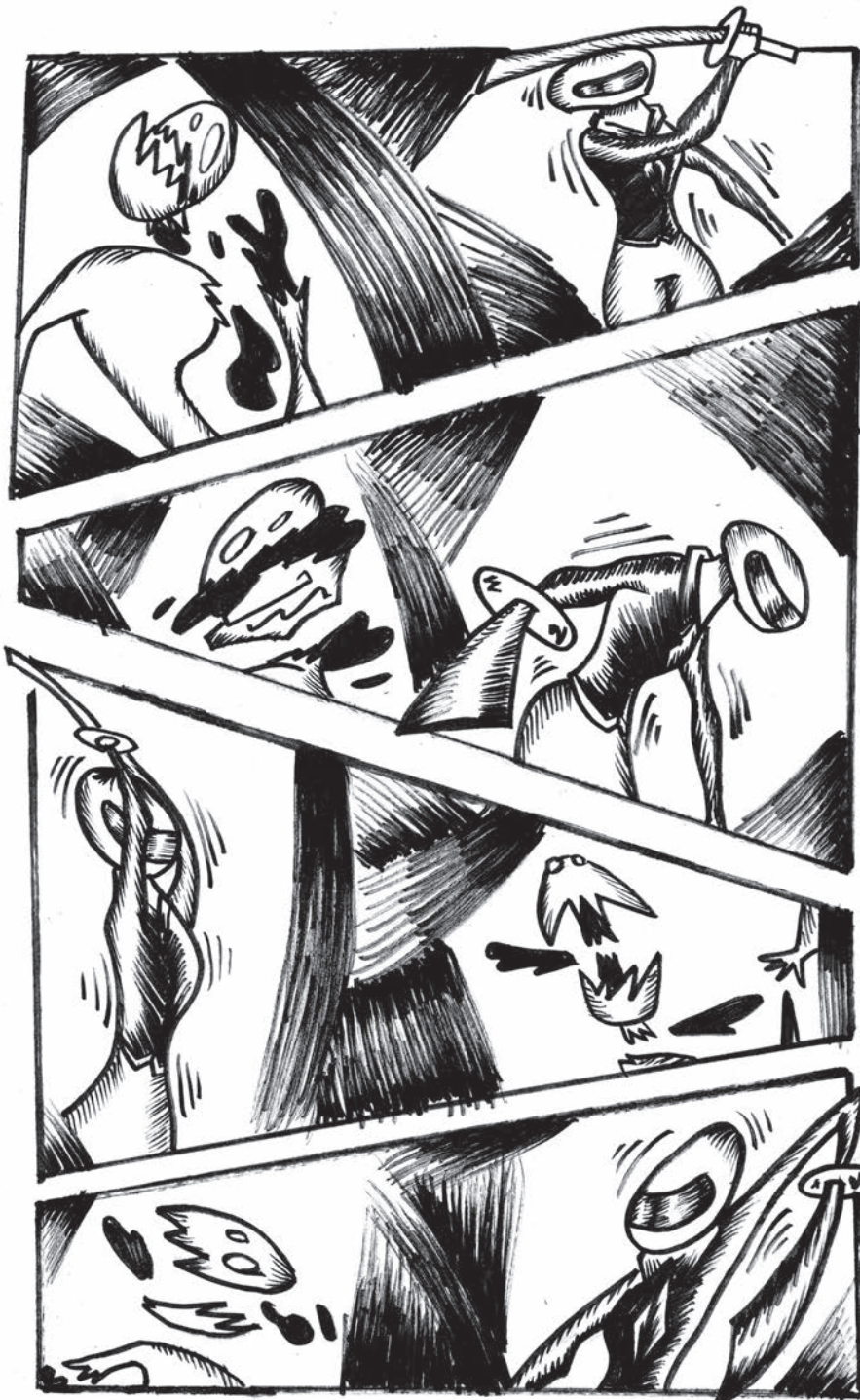
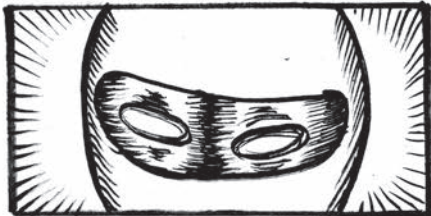
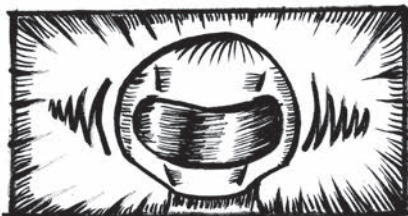
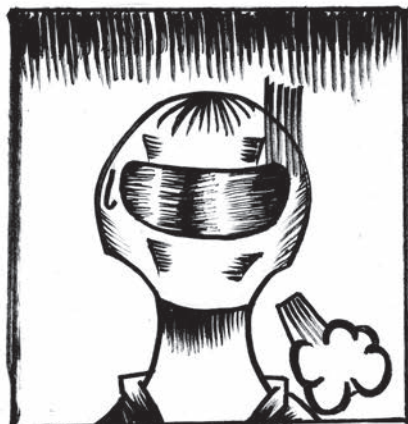
1. Dr. Brenner József, avagy Csáth Géza (Szabadka)
2. Bugyi Zoltán, a 3 + 2 énekes-gitáros frontembere (Temerin)
3. Rosenfeld Mátyás, avagy Rákosi Mátyás (Ada)
4. Nannosplax Leucodon Montanosyrmienensis, avagy a délvidéki földikutya (Szabadkai homokpuszta)
5. Pipás Pista, az átokházi transzvesztita sorozatgyilkos (Átokháza)
6. Ban Josip Jelačić Bužimski, avagy Jellasich, a gyáva (Pétervárad)
7. Matuska Szilveszter, a biatorbágyi rém (Csantavér)
8. Tóth László, Michelangelo Piétájának kalapácsos megrongálója (Magyarkanizsa)
9. Dr. Mezey György, labdarúgásunk doktorbácsija, az irapuatói mesteredző (Bácstopolya)
10. Dani Zoltán, aki levette a lopakodót (Székelykeve)

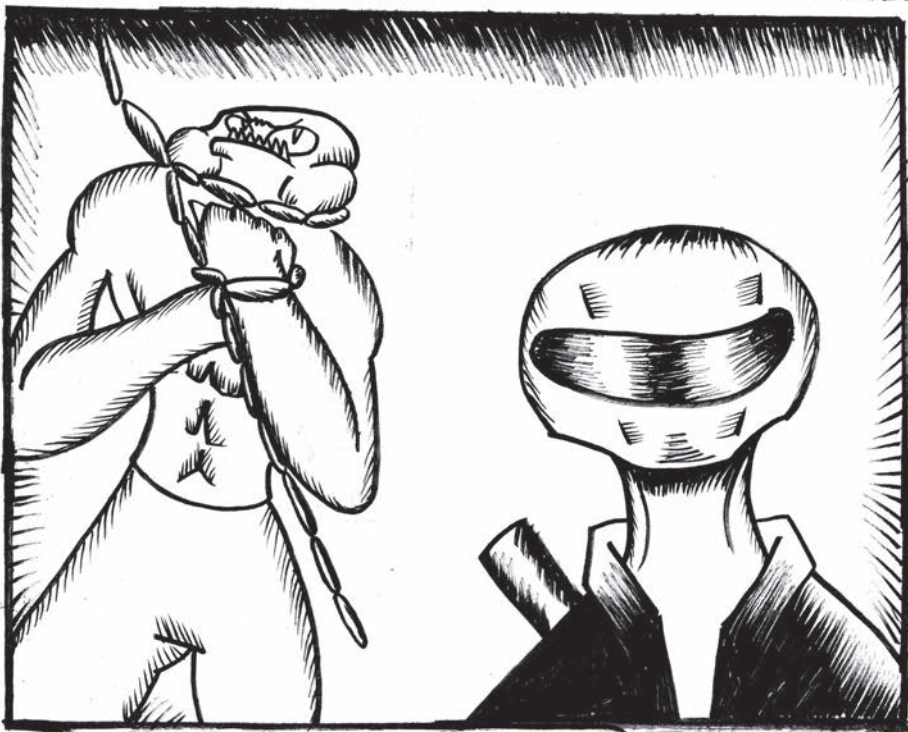
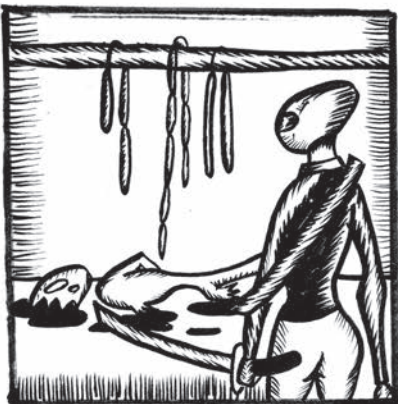
PÁDÁR ÁDÁM

PAPRIKÁS KRUMPLI

MAJDNEM
ELFELEJTET-
TEM...

NEM ÍRTAM
FEL A LISTÁRA.
NA, MEG KELL VALAMI
A GYEREKNEK IS
RÁGCSÁLNI...

VÉGE

Bíró Zsófia

A boldog hentes feleségeLibri Kiadó
Budapest, 2014

Keszeg Anna

**A BOLDOG HENTES
BOLDOGTALAN FELESÉGE**

Gyakran járok úgy, hogy az egyidőben olvasott könyvek egymás kontextusai lesznek, elkezdenek emlékeztetni egymásra. Biztosan az inspiratív Z generációtól ellesett technika ez a rövidtávú intertextualitás (bár ilyen alapon valószínűleg a kezdetektől Z generációs olvasok). Tény, hogy Bíró Zsófia könyvét Gillian Flynn kissé későn abszolvált *Holtodiglan*-jának a margójára olvastam (Alexandra, 2014), és nagyon erősen megvetette bennem magát az a meggyőződés, hogy *A boldog hentes felesége* a magyar *Holtodiglan*: a párkapcsolati kimerülés, a szükségesség rosszba való belenyugvás és az elviselhetetlenül eredményes párterápia regénye. A magyar házasságregény. Ebből a párhuzamosságból az eltérések és hasonlóságok rendszeres és végtelenül tünetértékű hálózata rajzolódik ki, mely hálózatnak – nem meglepő módon – két csomópontja van: a házasság és a magyar mivolt.

Kezdjük mindjárt azzal, hogy *A boldog hentes felesége* eredetileg kriminek indult, vagyis valamiféle zsánerregénynek, mint ahogyan a *Holtodiglan* egy másik zsánerhez igazodik, a thrillerhez. Bíró Zsófia

könyvének, ha hinni lehet a könyv kulisszatitkait kiszivárogtató nyilatkozatoknak, a hentes férj felaprítása lett volna a tervezett és méltó vége. Bevallom, én ezt igen szívesen olvastam volna, mert ki hinné el, hogy bárki is képes belenyugvással elviselni a könyvben körvonalazódó életformát úgy, hogy közben az őt ebbe belekényszerítő partnert egy ujjal sem bántja, s még egy kis gyilkossággyanút sem akaszt a nyakába. De ettől függetlenül a krimiszerűsítés azért is jól jött volna, hogy ez a magyarul meghonosodni csak nem akaró műfaj kissé még eddige magát, ha már a fikcionális világban olyan antihősök születtek, akiket legszívesebben halni látnánk. Legvégül pedig azért, mert ebben a formában ez a sok egymás mellé helyezett kisesszé megerősíti a korábbi legnagyobb sztereotípiát a női írás jellegéről: a nők ugyanis állítólag nem tudnak történetet mesélni, ezért aztán fragmentált szösszenetekkel lépnek ki az irodalmi porondra. S lám-lám, itt sem sikerült nekik. Pedig Gillian Flynn is nő, de még J. K. Rowling is az.

Folytassuk aztán azzal – ha már amúgy is a genderkérdésnél tartunk –, hogy a boldog hentes felesége nem akar túljárni az életét elviselhelhetetlenné tevő férje eszén. Sőt inkább vállalja, hogy vezeti az infantilis szakácsokkal teli kisbuszt, amikor disznóvágásra vagy szabadtéri főzőversenyre tartanak (az „infantilis” szót ugyan én használom, de a szöveg felhatalmaz rá, hiszen lépten-nyomon az iskolai kirándulásra menő fiúkhöz hasonlítja a főzés és a kóstolás mámorában utazó férfi séfeket, szakácsokat és kuktákat), vagy pedig – férje tiltása és nemetszése ellenére – képes az egész délutánt eltölteni az étteremben, a „létra tetején”. És a létra tetején születik meg az egymásra utaltságok és kölcsönös legitimálások bonyolult hálózata: „Amikor meglátnak a létra tetején, úgy megörik nekem, hogy komolyan meghatódom, pedig csak arról van szó, hogy a sajátos dialektikájuk szerint a jelenlétemmel legitimálom a szakmai összejövételnek álcázott mulatózásukat. Ezért aztán olyan kedvesek hozzám, hogy egészen elgyengülök, rám is kezd átragadni a szenvedély és a fanatizmus, mert egyfelől olyan aranyosak ezek a fiúk, másfelől meg sokkal jobb itt, a létra tetején, mint otthon, egyedül fájni, pszichésen” (166).

Itt és most kénytelen vagyok egy intertextuálisan szintén nagyon lazán kapcsolódó, de megvilágító erejű példát idézni. *A Homeland (A belső ellenség)* című sorozat negyedik évadában volt egy különös házaspár, Martha Boyd iszlámábadi nagykövet asszony és férje, Dennis Boyd, akiről kiderül, hogy az ISI-jal működik együtt. Amikor a nő sejteni kezdi férjéről az igazságot, tesz egy nagyon is idevágó megállá-

pítást: minden férfi legnagyobb félelme, hogy a felesége örült, és minden nő legnagyobb félelme, hogy a férje egy lúzer. A *boldog hentes felesége*-ben pontosan ez a képlet működik, amikor e kölcsönös félelmek úgy kapcsolódnak össze, hogy a közös életből lehetetlen lesz elmenekülni. Bár itt még az is könnyen elképzelhető, hogy valamiféle keresztény életesmény is okolható a menekülésképtelenségért, hiszen a könyv motója Márk evangélistát idézi: „Legyen bennetek só, és legyetek békében egymással.” Már csak azt nem tudni, hogy Márk e kontextusból kiemelt mondata a házasságban egybekötött feleket vagy pedig az étkekben egybekötött hozzávalókat inti-e béketűrésre.

Harmadik szempontként kénytelen leszek megmaradni a genderkérdés és a házasság kapcsolatánál. A boldog hentesné történetében minden úgy van, ahogy a nagy genderkönyvben meg van írva: míg a férfiak csoportokba szerveződve élnek a kisgyerekkoruk óta elsajátított és beléjük nevelt versenyszellem mámorában, időszakos lelkiismeretfurdalást érezve otthon hagyott feleségeik miatt, addig a nők magányosak, és/mert domesztikált harcoként bújnak kispárnáik és hálószobáik rejtekébe, hogy elsírhassák világméretű bánatukat amiatt, hogy versenyszellemre nevelt férjeik ismét a versenyszellemnek hódolnak. Azt hiszem, a nagy genderkönyvben az is meg lenne írva számukra, hogy magányosan babázzanak és ápolják otthonaikat. Minthogy azonban ennek az otthonápolásnak kulcseleme a főzés lenne, márpedig az kikerült a séfieség rendelkezési köréből, nincs általuk legitim módon választható tevékenység. Ha visszagondolunk Amy Elliott-Dunne fantasztikus (*amazing*) figurájára, aki a párhuzamul választott történetben, a *Holtodiglan*-ban a feleséget alakítja, akkor ott áll előttünk a hobbi-tevékenységek teljes skáláját aktívan művelő nő, aki stratégiai játékként szervezi házasságát, nyelveket tanul, elképesztően tájékozott, és lenyűgözően naprakész ismeretei vannak a világról. A boldog hentes felesége viszont boldogtalan a szó kettős jelentésében: nem boldog, illetve esetlen, semmi sem sikerül neki, híján van a gyakorlati érzéknek.

E második jelentésrétegű boldogtalansága pedig egyenesen a férjtel megerősítő tanmese. Bíró Zsófia egyes szám első személyű karaktere effektíve egy olyan dolgot csinál, ami a férje programjától független: sír. Amy is sír – amikor megszűnik az állása, és a férje családi kötelezettségei miatt vidékre költözik, ahol hirtelen felszámolódik minden korábbi célösszefüggés. Természetesen a regény narrátori pozíciójából fakadóan a boldog hentes felesége is csinál még valamit a sírás mellett: ír. A szegény feleség panaszainak papírra vetése az egyetlen cselekvés,

amit a hősnő a férj ellenében tesz. Überklasszikus pozíció: a passzív nő az írás által lesz valamennyire aktív. Ezért hiányzik annyira az a gyilkosság a szöveg végéről, mert ezt így elolvasni élvezetnek édeskevés. Hiszen akit csak minimálisan is megérintett a feminizmus, annak egyenesen kínszenvedés ízelgetni a regény utolsó, a korábbiak tükrében a borzalomig repetitív mondatát: „És lehet, hogy a holnapi napja nem, de a holnaputáni ugyanilyen lesz, mint amilyen az a mai volt, csak én nem leszek itt, mert én otthon fogok gyürkőzni az órákkal, a szolgálkú kispárnákkal meg az éjszaka aljasabbik felével, és várok rá” (172). A párhuzam ezzel véget is ér: a boldog hentes felesége erre az állapotra zárja rá a könyvet, míg amazing Amy éppen ebből forral bosszút. A házasság mindkét esetben marad. Vagy legalábbis úgy tűnik.

S ha már e recenzió címében elkövettem azt, amit a legtöbb recenzens megtett, hogy a címbeli „boldog” jelző pozíciójával és jelentésével próbáltam kezdeni valamit (nem sokat), most megpróbálom a hentes is értelmezni. Merthogy mégsem lehet véletlen az, hogy a szövegben leggyakrabban séfként megjelenő férjre, aki mellesleg kudarcot vall a disznóölésnél, a címben hentesként utal – a „felesége”. Ez szerintem azért van, mert itt az ismert „húst hússal” magyar gasztrotrendet kívánja az a bizonyos feleség megidézni, mely ellene megy azoknak a sokkal kurrensebb, kíméletesebb és alakformálóbbs trendeknek, amelyek a világ vezető gasztronómiai magazinjait és (video)blogjait elárasztják. A hús állati eredetű, élet van, illetve pontosabban volt benne, s az eredetileg állati struktúrában létező húsok kísérteni is képesek, ezért a szerző „köszönettel és hálával” ajánlja könyvét „az általa elfogyasztott állatok emlékének”. A magyar húsevés mellett megjelenik a másik három ide kívánczoló sztereotípiája: az alkoholizmus, a foci, valamint a mások étkezési kultúrájával szembeni totális értetlenség és intolerancia. De olyan szubtilisabbak is, mint a zsír szeretete (a krumplik sírnak érte) vagy a feleslegessé vált tárgyak és hozzávalók kidobásától való iktóztatás. Mely utóbbinak két következménye van: (1) az ember kénytelen azt enni, amit (már) nem kíván; (2) a felhalmozott hozzávalók amortizálása kötelességgé válik, s e kötelességből származik mindenfajta cselekvőerő.

A kötet prózapoétikája sajnos sehogy sem engedi elnyomni az olvasó fejében egyre ádagzóbbul hallatszó hangot: itt csak a válasz segít. S bármit is olvastam korábban narrátorról, fikció és realitás viszonyáról, vagy akár – másik oldalról – a válasra buzdító tanácsok eleve vesztes jellegéről, ez marad a maximum, amit a boldog hentes feleségéről gon-

dolok. Aki mellesleg végig csillagomnak nevezi az őt boldogtalanná tevő hentest.

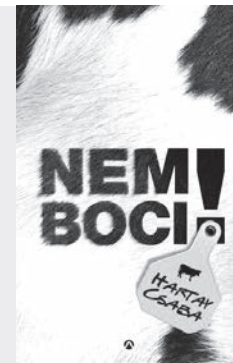
Bíró Zsófia könyvében azok a női hangok versengenek a megszólalás jogáért, akik aktív és cselekvő „macsók” mellett teljesített szolgáltatuk jogán fogtak írásba. Eltanultak egy szókinccset, és méltatlankodtak valamennyit e szókincs furcsaságán, esetlenségén, illetve azon a hiedelemrendszeren, melyet e szókincs látni enged. És ennyi. Cseleik maximuma is ennyi: „Néha föllázadok, és kicselezem az én csillagomat: bemegyek délután az étterembe, hogy ne kelljen egyedül, otthon várnom rá. Illedelmesen köszönök, és bemutatkozom az új küsszakácsoknak, röviden és lényegre törően, hogy ne zavarjam meg őket a munkában, és Horvai úr se találjon kivetnivalót a viselkedésemben: »Jó napot, urak, én vagyok a sáf nője!«” (111) És ez a könyv ennyi is: a sáf nőjének a könyve.

Már csak azért is, mert számomra a főzés a színes szilikonformákról, ecsetekről, szűrőkanalakról, tapadásmentes gyúrólapokról és kerámiaedényekről szól. Nem az éles és pontosan vágó késekről, az életbevágóan komoly felszerelésekről. A könyv nyelvén szólva: az isler-paradigmába tartozom. Vagy hogy a korábban megidézett Z generációval kapcsolatos sztereotípiákra utaljak: a „csináldmagadosokhoz”, az amatőr kézművesekhez, akik egész egyszerűen csak szeretnék maguk csinálni. Nem nézni és várni. Ha már az étvágyat legtöbbször amúgyis elrontja, jó tettvágyat kívánok a könyvhöz!

Hartay Csaba

Nem boci!

Athenaeum Kiadó
Budapest, 2015

Koncz Tamás

MAGYAR TARKA

„Az sem érdekel, ha nem tanulsz! Mész majd traktoristának vagy a tehenészetbe!” Sokan hallották kamaszkorukban a fenyegetést, és az ajtócsapkodás után beálló csendben egy pillanatra tényleg felrémlt a sötét, tehenganajos jövő. Szembenéztünk tíz évvel későbbi meggyötört, lapátot markoló önmagunkkal, hogy aztán elhessegezzük a képet: majd lesz valahogy, de biztos nem így.

Arról ritkán szólt a szülői intelm, hogy a kétkezi munkát lehet becsülettel is végezni – még ritkábban az urbánus témákra érzékeny kortárs irodalom, elvégre ki olvas ma termelési regényt, szociográfiát. Így már a kezdetek kezdetén elfeledkeztünk a forrásról: tudjuk, hogy a házunkat valaki építette, és a biotey sem magától nő a boltok polcain, a mögötte álló teljesítményről viszont szó sem esik. Egy-egy dokumentumfilm – például Kiss Dénes *Másik Magyarországa* – emlékeztet a vidék gondjaira, a híradóban hallani, hogy az eső elverte a termést, de a gazdák mindig csak panaszkodnak, a többség kapcsol is tovább.

Ebben az érdektelen közegben ránézésre is provokatívan hat a *Nem boci!* A tehénszőrmintás és tapintású borítón citromsárgán villan a flepni – rajta fülszám helyett a szerző neve, aki így válik szövegtermelővé és egyben terméké. Bár költőként lett ismertté, Hartay Csaba ezúttal ismét prózával jelentkezett. Előző novellafüzére, a *Lerepül a hülye fejetek* a szarvasi kamaszkor bandázásairól, nagy berúgásairól szólt, új kötetében

pedig kendőzetlenül mutatja be az agráriumban élők, dolgozók mindennapjait.

Mint szarvasi gazda, Hartay a frontvonalból közvetít, leírása pedig nem bukolikus idill, sem *Osztályrészem*-típusú szépítő visszatekintés. A *Nem boci!* helyett egy istállószagú, borostás, hajnali keléstől káromkodó-hunyorgó életforma összegzése, és öntudatos kiáltvány. Már a cím is arra utal, hogy nekünk, (városi) laikusoknak fogalmunk nincs a tehén mibenlétéről, ami lehet borjú, üsző, magyar tarka, de semmiképp sem boci, ahogy gügyögve nevezzük, ha a vonatablakból látunk egyet.

Hartay Csaba nyitányként oldalakon keresztül ostorozza a buta, esetleg lenézőnek érzett kérdéseket, melyeket egy tehenészettel kapcsolatban bárki feltehet. Indulata mögött ott rejlik a gazda, sőt az elfelejtett vidék sértettsége: belőlünk éltek, és ennyit sem tudtok. A *Nem boci!* szerencsére gyorsan túllép a kezdeti, kissé túlzó morgolódáson, és rövid, pontos skiccekben vázolja fel egy tehenészet, illetve a környező falvak portréit. Ezek pedig filmbe illőek: feltűnik a szabadságokkal seftelő takarmányos, a levakarhatatlan üzletkötő, az öreg tehenész, aki egy életemben át elboldogult a „hogyishíjják-minekhíjják” szófordulattal, vagy a szunyáló naplopó, aki álmából felkeltve is állítja, éppen dolgozik.

Kár, hogy ezt a filmet a vidéki Magyarországról még senki sem rendezte meg. A témát más-más megközelítésből érintő *Üvegtigris* és *Sátántangó* is torz, túl sekélyes vagy túl allegorikus képet mutat róla. Pedig ez a kukoricaföldekkel, szántókkal körülölelt világ valódi – és szép, még ha koszos is, ha sör- és gépolajszaga van is, mint a verandára akasztott overallnak.

Hartay Csaba szeretettel, odafigyeléssel ír a gazdaélet apró részleteiről. Bár ki nem mondaná, hogy ez jó munka, sőt életre szóló hivatás lehet, képei az esőt váró határról, a csikorgó téli napfelkeltéről, a csöfadtan zörgő kukoricaszárakról érzetetik: nem tud szabadulni a földtől. Monomániásan gondolkodik a napi feladatokon, mindig más hangnemben tér vissza ugyanahhoz a témához. A traktorokról írt szerelmes óda már-már az *Énekek énekét* idézi meg erős képeivel: „Traktor, te nagy dög, te elefánt. Te gázolaj zabáló bunkó, böhöm böszmesség [...] Ahogy torlódnak lassúságod farvizén ugrásra kész autók [...] Traktor, te többéltű. Sárba való vagy” (48). Másutt a téli és nyári silót járja körül, és mindig talál új, változó részletet az egyhangúságban.

Ebből a rögzítési perspektívából ismerjük meg a gazdaságot vezető család múltját és jelenét. Az elbeszélő párbeszéd formájában hol ma-ga idézi fel a dolgozókkal, beszállítókkal folytatott apró játszmákat,

hol egy helyi karakter bőrébe bújva figyelni saját magát, a telepen betöltött szerepét, és veti össze ezt a szerepet minduntalan apja emlékezetével, örökségével. Elég jó főnök vagyok, elég határozott, de azért méltányos is? Kézen tudom tartani az egészséget, képes leszek a helyére lépni, megfelelni neki? – sorjáznak a néha elharapott, más szájába adott, de a mélyben nagyon is lüktető kérdések.

A *Nem boci!* történetvezetését, hangulatát így befolyásolja holtában is az etalonnak számító, szigorú apafigura, aki évtizedeken keresztül irányította a telepet. A kötet drámai novellái is hozzá köthetőek: a *Költészetből nem lehet megélni* monológja például úgy szól a staféta átadásáról, hogy ordít belőle az apa és fiú közötti űr, a megértés hiánya. A szeretet gesztusai durva parancsszavakká, vádaskodássá torzulnak ebben a légüres térben. „Na. Mutatom. Ezek itt a takarmányozási lapok. Ide kell beírni. Itt, hogy mennyi tehén károsult el [...] Oda írad. Jó. Csináld, jöjj rá magadtól. Sosem tanulod meg. Nem tudsz majd semmit, és akkor mindenki hülyének fog nézni. [...] Nem segíték többet, jöjj rá magad! És ne hisztizz, mint egy hülye pica, mert odamegyek, és felrúglak. Komolyan mondom” (63). Így zajlik az oktatás a gazdasági irodában, és nincs benne köszönet, csak keserű tapasztalat.

Az elmérgesedett viszonyból csak az a rosszabb, amikor már nem lehet jóvá tenni: szívszorító, de elkésett kísérlet az *Én tudtam, hogy nem halt meg*, amikor a tehenészetbe már a túlvilágról téved vissza az apa, és pőfékelve munkához lát, mint életében. Hogyan lehet – és egyáltalán kell-e – mondani neki, hogy már nem itt a helye, hogy nem lehet kö-zöttünk? Meddig marad még, mikor veszítem el újra? Aki álmodott már halott szeretteivel, s mintha látta volna őket egy villanásra feltűnni az utcai forgatagban, az érteni, érezni fogja Hartay sorait.

Szinte megkönnyebbülést jelent, amikor újra a telepi figurákkal találkozhatunk. Pálíngagózós, pletykás vagy éppen hallgatag melósok térnek be a titkárságra, hogy előadják kérésüket, és nem könnyű velük zöldágra vergődni.

Hartay Csaba mindvégig életszerű pongyolással fogalmaz, döcögő, roncsolt mondatai groteszk humorral adják vissza a silókban, a fejőrészen elhangzó párbeszédet. „Nem jó a fűjós traktor. Hát a fűjós, amivel befűjjuk a bálákat alájuk. Nem nálam romlott el, hanem a Marcinál, ő használta előttem. De ő is mondta, hogy ez már régebben is szarakodott, nem csak nála, Gyulánál is voltak már hibák, de ő meg, ugye, közben felmondott” – magyarázkodik gyanúsán a traktorvezető (136). A fejősnek is megvan a maga sziklaszilárd véleménye

a vezetőségről. „Minden főnök egy fasz. Hiába akar jópofizni, meg barátkozni. Jó, a mi főnökünk aránylag rendes. Ha kérek tőle ezt-azt, üres zsákot, raklapot, kis vasat, ilyesmit, akkor ad. De amúgy egy rohadék. Ül az irodában, irkálgat-firkálgat, mi meg meggebedünk a tehenek között, vagy a földeken” – hallatszik a félhangos morgolódás az öltözőben, a gépi kávé és egy szál ukrán cigi között (179).

Mindenki ismeri ezt a szöveget, mégsem lenne szabad elmenni mellette. Hány munkahelyen hangzik el ez napról napra, és hányan élnek így: hajnalban bekarikázni vagy bevolánozni a „dolgozóba”, lehúzni egy tizenkét órás műszakot, hogy holnap se legyen másként, az életre szóló keserű szájízen pedig nem segít a reggeli mókamiki műsorvezető, az olajozásként lenyomott féldekás cseresznye sem.

A *Nem boci!* talán legnagyobb erénye, hogy emléket állít ezeknek a kipufogófüstben, hajnali ébredésekben elmálló életeknek. Másként ki gondolna Mari nénire, aki évtizedeken át gubbasztott a portásfülkében, lábosából folyamatosan eszegetve? Vagy a tökig olajos szakira, aki évszám ki sem jön garázsából, és még karácsony este is szerelget valamit? A sötét képű Janira, aki langyos sörön és kenyéren élt, amíg élt – romos házát már benőtte a gaz.

Hartay Csaba gondol rájuk, és beszél helyettük, az ő hangjukon. Igaz, néha csúfolkodik velük: a könyv utolsó oldalai már inkább tűnnek a munkásoktól gyűjtött bakileltárnak, mint egy novellafüzér szerves részének. Ezek a *Nem boci!* számomra leginkább megkérdőjelezhető írásai. Talán megmosolyogtató, ha valaki helytelenül fogalmaz vagy használ idegen szavakat, de mindezt feljegyezni, sőt kommentálni az írástudó árulásának tűnik. Továbbá a könyv összehatásán ront, ha az erős szövegeket egy innen-onnan összedobált „tücsök és bogár” rovat követi.

Változó minőségűek Földi Andreának a novellákat kísérő grafikái is: vannak ugyan jól eltalált részletek (keményen összeszorított, cigit morzsoló száj, romos tanya), máskor viszont a rajzok túl sokat akarnak elmondani a választott témáról – túl édeskés stílusban.

A kötetet szerencsére végül helyrerántja a fajsúlyosabb záró novella. A *Bedarál az agrárium* kemény számvetés a kettős hivatástudat felőrlő harcáról: nem tudni, az író vagy a gazda kerül-e ki belőle győztesen. Hartay mintha az előbbinek szurkolna, de középut nincs, valamelyik szerep kisajátítja majd viselőjét. „Beszippant majd téged is. Hiába vered itt magad, hogy te más beállítású vagy [...] neked itt az irodalom, ami kikapcsol. Meg a hülye blogod. Akkor is beissza magát a bőröd

alá a tehénszag. Megfertőz [...] Felzabál a mezőgazdaság” – mondja magának keserűen az elbeszélő (227), és ebben ott van a rá testált feladattal szembeni lázadás is: nem veszíthetem el magamat, nem veszíthetem el a saját hangomat a daráló fogaskerekeinek zúgásában, ahogy apámmal történt. Bár az összegzés pesszimista, jócskán túlzó is: Hartay Csaba mesélőkedve nyolc kötet után is megmaradt, a *Nem boci!* alapján pedig egyáltalán nem tűnik elveszettnek.

Krzysztof Varga

Mangalicacsárdás

Fordította Pálfalvi Lajos

Európa Könyvkiadó
Budapest, 2015

Seres Nikoletta

ISMERŐS ÉTEL, IDEGEN ÍZ

Krzysztof Varga *Mangalicacsárdás* című kötetét a kezemben tartva az az érzésem, hogy ez már egy sokat olvasott könyv: a borító kissé kopottas széleivel azt a hatást kelti, hogy nem egy friss kiadvánnyal van dolgom, holott a címlapon az évszám egyértelmű. Az olvasás után ébredek rá a borítótérvező, Baranyai B. András leleményére: a téma az, amely kissé kopottas; az ábrázolt világ az, melyet már sokan olvastak és megírtak, köztük félig lengyel, félig magyar származású szerzőnkkel. Varga *Turulpörkölt* című könyvében kezdte el Magyarország és a magyar identitás feltérképezését, ám míg korábbi kötetben Budapesté a főszerep, addig a *Mangalicacsárdás*ban a vidék, főként az Alföld kerül a középpontba.

A *Turulpörkölt* előszavában a szerző úgy fogalmaz, hogy ezt a könyvet a lengyel olvasóknak írta. A magyar kiadáshoz fűzött használati utasítás lényegében azt a kérdést igyekszik megválaszolni, hogyan olvasható a könyv itt, Magyarországon. A *Mangalicacsárdás* e szöveg folytatásának is tekinthető, de aktuális-e még ez a dilemma? Ebben a második könyvben ugyanis megmarad az a kívülről nézőpont, amely az első egyedivé tette, de mintha nem lenne akkora a távolság, és már nemcsak rólunk, hanem hozzánk is beszélne. A *Mangalicacsárdás* egy sajátosan felépített szöveg, melyet a műfaj szempontjából behatárolni lehetetlen vállalkozás. Egyszerre napló, útikönyv, művészeti album, történelmi ismeretterjesztés és gasztronómiai kalauz. Ezek összefonódásából rajzolódik ki Varga magyarságportréja – a következőkben kísérletet teszek az így felsejlő kép rétegeinek a bemutatására.

Az egyik ilyen eleme a könyvnek a gyerekkori emlékek, a személyes érintettség megírása, ami egy naplószerű olvasatot tesz lehetővé. Krzysztof Varga édesapja Komáromban született, majd a hatvanas években került Lengyelországba, ahol feleségül vett egy lengyel nőt, és letelepedett. Olvashatunk a család magyarországi nyaralásairól, az egyik ilyen alkalommal elfogyasztott gombás rántotta ízéről, egy budapesti vendéglő 1982-es étlapjáról. A szerző szerint „az apa alakja a legelhasználtabb irodalmi klisék egyike” (63), és valószínűleg ezért nem Varga Béla személye köré szerveződik a szöveg, de ennek ellenére maga a könyv, ahogy a bélyeggyűjtemény is, „papír emlékműve” (28) válik. A gyűjtemény rendezésének mintája, mely az apa emlékének ápolásaként jelenik meg, egyfajta értelmezési keretet ad az olvasónak, valamint ez a párhuzam egy szerzői szereplehetőséget is felkínál: Krzysztof Varga így mint gyűjtő tűnik elő, aki ezt a tevékenységet kiterjeszti a magyar kultúra egészére.

A *Mangalicacsárdás* egy másik aspektusa – amely útikönyvjelleget adja – a városok bemutatása a külvároستól, a pályaudvaroktól a vásárcsarnokokon át az emlékművekig, múzeumokig és templomokig. A mozgás iránya, ahogy szerzőnk a külső területektől indulva ismerkedik meg a helyszínnel, és fokozatosan halad a belső, központi részek felé, az ábrázolt világhoz való viszonyát is leképezi. Krzysztof Varga nagy körültekintéssel vezeti végig az olvasót a magyar városokon: Pécs kis utcáin vagy a kecskeméti Cifrapalotában járhatunk, a nyíregyházi „szecessziós-posztkommunista-kapitalista neobarokk” (121) építészetet és a makói Hagymatikum fürdőt szemlélhetjük, valamint ellátogathatunk a bajai halászléfesztiválra is.

A különböző művészeti alkotások is jelentős szerepet kapnak a kötetben, különösen azok az irodalmi művek, amelyek valamilyen történelmi eseménnyel hozhatók összefüggésbe. Például Molnár Ferenc klasszikusát, *A Pál utcai fiúkat* szerzőnk az I. világháború felől értelmezi; úgy tekint a regényben szereplő gyerekekre, mint a huszonöt évvel később a frontvonalon elesett katonákra. Ebből a nézőpontból úgy tűnik, hogy a VIII. kerületi, a Pál utcai fiúkat mintázó szoborcsoporttal „egy egész nemzedéknek állítottak [...] emléket” (197). Varga felvonultatja széleskörű zenei és filmes ismereteit, a képzőművészet pedig múzeumi látogatások alapján jelenik meg a szövegben: a 19. századi festészet például a magyar történelem nagy alakjait és eseményeit bemutató *Hősök, királyok, szentek* című kiállítás kapcsán.

A történelmi áttekintések során a legnagyobb hangsúlyt a nemzeti veszteségekre helyezi a szerző; meglátása szerint a magyarság ezeken keresztül határozza meg magát. Elsősorban Trianon hatását vizsgálja, de az I. és II. világháború, valamint a törökökkel és az osztrákokkal folytatott harcok is helyet kapnak a szövegben, mivel „a magyar nemzetet nagyrészt e háborúk emlékezete alakította” (126). A pécsi vásárcsarnokban járva a savanyúságos pult is szimbolikus jelentőségre tesz szert: „a modern Giuseppe Arcimboldo pedig el tudná készíteni ebből a híres magyarok, Kossuth és Széchenyi, Gyurcsány Ferenc és Orbán Viktor portréit, mindegyik savanyú káposztából, uborkából és karfiolból, patisszonból és kis tökből készülne, íme, ez lenne a magyarság és a magyar történelem, a magyar dicsőségben és a magyar vereségekben megsavanyított Magyarország, a magyar politikában és a belső magyar gyűlöletben való megsavanyodás kvintesszenciája” (51). Az idézet is mutatja, milyen mélyen gyökerezőnek látja Varga a magyarok traumatizált történelemszemléletét. Ezt a részletet azonban nem kizárólag az illusztrálás szándékával emelem ki. A napokban jelent meg ugyanis az interneten Szép Éva és Csáki László képzőművészek alkotása, *A miniszterelnök portréja*; a mű különlegessége, hogy több kiló szalonnából készítették el Orbán Viktor arcképét.¹ Varga írásának egyes részleteit és a szalonnamozaikot összeköti az aktuálpolitikai reflexió, és az ilyen alkotások egy-egy válasznak is tekinthetők a művészet és a politika (tágabb értelemben a társadalom) kapcsolatának bonyolult kérdésére.

A *Mangalicacsárdás* fő alkotóeleme a magyar gasztronómia. A kötet terjedelmes része a hagyományos ételek végigköstöléséről, az éttermek,

1 Lásd TAMÁS Bence Gáspár, *Így néz ki Orbán Viktor négy kiló szalonnából*, 444.hu 2015. május 16., <http://444.hu/2015/05/16/elkeszult-orban-viktor-szalonnaportreja/>.

kocsmák és büfék bemutatásáról szól, mivel „a magyar konyha tartóssabb alapja a nemzetnek, mint a kereszténység” – állítja a szerző (32). Ez a kijelentés megakaszthatja az olvasót, mert amikor kulturális identitásunk meghatározásáról van szó, talán a legkevésbé a konyhaművészet az, amire gondolunk. A szerzőt viszont az a felismerés vezetheti, hogy az irodalmi és képzőművészeti alkotások *maradandó* és kézzelfogható részét képezik kultúránknak, mégis a gasztronómiánk az, ami *állandó* és változatlan marad.

Ez az öt hozzávaló rétegződik tehát a *Mangalicacsárdás* oldalain: így készül az irodalmi rakott krumpli. De mi teszi könnyen fogyaszthatóvá ennek a nehéz, „gyomrot megülő ételnek” (235) e különös változatát? Varga mindenre nagy figyelmet fordítva járja be az országot, és a kötetet az különbözteti meg az útikönyvektől, hogy nem egyszerű leírásokról van szó, hanem a szerző folytonosan értelmezi is élményeit és tapasztalatait. Az *Iskola a határon* és az *Abigél* összehasonlítása, Báthori Erzsébet alakjának követése a popkultúrában, az új magyar alkotmány illusztrációinak elemzése vagy a Győzike sikerének titkáról való elmélkedés mind azt bizonyítják, hogy a szerző a lehető legtöbb oldalát igyekszik megismerni az „egyre inkább mitologikus” (159) magyarságnak. A kötet szerkesztésmódjából adódóan, a különböző rétegek egymásra hatásával és keveredésével egy nagy összefüggésszisztemmá válik a szöveg, megjelenítve a magyar kultúra felépítését – ahogyan azt Krzysztof Varga látja –, és összességében nagyon ismerős képet mutat az országról.

Az ismerős közeg megteremtése egy szókimondó és bizonyos értelemben szenttlen hanggal párosul, ennek megképzésére pedig az a jellegzetes külső nézőpont ad lehetőséget, amely meghatározza a művet. A szerző kívülállóként utazgat Magyarországon, azonban már otthonosan mozog ebben a környezetben; nem érzi magát turistának, sőt így fogalmaz: „étkezési kérdésekben radikálisan magyar vagyok” (79). Olyan nyelvi lendülettel, néhol közönségesbe hajló beszédmóddal fesszegeti a magyar identitás kérdéseit, amely egyszerre meghökkentő és humoros; megakasztja az olvasást, miközben mosolyra is késztet, de előfordulhat, hogy valaki számára éppen ez teszi nehezen emészthetővé a művet. A szegedi Pantheon szobrai előtt sétálva figyel fel például arra, hogy „hatalmas mennyiségű madárszar csordogál lefelé a nagy magyarok mellszobrain” (226). A leírásban záporozik a galambürülék Csokonai, Petőfi, Bartók fejére. Elmélkedése végén pedig arra a következtetésre jut, hogy „a nép nagyjából ugyanúgy tesz a nagy művészeire,

mint a galambok” (226). Ilyen és ehhez hasonló beszámolók fűszerezik Krzysztof Varga kötetét.

A *Mangalicacsárdás* olvasása során kultúránk számtalan részletét megismerhetjük a szerző interpretációjában, aki gyűjtői figyelemmel rendezti szöveggé a magyarság általa meghatározónak vélt elemeit. A könyv néhol azt a hatást kelti, mintha idegenvezetésen vennénk részt, ami – valljuk be – zavarba ejtő felismerés. Nemcsak önismeretünk hiányosságaival szembeesik, hanem azzal is, hogyan válunk láthatóvá idegenként.

Vinkó József

Szellem a fazékból Gasztrótörténetek

Heti Válasz Lap- és Könyvkiadó
Budapest, 2014

Zsávolya Zoltán

AZ ÍZEK ÉS A LÉLEK

Ami biztos: Vinkó József a tárca egyedi vonásokat is hordozó változatát hozza létre mostani könyvében közreadott, eredetileg a Heti Válasz hasábjain megjelent íásaiban. Ami nem biztos: a tárca poétikai meghatározása... De ez nem akkora baj. A tárcaműfajról itt és most elég annyit tudni, hogy az hol a publicisztika vagy a lazítottabb értekezés (inkább az esszészerű tanulmány, az „etüd”) irányába mutató, hol pedig az elbeszélő kispróza, akár a novella felé hajló narratív képlet. Esetenként a két irány között egyensúlyozó, netán azokat valamilyen módon egyesítő képződmény. Vinkó József hatvannyolc szövegből álló kötet-vállalkozásának darabjai mármost nem elbeszélések a szónak abban

az értelmében, ahogyan az étkezés, a kulinaritás cselekményszervező elemmé tud emelkedni jó néhány emlékezetes, az irodalomtörténetben is nem utolsósorban a töltekezés momentumai alapján nyomot hagyó munkában, ugyanakkor feltétlenül azok a könyv egyes alcímének értelmében. A narráció horizontja, sőt perspektívája ugyanis hamisítatlanul *gasztro*: a felidézett-megalkotott „történetek” mindegyike az étkezési kultúra tartalmi mintázatán belül szerveződik, azon belül nyújtózkodik-kanyarog. S pontosan ekként lesz egyedi, egyéni tárca, sajátyszerű Vinkó-gasztrapublicisztika az összes ide felvett dolgozat.

Még az alcímnél is ügyesebb az írásgyűjtemény címe, amely nyilván „szellemes”, lévén rájátszás egy köznyelvi rögzült kifejezésre. Ám szellemessége annyiban is szó szerint veendő, mivel annak jelzése kíván lenni, hogy ezeken a lapokon a tradicionális műveltség és annak hagyományos foglalatja, az irodalom játékszabályai szerint történik alapvetően a tárgyalás, haladnak előre az egyes „gasztrotörténetek”. Tehát maga az/egy összefüggő, Nagy (Gasztro-)Narratíva is, amely kissé mondén ugyebár, mégis a literatúra kánonjának legjobbjai, talán legnagyobbjai, mindenesetre legismertebbjai által hitelesített. Ezt mindjárt mutatja a könyv mottója, Oscar Wilde-tól véve: „Az én ízlésem roppant egyszerű: mindenből beérem a legjobbal.” Nem kevésbé „jelentős” az előszó tematikus címe, a *Hasadnak rendületlenül* a maga allúzió mivoltában. Annak felidézése, hogy maga Arany János parodizálta kulináris irányban Vörösmarty *Szózatát*, csakúgy mentség a szerzőileg borítékolt, az anyaghoz kedélyesen-élvezkedve illő komolytalankodásra, mint ahogy – némileg paradox módon – egyszersmind patinával vonja be a témát és megközelítést. Ezzel pedig mindjárt helyben is volnánk a hazá(nk)ban: „Magyar ember addig eszik, míg a koporsóba teszik” – idézi Vinkó rögtön az elején a közmondásgyanus megállapítást. „A régi világban keszeg emberből nem lehetett alispán, a megbízható, szavahihető férfinép [...] hasat növesztett. Itt még Petőfi Sándor is kigömbölyödött volna, ha életben marad” (7). Hazai kultúránkon belül nem lehetséges ennél alapvetőbb irodalmi mítosz, legalábbis mítosz-utópia. Nemzetközileg (is) legismertebb költőnkrol ugyan majd kiderül később, egy konkrét történetben, hogy „nem volt neki hasa” (64), s szégyén Laborfalvi Róza hiába próbálta eljegyzési lakomája alkalmával a gyomrán keresztül *lekenyerezni*, olyan ételeket készítve a vendégségre, amelyeket a költő köztudomásúlag kedvelt. Petőfi mégsem bírta elfogadni, hogy barátja, Jókai Mór egy „vén személyt”, nála 8 vagy akár 12 évvel idősebb hölgyet kíván feleségül venni...

Ez a különben közismert história az összesen hét egységre osztott könyv második, *Ínyencek* című ciklusában szerepel. Nem elhanyagolható itt sem a magyar, azon belül az irodalmi elemek, összetevők szerepe. Krúdy és Mikszáth sajátos portrét kap: előbbi személyes evő-ivó mivoltában, és az utóbbi sem kifejezetten kulináris jellegű írások alkotójaként. Sokkal inkább a szövegeikből kiolvasható empirikus-individuális ízlés rekonstruálására történik kísérlet. És Vinkó korántsem hízeleg sem témájának, sem figuráinak: ami egyfajta korlátozottság a szemében, azt könyörtelenül kimondja, különösen akkor, ha kedélyes információt jelent, s főleg ha az utókor vonatkozó felfogásának valamely gépiesen ismételt elemére világíthat rá vele. Miként az Mikszáth esetében sincs másként: „megkockáztatom, gasztronómiai horizontja lezárult a palócleves, töltött káposzta, haluska szentháromságánál. Mégis a nagy palócot még az is *gourmand*-nak tartja, aki soha semmit nem olvasott tőle. A mítosznak nyilván a zömök termet, a mellény alatt feszülő tekintélyes potroh, a csálé, pödrött bajusz, a hosszú szárú pipa az oka. Az író tényleg úgy nézett ki, mint egy nagyságos vidéki táblabíró, aki a bőséges ebéd után kiült a csibukkal a tornáczra. A korabeli fotográfiákon szinte érezni a pörköltszafa illatát” (71). Amely ténynek mindazonáltal van szellemi, ha tetszik – irodalomról lévén szó – poétikai szempontból értékelhető visszahatása is, ha másként nem, hát egyfajta „hiányként”, ami persze korántsem feltétlenül hiányosság: „A különös az, hogy Mikszáth nem írt egyetlen novellát sem az evés gyönyörűségéről, mint Krúdy. Nem növesztette a zsigeri életfunkciókat rituális zabálássá, mint Móricz Zsigmond vagy Tömörkény István. És nem pepecselt regényeiben receptek közreadásával, mint Jókai” (71).

E kisebbfajta irodalomtörténeti preparátummá kerekedő tárgyalás mellett igen beszédes az Újházi Ede alakját és úgy művészi munkásságát, mint kulináris teljesítményét megörökítő tárca, ezen a címen: *A színes, aki húsleves lett*. S fogalomtisztázás számba megy, amikor megtudhatjuk (vagy éppenséggel „csak” szembesülhetünk vele), voltaképpen ki is volt a hazai kultúrtörténetben olyan nagy szerepet játszó Ínyesmester: a kreatív megnevezés mögött hosszú évekig Magyar Elek rejtőzködött publicistaként, aki aztán saját szakácskönyvét is kiadta. De az ínyencek galériája természetesen nem korlátozódik a magyarokra, a felvezetés pedig történeti módszerességgel: legelőször az antikvitásra esik a pillantás. És bizony tanulhatunk, bőségesen! Hogy pontosan mit is? Nos, Marcus Gavius Apicius alakjának felidézésével a világ egyik első receptkönyvének létrehozója kerül elénk; az 1. század elején

élt római ínyenc munkájának meglehetősen kalandos sors jutott osztályrészül. Annak ellenére, hogy a kéziratot a 9. század folyamán két kolostorban is lemásolják, a könyv legalább fél évszázadra ismét alámerül. Pedig – mint megtudjuk – a szerző igazi ínyenc volt, az ízek kifinomult élvezete mozgatta; a közmondásos Lucullus vagy a Petronius Arbiter művében szereplő Trimalchio mindössze kulináris perverziót művelt hozzá képest. A rendelkezésére álló kínálat alapján egyébként aligha furcsállhatjuk, hogy valósággal megzavarodott a bőségtől. „Az óriási birodalom ontotta a fűszereket. A bors, fahéj, gyömbér, szerecsendió, szegfűszeg Indiából és Kínából, a datolya Egyiptomból, a közkedvelt és méregdrága [...] silphium Líbiából, a lestyán, koriander, babér, menta, zsálya, sáfrány, mézga a tartományokból érkezett. Volt a piacon minden: numidiai csirke, számoszi páva, frigiai szalonka, méd daru, rodoszi kardhal, ambráciai gödölye, misenumi tengeri sün, gall sonka, formiai rák. Kocatőgy, bíborcsiga, tevecsülök” (44–45). Csoda-e, ha mindezek után Apicius főzött, kísérletezett s még szakácsiskolát is alapított? Persze aligha a modern piaci vendéglátás alapjain állva, hiszen végül elherdálta mesés vagyonát... A kötetben előrehaladva ugyanakkor azt is nyilvánvalóvá válik, hogy a főzéssel, étkezéssel konkrétan vagy jelképesen összekötődő emberi-szakmai sorsok nem mindig válnak ennyire szenvedélyes módon egzisztenciális érintettségűvé. Nem is mindegyik csupán egyéni érdekességű, hanem gyakran a kulinaritás alakulásának, fejlődésének mérföldköveit jelenítik meg. Így Jean Anthelme Brillat-Savarin nem pusztán olyan ember, akiről ételt neveztek el (egy koszorú formában sült, alkoholos cukorsziruppal átítatott süteményt, a „részeges kalácsot”), hanem a konyha egyik legfőbb orákulumát faragta belőle a sors és az idő. Jóformán az asztali örömök filozófusaként tarthatjuk számon, akinek megállapításaitól az ingyencék egyenesen elalélhatnak. Munkája, *Az ízlés fízziológijája* alapmű, átlékelített esztétika, de a szónak az érzékelés, az érzékek, az ízlelés konkrétságáig lehatoló közvetlenségével.

Idáig érkezve meg kell emlékeznünk róla, hogy a könyvet nyitó fejezet maga is *Az étkezés bölcsellete* címet viseli. Ha mármost e ciklus írásaiban sokkal inkább egyfajta intézménytörténet szempontjai érvényesülnek, mintsem valamiféle igazi filozófia kap helyet, azon nincs mit csodálkozni: az „asztal örömeinek” fogalma, az étterem műfajának megszületése éppúgy a lényeghez tartozik ezen a téren, mint a „tor-kosság” körülhatárolása, a pusztá, alantas „zabálás” leválasztása az ebben az összefüggésben ténylegesen releváns jelenségek és eszmények

köréről. És mindezt csak formálisan teszi szabályozottabbá a Michelin-csillagok osztogatásának históriája, a hozzájuk kapcsolódó minősítési rendszer valóságos értékének megmutatása. Persze helyenként a kulináris bölcsélet valóságos tudományosság benyomását kelti, ilyen az „atomkonyha”, azaz a molekuláris effektekkal, biofizikai hatásokkal számoló sütés-főzés fogásaira, eljárásaira történő ráébresztés (*Einstein a konyhában*), vagy különösen az emberi szervezet ásványi háztartásáról szóló fejtegetés a könyv vége felé, a *Sótlan élet* cím alatt közreadott tárca szövegébe ágyazottan. Utóbbi írás a záró ciklus részét képezi, amely mintegy felszakadozottan vezet fel momentumokat, az egyes étkezési benyomásoknak külön-külön ered nyomába, mégis egységesen *Az ízek hatalmát* vizsgálja. Van aztán, ahol a szójáték, a játékoskodás túlságosan elragadja a szerzőt, mint az utolsó előtti ciklus *Fél lábbal a zsírban* című dolgozatánál. S még olyan is előfordul, hogy a kulináris metaforika valójában kiragadja őt az ételek, az étkezés világából, ahogy az a *Kádár-kolbász* felidézésekor történik, mely jelenség esetében csak érintőleges érvényű, miszerint az egykori állampárt első embere igencsak szerette a grízes téstát, a káposztás cvekedlit, a tepertőt meg a paprikás krumplit. Ezzel szemben a történet valódi hőse korántsem ételt jelöl, hanem a renitenskedő diákok nevezték így a március 15-i tüntetéseken megsuhogatott rendőri gumibotot...

Az ilyen kilengések ellenére a könyv közepe (a harmadik, negyedik, ötödik ciklus) masszív következetességű mintázatot kínál fel: ételek, kreatívan felvázolt ételreceptek sorát. A rájuk eső pillantás előbb történeti (*Reformkori étlap*), majd időtől függetlenül is erősen hazai ihletettségű (*Csülökre magyar!*), utóbb pedig – mintegy tudatosan-módszeresen éve végig magát – a desszertekig, édességekig jut el a fogyasztás ívét követve (*Krémes történet*). Az igazi „csemegék” itt találhatók, lévén a vinkói tárgyalás, egyszersmind az egész kulinaritás istenigazából onjáró, melynek poétikailag leginkább magukba záródó-tökéletesedő egyégeit vitathatatlanul az étel-individuumok alkotják. Egy-egy külön tárca kontúrjai közé zárva a maguk elkészítési programjával (receptjével), azokat tökéletes áramvonalassággal kitöltve, olyasféleképpen, mint például: *Laczipecsenye; Krampampuli; Babcsuszpájsz; Birkazaft; Görhöny és haluska; Indus sütemény; Rigó Jancsi*.

Természetesen az említetteken kívül akadnak még szép számmal más ételek, illetve ételkészítési módok is a kötetben, amely hangulatában, tipográfiájában, egész kiállításában mintha egy előkelő étterem cirkalmas étlapját idézné. Legalábbis ilyenformán kanyarognak benne

a fejezetcímek betűi, és maga a tartalom is, amelynek jegyzéke szintén fogyasztási (tárgyalási) típusok szerint tagolt, mégpedig igencsak szembetűnően, jól követhetően. Akár az aperitifek, előételek, levesek, főfogások, desszertek és italok sora – jobb helyeken. Egyetlen vaskos vizuális-érzéki album ez a merített papírra nyomtatott, színes-színezett metszetekkel vagy fekete-fehér grafikákkal díszített könyv. Jóformán *mindent* felvonultatva, *mi szem-szájnak ingere...* A bibliográfiában még az írásokban előkerülő rengeteg kulináris okosság, információ és kuriózum forrását is megtalálja az olvasó Bornemisza Anna 1680-as szakácskönyvétől kezdve Radvánszky Bélának a századfordulóról származó első „tudományos” áttekintésén keresztül egészen Gundel Károlyig és Imréig, Richard Brightig, Bevilacquaig, Wolfram Siebeckig. De nem hiányzik a „filmográfia” sem, tartalmazva például *A nagy zabálás*, a *Sörgyári capriccio*, a *Szárnyát vagy combját?* című filmek tételeit, hiszen az ezek képsoraira való utalások épp olyan természetességgel szövik át a tárcák világát, mint a már említett és megdicsért irodalmi hagyománykincs.

Mindezeket túl leghátul megtaláljuk a képek forrásainak feltüntetését is. S ha valamiből, hát abból a tényből, hogy a könyvben szereplő illusztrációk döntő többsége eredeti metszetek alapján készült, rá kell ébrednünk: végtelenül szubtilis, finom és árnyalt vállalkozás a *Szellem a palackból*. Testi-gyomorbéli és szellemi effektusok pontosan annyira kiegyensúlyozott érzékharmonióban olvadnak össze benne, mint amennyire a konkrét figyelmi játékokban futkározó szellem még lélekkel is telített a kedélyes szövegfutamokban. Tehát: az ízek és a test; a lélek és a szellem. *Az ízek és a lélek.*

Rosenstein szakácskönyv

Kossuth Kiadó
Budapest, 2014

Benkő Krisztián

UNORTODOX KÓSER

„Két dolgot vallok, ha úgy tetszik, családfőként és vendéglátóként ezek az én iránytűim és útravalóim. Az egyik, hogy a sorsunk leginkább a tetteinkben mutatkozik meg. A másik pedig, hogy az étterem nemcsak lakomahely, hanem a lélek és a szellem feltöltődési helye is egyben.”

Rosenstein Tibor

A gasztronómia kultúrtörténetének éppúgy részét képezi a helyi hagyományok történetisége és a (politikai) diplomácia, mint a vallási hagyomány és a társadalmi kontextus. Vagy akár a természettudományok, Albert Belows 1867-ben megjelent kémiai-higiéniai alapozású evésfilozófiájától a pszichiátriának a közelmúltban előtérbe helyezett olyan diagnózisaiig, mint a (női) hisztéria új változatai (bulémia, anorexia) vagy a kóros elhízás.

A bemutatott kötet a Rosenstein család szakácskönyve, melyet két férfi séf, apa és fia írtak és gyűjtöttek egybe. A gazdag képanyag tanúsága szerint a hortikultúrában, a konyhakert gondozásában vesznek részt a nők, míg az alapanyagok feldolgozását, főzését-sütését, a tálalást a család férfitagjai végzik. „A nőkkel szemben mindennapos szemrehányás, hogy nem képesek a tárgyilagosságra [...], hogy a női tevékenység, kivált a házi termelés korlátozódása óta, ritkán teremt

»tárgyakat«. A megmaradt házimunka napról napra él – amit egész délelőtt főztek, egy fél óra alatt megeszik, a pillanatnyi igények és érdekek folyamatához és váltakozásához igazodik” – írta Georg Simmel 1902-ben¹ arra utalva, hogy a női kultúrának nemcsak az objektiváció lehet része, hanem a gasztronómia is, noha a luxusvendéglátás séfjei mind a mai napig dominánsan férfiak, a nők ezen a területen gyakrabban teljesülhetnek ki a háztartásban.

A *Rosenstein szakácskönyv* kóser hagyományokra épül, melyek alapelveit többé-kevésbé a Tóra fektette le. A tisztátalan, ezért étkezésre nem alkalmas állatok kategorizálását ezúttal az új katolikus Bibliafordításból idézem: „Minden állatot, amelyeknek hasított, villás patája van, és amely kérődzik, megehettek. De vannak közöttük, amelyek kérődznek és hasított körmük van, mégsem ehetitek meg őket. A tevé tartásatok tisztátalannak, mert bár kérődzik, de nem hasított körmű. Tartsátok tisztátalannak a szirti borzot, mert kérődzik, de nem hasított körmű. Tartsátok tisztátalannak a nyulat, mert kérődzik ugyan, de nem hasított körmű. Tartsátok tisztátalannak a sertést, mert bár hasított patája van, de nem kérődzik. Ne egyétek meg a húsát, ne érintsetek a hulláját, tartsátok tisztátalannak. A vízben élő állatok közül ezeket ehetitek. Azokat, amelyeknek uszonyuk és pikkelyük van, s vízben, tengerben vagy folyóban élnek, mind megehetitek” (Mózes III. 11,3–9). A kóser gasztronómia fontos része a hentes (sakter) munkája is, aki ügyel arra, hogy a rituális vágás törvényei érvényesüljenek, és hogy a húsból teljes mértékben távozzon minden vér, illetve a gondos tárolásra, mert a hús *tréflivé* válik, ha tejtermékkel keveredik.

A szakácskönyv receptjeit három nagyobb fejezetben olvashatjuk: hagyományos, modern és családi fogások. Az ínycsiklandó ludaskása, a libatöpörtyű vöröshagymával, a tárkonyos őzraguleves, a fűszeres tojáspestétom, az erdei gombák buggyantott tojással, a Szent Jakab-kagyló zöldborsópürével, a Sacher-torta – mindet szívesen megkóstolná sorban az olvasó. „A legnagyobb klasszikus, minden zsidó család tipikus szombati ebédje” nem más, mint a sólet. „Egyetlen titka van: minél tovább fő, annál finomabb lesz” – írja a könyv (68). A hozzávalók a tarkabab mellett a füstölt húсок (marhaszegy és libacomb), tojás, árpa-gyöngy, libazsír, hagyma és fűszerek. Mielőtt mindez együtt a sütőbe kerül, hideg vízbe kell külön-külön beáztatni a babot és a húsokat pár órára, majd a zsíron megpirított hagymára jöhet a rétegezés. Érdekessége

1 Georg SIMMEL, *Női kultúra*, ford. BOGNÁR Virág = Uő., *A kacérság lélektana*, Atlantisz, Budapest, 1996, 41.

a Rosenstein-fogásnak, a „Paradicsom kéj-kalácsának” (Heine), hogy a megmosott tojásokat héjastól sütik bele a babba a lábosban, és tálaláskor a tálban törik fel a héjukat.

Az *inerezs* (zsidó szalonna) „olyan, mint a csécsi szalonna, csak a zsidó konyha ezt libahájából készíti. Az íze viszont ugyanolyan paprikás, fokhagymás, sós” (26). A hagyományos kóser desszertek közt megtalálhatjuk a könyvben a négyes fonású mákos és szezámmagos barcheszt, a purimi farsangok kedvenc süteményét, a hámán-táskát vagy a hanukára sült fánkot. A manapság trendi, bár régi francia eredetű *konfitálás* módszere éppúgy megjelenik, mint az újítások, például a szezonális savanyú káposzta helyett a töltött káposztához kifejlesztett nyári kovászolás. A káposzta kovászolása „úgy történik, hogy sóval, szeletelt hagymával és néhány egész fokhagymával, kevés őrölt köménnyel, összekötött kaporszárral, babérlevéllel fűszerezzük a káposztát. Tiszta vászonzacskóban kenyérszeletet teszünk rá, majd a káposztát langyos vízzel felöntjük, és egy nehéz fedővel jól lenyomjuk, így indítjuk el a kovászolást” (60). Rosensteinéknek van saját kóser szilvapálinkájuk is, amely a receptek között ugyan nem szerepel, de tudható, hogy a készítés higiéniai alapossága a legfőbb kulcs. A marhahúsleves maceszgombóccal a „nagy mama ünnepi, pészakor készített levese” (36). A marhahúsleves része a fartó és a velőscsont, a gomba és a jellegzetes húsleveszöldségek, a fűszerezésben a só és bors mellett megjelenik a szerecsendió és a gyömbér is. „Míg fő a leves, készítsük el a macesz tésztaját! Ehhez kavargatjuk habosra a felolvasztott zsírt a tojásokkal, adjuk hozzá a sót, a borsot, a vágott petrezselymet, majd két evőkanál vízzel és a maceszdarával együtt alaposan keverjük ki. Pihentessük legalább fél órát, majd vízes kézzel formáljunk belőle nagy diónyi gombócokat. A gombócokat lassú tűzön főzzük külön fazékban, 20 percig, lefedve, sós vízben” (36).

Nem ehetünk azonban örömtelenül („Essen ohne Freud”), ahogy a James Hillman és Charles Boer „szerkesztésében” 2010-ben magyarul is megjelent *Freud saját szakácskönyve* fogalmaz.² Az evés orális öröm: „az orális szexualitás mai elterjedtségének statisztikai növekedése meghazudtolja azt az elméletet, hogy az orális »részösztön« előjáték volna. Nem, ezek a szájjal végbevitt szexuális aktusok törekvések az orális ösztön részéről arra, hogy a genitálist annak libidinális forrásába kebelezzék be.”³ Később a fiktív freudi én-elbeszélő receptgyűjteménye konkrét

2 *Freud saját szakácskönyve*, szerk. JAMES HILLMAN – CHARLES BOER, ford. HÁRS György Péter, Múlt és Jövő, Budapest, 2010, 42.

3 *Uo.*, 11–12.

példával is szolgál a *Mózes és a maceszoizmus* című részben: „Bevallom, hosszan tartó vonzalmat ápolok a maceszgombóc iránt, aminek talán az az oka, hogy könnyedén be lehet kapni egészben. [...] Mózes lassú beszédű volt, amint a *Biblia* mondja, de nem azért, mert nem a héber volt a nyelve, hanem mert megégette azt a maceszleves szürcsölésekor.”⁴

Ha valaki rákeres a világhálón a „kóser” kifejezésre, elsőik között találja meg egy izraeli kóser McDonald’s fényképét. A gyorsétteremláncot ért támadások hatására a cég jó évtizede próbálkozik egészséges salátákkal az elhízás ellen, illetve az egyes országok gasztronómiai hagyományainak imitálásával. Ami a *Rosenstein szakácskönyvet* elegánsabbá teszi, hogy – mintegy unortodox módon – sok fogásánál kevésbé veszi szigorúan a kóser hagyományokat, ezzel a helyi, magyar étkezési hagyományokat is beépítve kínálatába. Így kerül fel az étlapra a fejtett bableves füstölt sertéscsülökkel, a vaddisznótarja pászkatócsnival (*bremzli*), a malacfülsaláta, a jellegzetesen karácsonyi halászlé. Különösen érdekes ebből a szempontból a harcsapaprikás túrós csuszával, mivel a Tóra leírása alapján a harcsa nem kóser hal, hiszen nincs uszonya és pikkelye, a saktortörvények szerint hús nem keverhető tejtermékekkel (tejszín, tejföl, túró), nem mellesleg pedig a túrós csuszához ezúttal is pirított, füstölt sertésszalonna-darabok dukálnak. „Készítsünk habarást a tejszínből, a tejföl feléből és a maradék lisztből. Öntsük a halpörköltözhöz, és forraljuk össze. A túrós csuszához főzzük ki a tésztát olajos, sós vízben, majd szűrjük le. A szalonnát vágjuk apró kockákra, süssük ki a zsíráját, a leszűrt pörköltöt tegyük félre. Forgassuk át a tésztát a serpenyőben lévő szalonnazsíron, majd morzsoljuk a túró felét a tésztába, és keverjük össze jól 1–2 evőkanálnyi tejjel. Osszuk el a tetejére a túró másik felét, locsoljuk meg a maradék tejjel. Szórjuk meg szalonnapörccel, majd előmelegített, forró sütőben addig pirítsuk, amíg a tészta tetején lévő tejföl egybefüggő réteget nem alkot” (56). Sajátos helyi színfoltot képvisel a desszertek között a rigójancsi, amely „egy régi, autentikus recept újra gondolt változata. Minél több csokival készítjük, annál finomabb” (128).

A magas színvonalú vendéglátás jellegzetessége, ami a méltatott kötet ételfotóin is megmutatkozik, hogy a mennyiség helyett a minőségre helyezi a hangsúlyt. Európai és tengerentúli szociológiai kutatások gyakran jutnak arra a következtetésre, hogy a kóros elhízás nem feltétlenül adódik a jómódból, sokkal inkább a fagyasztott ételek rossz

minőségéből. Mindez mára alapvetően felkavarta Émile Zola naturalista regényklasszikusának, a *Párizs gyomrának* (vulgár)marxista jellegű recepciótörténetét, amely készpénznek vette, hogy a kövér, jókedvű hentesasszony és a forradalmi lelkiületű, sovány „nyárspolgárok” vagy úri dámák szembeállításában csakis a párizsi vásárcsarnok világának hőse lehet a szimpatikusabb. Hogy a forradalom utáni restaurációs kísérletek korszakában hogyan is jelenítette meg a hulladékokból elhízott kofa a társadalmi különbségeket, az a kortárs ételfilozófiák paradigmájának szemszögéből már kérdésessé teszi a kisajátító recepció érvényességét. Móríc Zsigmond *Tragédia* című elbeszélése (a háromfogásos ebédől szörnyet haló Kis János történetével) keserűbb iróniával, de hitelesebben ír a szegénység kérdéséről.

A hipermarketek olcsó, gyorsfagyasztott termékei vagy a hamburgerek számlájára írható korai elhalálozások, illetve bulémiás hisztériák alátámasztják-e a jókedvet? Anorexia-e, ha a párizsi modellek vékonyak, és szükséges-e, hogy „átlagos” nők is megjelenjenek a divatmagazinokban és a kifutókon? Aki betér Rosensteinékhez, persze eldöntheti, hány ingyenséget kóstol végig. Jó főzést és jó étvágyat hozzá!

Greg Hughes

Házi sörfőzde

Fordította Wolf Péter

Libri Kiadó
Budapest, 2014

Szöllőssy Balázs

JOGUNK A MALÁTÁHOZ*

Az egész olyan hirtelen kezdődött, mégis olyan simán, mondhatni alattomban kúszott be az életünkbe, mint amikor egyszerre azt érzed, rég be vagy csípve attól a könnyednek tűnő málnás bűzától, pedig még csak a negyediket kérte ki: már nem is tudnám megmondani, mikor ittam életemben először házilag készített sört. Pedig az első, félig-meddig titkos és teljesen illegális sörözéseink idején, a kilencvenes évek derekán Budán még az számított nagy szónak, hogy a Retek utcai Búfalóban kétszáznegyven forintért lehetett kapni egy korsó Spatent (az intézmény manapság orosz termékek boltjaként funkcionál, sör nincs). Az ismeretlen márkanév valamiért előkelőnek tűnt, és persze ízlett is nekünk. Hol voltak akkor még az IPA-k, stoutok és lambicok – még a pálinkáról sem találták ki, hogy voltaképpen eladható termék, és ha szépen becsomagolják és megfelelően, hungarikumként találják, akkor akár a gyümölcsöt is ki lehet hagyni belőle.

Aztán a külföldi utazások során egyre több mindennel ismerkedtünk meg: a prágai tavaszok és őszi alkalmával megtudtuk, hogy létezik csapolt barna Kozel, találkoztunk a cukorfok fogalmával, francia

* A cikk elkészítése során nyújtott segítségért és mulhatatlan érdemeiért köszönettel tartozom Nagy András Gorbacsovna, az Első Oladi Sörfőzde mesterének, akinek több ízben volt alkalmam kóstolni házi készítésű sörköltevényeit. Ők időnként szoktak nyílt, közös főzést is tartani, így a házi sörfőzés iránt érdeklődő, ám bátortalanabb egyéneknek is szívesen ajánlom a Facebook-oldalukat.

világos söröket ittunk a nagy európai stoppolások alatt, Londonban furcsállva néztük az ale-ek csapjait, melyeket csak le kellett húzni, mint egy nyerőautomatát. Időközben megnyílt a belga söröző, és egyre kevésbé számított különlegesnek, ha egy helyen lehetett Guinnesset kapni. De ez még mind messze volt a „kézműves sör” forradalmától, ami alig néhány év alatt olyan népszerűvé tette a kisüzemi sörfőzést, hogy egész sörözők épülnek már rá, és nem csak a székesfővárosban. Érdekes egyébként, hogy ezt a hullámot olyan vállalkozók indították el, akik az azelőtt lenézett „házi söröket” gyártották. Az országszerte sokfelé található kisebb üzemek nem bírták a versenyt a nagy sörgyártó cégekkel, egyre gyengébb minőségben egyre olcsóbb termékeket dobta piacra (ki ne emlékezne a rettenetes Miszter Sör hálózatra?), a régió alkoholistáira csökkent a vásárlóköriük, majd szép csendben bezártak. Kivéve azokat az innovatív üzemgazdákat – jórészt kísérletező kedvű fiatal vállalkozókat, akik szüleiktől örökölték a céget –, akik jó ütem-érzéssel kapcsolak, és elkezdtek mindenféle „sörkülönlegességet” gyártani, melyeket először a környékükön, majd országos szinten is be tudtak vinni néhány alternatívabb és nyitottabb helyre.

Így lett a fintorogva kimondott házi sörből hirtelen nagyon menő kézműves sör, többek között Fótról és Békésszentandrásról, amiről eleinte csak a romkocsmák félhomályában merengő jólétesültek tudtak, akik ismerték a nemzetközi trendeket: hogy Amerikában és az Egyesült Királyságban virágzik a *craftbeer* kultúrája, ami egyre nagyobb szeletet hasít ki a sörpiacból, és így aztán voltaképpen menő dolog, hogy nekünk is van kézműves sörünk. És mi tagadás, a gyártmányok finomak is voltak, *oda volt rájuk figyelve*, az üzemek és a munkahelyek is megmaradtak, és a torok sem maradt szárazon. Manapság már akkora sörfeszítválok vannak a belvárosban, hogy én például el sem megyek, nehogy letaposanak; és arról szól a verseny a kocsmák között, hogy ki tud többféle, újabb és újabb helyről kézműves söröket szerezni, melyeket szakértően lehet mustrálgatni, kóstolgatni és nem utolsósorban jó áron eladni – és még jól is esnek, az eladónak és a vevőnek is. A piac igen széles szektorokat fed le: Amerikában például napról napra jönnek ki az erre szakosodott intézményekből az újabb és újabb nemesített komlófajták, és legnagyobb örömünkre egyelőre úgy tűnik, hogy az íz- és színvariációk száma végtelen.

Innen már csak egy lépés a házi sörfőzés, amely közel olyan erős hagyománynak örvend az angolszász világban, mint felénk a már említett pálinka vagy a bor saját gyártása. A kisüzemi és a házi sörfőzés

között az igazi különbséget a lépték jelenti; az, hogy otthon készíti el az ember az általa vásárolt és/vagy készített eszközökkel. Ez egyrészt a mennyiséget is befolyásolja (hiszen kevesek tudnának több száz litert tárolni a garázsban), másrészt a kevésbé laboratóriumi körülmények miatt kísérletibb és mindig egyedivé válik az íz is – az egész folyamatot és a gyártott sör fajtáját is befolyásolja, hogy például épp melyik évszakban, melyik helyiségben milyen hőmérséklet van. A házi sörfőzés így tulajdonképpen egy különleges játék, hobbisport, melynek ráadásul (jó esetben) meg is lehet inni a végeredményét. Ha van hozzá kedvünk, felkészültségünk és elszántságunk, az egész főzés egy jó kis hétvégi házibulivá válik, és nem utolsó szempont, hogy ha leszámítjuk a vele töltött időt – ami végeredményben szórakozás –, akkor lényegesen olcsóbban is jutunk hozzá a sörkülönlegességünkhöz, mintha készen vásárolnánk. Persze hozzá kell tenni, hogy például lágersört készíteni igen macerás otthon, így aztán érdemes megválogatni, hogy mi az, amiért leszaladunk a boltba a vásárnapi zárva tartás előtt, és mi az, amiből saját készítésűt halmozunk fel.

Ismerek olyan állampolgárokat, akik a mai napig nem koccintanak sörrel, így nem csoda, hogy Magyarországon még igencsak gyerekcipőben jár a házi sörfőzés. Nehéz megítélni, hogy hányan tartanak refraktométert a háztartásukban, de hogy minimum több százan vannak, az az alapján biztosra mondható, hogy létezik már komolyabb bolt az ilyen igények ellátására. És van már Első Magyar Házisörfőző Egyesület is – ők különböző kategóriákban versenyeket is hirdetnek, sőt külföldi versenyekre is járnak, közösen rendelnek külföldről alapanyagokat és tartanak negyven-ötvenfős közös főzéseket. Az ezeket bemutató weboldalak ugyan kezelhetőségben és külsőben is a kétezres évek elejére röptenek vissza bennünket, de legalább tele vannak hasznos információkkal, oktatóvideókkal és a különböző hozzávalók elérhetőségével. A Libri által kiadott *Házi sörfőzde* Greg Hughestól – amely a jelen írás apropóját is adja – remélhetőleg hozzájárul ahhoz, hogy minél többen vágjanak bele ebbe a szórakoztató hobbiba, és ezáltal gyermekeink egy boldogabb világban nőjenek fel, én pedig minél több fajta házi sört tudjak megkóstolni.

Amikor megkaptam a könyvet és a feladatot, hogy írjak kritikát róla, első utam a Király fürdőnél levő kis sörözőhöz vezetett, ahol rengeteget tanultam a különféle sörfajtákról és -márkákról (na jó, a könyv nélkül is oda vezetett volna aznap az utam). Itt mindig másfajta sör van csapon, és a rá váró hosszú sort nagyrészt az hozza létre, hogy az

aktuális csapos mindig türelmesen és lelkesen magyarázza el, hogy mi hol készült, milyen módszerrel, és miért éri meg. Megéri hallgatni és várni is; amikor sorra kerültem, megkérdeztem, hallott-e már a könyvről. „Greg Hughes? – legyintett. – Én már akkor főztem, amikor ő még azt sem tudta, mi az a sör.” Hogy ennek mennyi a valóságalapja, annak felkutatását az olvasóra bízom, annyi azonban bizonyos, hogy Hughes a legnagyobb brit házisörfőzőalapanyag-forgalmazó céget vezeti, tekintélyes választékkal és piaci részesedéssel, így nem hinném, hogy a levegőbe beszél, ugyanakkor biztosak lehetünk benne, hogy a weboldala online áruházában minden megtalálható, amiről a könyvben szó van, legyen az erjesztőtartály vagy bármilyen komlókülönlegesség.

A könyv komoly nemzetközi karriert futott be, több nyelvre lefordították már, és az internet is tele van a receptekhez kapcsolódó megjegyzésekkel, véleményekkel. A magyar fordítás meglehetősen szolgai átvételnek tekinthető, a borítókép is megegyezik az eredetiével, és a szöveg is minden bizonnyal szinte szóról szóra lett átültetve (olyannyira, hogy egy-két helyen benne maradt az eredeti angol szöveg is), ami azért sajnálatos, mert a magyar viszonyokról és az itthoni lehetőségekről néhány linken kívül nem tartalmaz semmit. Ha nem is vártam helyi ihletésű receptet, az szembetűnő, hogy még a bevezető történeti kronológiába és az áttekintő infografikába se került be egyetlen magyar adat sem.

Ezzel együtt a könyv kiállítása nem hagy kívánnivalót maga után, a kiadó nem spórolt a papírral és a nyomdafestékekkel, így az illusztrációként szolgáló ábráktól az embernek összefut a nyál a szájában (lévén az illusztrációk többsége: sör, szépen fotózva). Más kérdés, hogy meg is kéri az árát: a *Házi sörfőzde* alapján Magyarországon leginkább a felső középosztály úri passziója a sörfőzés, a kiadvány velük igyekszik megkedveltetni ezt a hobbit. Az alantasabb népek számára maradnak a barkácsolt honlapok és a pdf vagy doc formátumú útbaigazítások, melyekkel persze ugyanolyan sört lehet létrehozni, és bizonyára nem is válnak olyan könnyen pusztá nézegetni- és álmodoznivaló könyvespolci dísszé.

Merthogy a *Házi sörfőzde* nem tartalmaz rengeteg információt, pláne ahhoz képest nem, hogy milyen drága darab. Inkább afféle bevezető, kedvcsináló jellegű szöveg rengeteg képpel. A könyv szűk harmada mutatja be a sörfőzés történetét a kézműves sörök forradalmáig, a hozzávalókat, az előkészületeket és magát a sörfőzést különböző fajtákra bontva, az egyszerű sűrítmenyhasználatról a teljes cefrézési eljárásig,

míg a maradék kétharmad a különféle sör típusokkal ismerteti meg bennünket általános leírások és – ami a lényeg – receptek formájában, az időnkénti hozzászólások során és a *Hasznos információk* fejezetben valóban hasznos tanácsokkal látva el az olvasót. A könyvet egy nem túl acélos fogalomtár és egy, a tudományos igényesség látszatát keltő, ám valójában meglehetősen fölösleges index zárja, elvégre a tartalomjegyzék alapján könnyedén eltájékozódhatunk a mintegy 210 oldalas könyvben. Azoknak, akik most ismerkednek olyan fogalmakkal, mint a másolás, a starter vagy a komlózóüst, és szeretnének több fajta sört ismerni, mint a láger meg a búza, kiváló ajándék lehet a könyv – a többi ugyanis a személyes tapasztalaton, kitartáson és a saját főzet iránti lelkesedésen múlik majd.

A könyv alapos, illusztrált felsorolást ad a sörfőzés eszközeiről, és a folyamatokat is bemutatja. Emellett részletes táblázatban foglalja össze a maláta-, komló- és élesztőfajtákat, megadva típusukat, hatásukat, jellegüket, színüket, illetve hogy melyik sörhöz érdemes őket használni. A sokkal problémásabb folyékony élesztők helyett a szakavatottak szerint érdemes először a szárítottal foglalkozni, ennek kevésbé macerás a tárolása; és nyilván érdemes a könyv szerint is könnyebben előállítható, egyébként felénk különlegesebbnek is számító fajtákkal kezdeni az otthoni sörtermelést. A hozzávalók esetén a kritikus pont a megfelelő helyettesítés: ha kifogytunk valamiből vagy nem találjuk az alapanyagot a boltban, esetleg túl nehéznek találjuk a recept szerinti komló vagy maláta beszerzését, akkor azt kell tudnunk, melyikkel juthatunk közel hasonló eredményre. Persze nem meglepő, hogy a könyvben megtalálható összes fajta fellelhető a Hughes által tulajdonolt webshopban, tehát elméletileg a könyvben leírt összes sört előállíthatjuk a milligrammra pontosan megadott hozzávalókból. A gyakorlatban azonban az itthoni házisörfőzők főleg Lengyelországból és Németországból szoktak közösen rendelni nagyobb mennyiségben olyan sörnek valót, amit az itthoni szakboltokban nem tudnak elérni.

A lényeg azonban a recepteken túl a kísérletezésben van: a házi sörfőzésben az a legszebb, hogy – mivel nem üzemi körülmények között történik – soha nem készül két teljesen ugyanolyan eresztés, így minden adag lefőzött sör egyszeri és megismételhetetlen, exkluzív élményt nyújt, arról nem is beszélve, hogy saját munkánk gyümölcsét élvezhetjük. A házi sörfőzés experimentális művészet, melyben kiélhetjük a kreativitásunkat, újabb és újabb kompozíciókat hozva létre.

BIBLIOGRÁFIA

2015. március–április

Bibliográfiánk az elmúlt két hónap szépirodalmi alkotásait regisztrálja, gyűjtőköre a lapunk által szemlézett, nyomtatásban is megjelenő folyóiratokra terjed ki – pontosabban azokra, amelyek közülük a 2015. év során napvilágot látnak. Frissessége kizárólag ezek rendszeres beérkezésétől függ: a negyedévi és a határon túli lapok természetüknél fogva hordozzák a csúszás lehetőségét. A korábbi évek gyűjtései a Magyar Irodalmi Repertórium eddig megjelent kötetiben (2003–2006), valamint a www.repertorium.hu honlapon érhetők el.

A feldolgozott folyóiratszámok

2000, 2015. 3., 4.	Kalligram, 2015. 3.
Alföld, 2015. 3., 4.	Kortárs, 2015. 3., 4.
Bárka, 2015. 2.	Korunk, 2015. 3., 4.
Ex Symposion, 2015. 1.	Látó, 2015. 3., 4.
Ezredvég, 2015. 2.	Lyukasóra, 2015. 1., 2.
Élet és Irodalom, 2015. március 6.,
március 13., március 20.,
március 27., április 3., április 10.,
április 17., április 24.	Magyar Lettre Internationale,
2015. 1.
Életünk, 2015. 3., 4.	Magyar Műhely, 2015. 1.
Forrás, 2015. 3., 4.	Magyar Napló, 2015. 3., 4.
Helikon (Kolozsvár), 2015. március 10.,
március 25., április 10., április 25.	Mozgó Világ, 2015. 3., 4.
Hítel, 2015. 3., 4.	Napút, 2015. 2.
Híd, 2015. 2.	Palócföld, 2015. 1.
Irodalmi Jelen, 2015. 3., 4.	Pannonhalmi Szemle, 2015. 1.
Irodalmi Szemle, 2015. 1., 2., 3., 4.	Székegyföld, 2015. 3.
Jelenkor, 2015. 3., 4.	Szépirodalmi Figyelő, 2015. 1., 2.
	Tiszatáj, 2015. 3., 4.
	Új Forrás, 2015. 3., 4.
	Vár, 2015. 1.
	Várad, 2015. 2.
	Vigilia, 2015. 3., 4.

Vers

1. ACZÉL Géza: *(szino)lira. torzósztótár*. alacsony. alacsonyrendű. alagsövezés. = Kortárs, 4/44. p.
2. ACZÉL Géza: *(szino)lira. torzósztótár*. alapbér. alapelv. alapfal. = 2000, 3/32–33. p.
3. ACZÉL Géza: *(szino)lira. torzósztótár*. alaposság. alapoz. alapszabály. = Jelenkor, 4/401–402. p.
4. ACZÉL Géza: *(szino)lira. torzósztótár*. álca. álcáz. áld. = Palócföld, 1/3–5. p.
5. ACZÉL Géza: *(szino)lira. torzósztótár*. áldás. áldatlan. áldott. = Ex Symposion, 1/73. p.
6. ACZÉL Géza: *torzósztótár*. alakatlan. alaktan. alakú. = Élet és Irodalom, március 6. 17. p.
7. ACSAI Roland: *jin és jang – a szív gravitációs mezeje*. XLI./Falevél és csillagfény. XLII./A szamuráj tanítása. XLIII./A múltban. XLIV./Macuo Basó haikuja. XLV./A hazatérés. XLVI./A naphold. = Irodalmi Jelen, 4/54–57. p.
8. ADORJÁN Dávid Attila: *[Cím nélkül]*. = Napút, 2/9. p.
9. ÁLMÁSI Gabriella: *A baromfiudvar haikui*. Összefüggés. Ellensúly. = Napút, 2/9. p.
10. ANTALFFY Ivette-Hildegard: *[Cím nélkül]*. = Napút, 2/9. p.
11. ÁDÁM Tamás: *Esztrádország*. = Ezredvég, 2/53. p.
12. ÁFRA János: *Egymást szentesítik*. = Kortárs, 4/30. p.
13. ÁFRA János: *Mély lélegzetek*. = Jelenkor, 3/310–311. p.
14. ÁFRA János: *A vének vénei*. = Alföld, 3/24–25. p.
15. ÁGAI Ágnes: *Presszió*. = Ezredvég, 2/28. p.
16. ÁGH István: *Alvó máglya*. = Hítel, 3/21–22. p.
17. ÁGH István: *Császárkörte nem vadalma*. = Magyar Napló, 3/4. p.
18. ÁGH István: *Marad a legszebb örökségem*. = Magyar Napló, 3/3. p.
19. ÁGH István: *Róadás*. (A századot ugyan). (Hajnaltól minden). (Karácson és). (Mindent betölt). (Anyámnak elég). (Hirtelen úgy tűnt). (Több ez, mint). (Látványosabban illett). (Gondatlanság lassúsággal). (Valami ebejeű). (Mikor apámat). (Ha egyetlen nap is). (Miféle vers). (Ez a kép). = Kortárs, 3/3–8. p.
20. ÁRMOS Loránd: *Mi értelme volt*. = Helikon, április 10. p.
21. ÁRMOS Loránd: *Végül az a*. = Helikon, április 25. 10. p.
22. ÁSVÁNYI Tibor: *Tarjós ég*. = Napút, 2/9. p.
23. BABICZKY Tibor: *Találkozás*. = Vigilia, 3/191. p.
24. BABICZKY Tibor: *Vihar után*. = Vigilia, 3/191. p.
25. BABICS Imre: *Borostyánkő*. = Napút, 2/5. p.
26. BABICS Imre: *Esősepp*. = Irodalmi Jelen, 3/42. p.
27. BABICS Imre: *Fagyöngy*. = Irodalmi Jelen, 3/41. p.
28. BABICS Imre: *Hangyasav*. = Irodalmi Jelen, 3/43. p.
29. BABICS Imre: *Időzavar*. = Irodalmi Jelen, 3/42. p.
30. BACSKÓ Máté: *[Cím nélkül]*. = Napút, 2/16. p.
31. BÁGER Gusztáv: *Kertben*. = Magyar Napló, 3/10. p.
32. BÁGER Gusztáv: *Walt Whitman blues*. = Magyar Napló, 3/10. p.
33. BAJTAI András: *Az alkalom*. = Irodalmi Szemle, 2/20–21. p.
34. BAKOS Ferenc: *[Cím nélkül]*. = Napút, 2/9. p.
35. BALAJTHY Ferenc: *A kő az marad...* 1. A nagy kő. 2. A közepes kő. (Népiesen). 3. A kis kő. 4. Kő kövön. = Vár, 1/98–99. p.
36. BALAJTHY Ferenc: *Szabad rabságban*. (A Zöld Szörnyeteg). = Vár, 1/98. p.
37. BALASKÓ Ákos: *Kialvatlan*. = Mozgó Világ, 3/28–29. p.
38. BALASKÓ Ákos: *Szalmaszál*. = Mozgó Világ, 3/28. p.
39. BALÁZS Csilla Kinga: *i. m. Friedenstein Hunderwasser*. (sötétzsinés tény). = Napút, 2/10. p.
40. BALÁZS Csilla Kinga: *A tanítás*. = Napút, 2/10. p.
41. BALÁZS Imre József: *Azonosítatlan tárgy*. = Helikon, április 10. 13. p.
42. BALÁZS Imre József: *Dallamfoszlányok között*. = Látó, 3/73. p.
43. BALÁZS Imre József: *A formáról*. = Helikon, április 10. 13. p.
44. BALÁZS Imre József: *Három kép*. = Korunk, 4/5. p.
45. BALÁZS Imre József: *A repülésről*. = Helikon, április 10. 13. p.
46. BALÁZS Imre József: *Saját zene*. = Látó, 3/73–74. p.
47. BALÁZS Imre József: *Testrészt*. = Helikon, április 10. 13. p.
48. BALÁZS Imre József: *A történet*. = Látó, 3/74. p.
49. BALEY Endre: *Rozsdafarkú hajnal*. = Napút, 2/26. p.
50. BÁLINT Szilárd: *Ablak a világra*. = Helikon, március 25. 12. p.
51. BÁLINT Szilárd: *Éjfél kézirata*. = Helikon, március 25. 12. p.
52. BÁLINT Szilárd: *Szerenád*. I. Poésizisz. II. Katharsizisz. III. Ekszallatusza. IV. Eikón. V. Műthosz. = Helikon, március 25. 12. p.
53. BALOGH József: *Jel*. = Ex Symposion, 1/hátsó, belső borító.

54. BALOGH Péter: *Mellkasban a tér*. = Irodalmi Szemle, 4/45. p.
55. BALÓ Levente: *[Abban az órában]*. = Helikon, április 10. 10. p.
56. BALÓ Levente: *[Csend ütött ki]*. = Helikon, április 10. 10. p.
57. BALÓ Levente: *[Közelről]*. = Helikon, április 10. 10. p.
58. BALÓ Levente: *[Zaj és fény]*. = Helikon, április 10. 10. p.
59. BARNÁ Júlia: *[Cím nélkül]*. = Napút, 2/10. p.
60. BARNÁ T. Attila: *Falu bolondja*. = Magyar Napló, 3/23. p.
61. BARNÁ T. Attila: *Holt költők*. = Lyukasóra, 1/23. p.
62. BARNÁ T. Attila: *Krúdy*. = Magyar Napló, 3/23. p.
63. BARNÁ T. Attila: *A magány pályaudvarán*. = Magyar Napló, 3/22. p.
64. BARNÁ T. Attila: *Réviület az alkonyatban*. = Magyar Napló, 3/22. p.
65. BECSY András: *Esik*. = Tiszatáj, 4/32. p.
66. BECSY András: *Hely*. = Tiszatáj, 4/30–32. p.
67. BECSY András: *A part*. = Kortárs, 4/31. p.
68. BENCE Lajos: *Höcsibés vers*. = Vár, 1/40. p.
69. BENCE Lajos: *Körkörös vers*. = Vár, 1/39–40. p.
70. BENCZE Bertalan: *tarjé-haiku karéj*. = Napút, 2/10. p.
71. BENKŐ Attila: *Csigalépcső*. Egy romos házban. = Alföld, 4/25. p.
72. BENKŐ Attila: *Csodaszor*. = Alföld, 4/25. p.
73. BENKŐ Attila: *Rom*. = Alföld, 4/25. p.
74. BENŐ Attila: *(nem folyó)*. = Helikon, március 25. 15. p.
75. BENŐ Attila: *(nemzedékek)*. = Helikon, március 25. 15. p.
76. BENŐ Attila: *(az út visszafelé)*. = Helikon, március 25. 15. p.
77. BERETI Gábor: *Éj, barátom, esik*. = Ezredvég, 2/37–38. p.
78. BERETI Gábor: *Már, olyan ez*. = Ezredvég, 2/37. p.
79. BERTÓK László: *Firkák a szalmaszála*. 33. (Mit akarsz még?). Kakas. Celeb. Kisüt. Köldökzsinór. Vénember. Hetvenkedik. Kompenzálja. Hetven fölött. Öröm. = Kortárs, 3/13. p.
80. BIBOR István: *[Cím nélkül]*. = Napút, 2/10. p.
81. BIRTALAN Ferenc: *Borbála*. = Ezredvég, 2/22. p.
82. BIRTALAN Ferenc: *Sansz*. = Ezredvég, 2/22. p.
83. BIRTALAN Ferenc: *A szív hátsó fala*. = Ezredvég, 2/21–22. p.
84. BODNÁR Gyula: *Ürben bolyongva*. = Irodalmi Szemle, 3/7–8. p.
85. BOGDÁN László: *Vaszilij Bogdanov: A színtelenség főnyén*. = Forrás, 4/73–75. p.
86. BOGNÁR László József: *[Cím nélkül]*. = Napút, 2/10. p.
87. BOGNÁR Péter: *A-1415/20110407*. = Élet és Irodalom, április 3. 14. p.
88. BOGNÁR Péter: *MV-1318/20021016*. = Élet és Irodalom, április 3. 14. p.
89. BOLDOGH Dezső: *Estéli órák*. = Ezredvég, 2/74. p.
90. BORBÉLY András: *Könnyű föld*. = Napút, 2/5. p.
91. BORJÁN Előd: *Új Balaton*. = Forrás, 4/77–78. p.
92. BOTOS Ferenc: *Adásban*. = Napút, 2/11. p.
93. BOTOS Ferenc: *Finálé*. = Ezredvég, 2/75. p.
94. BOTOS Ferenc: *Hiányzó*. = Napút, 2/11. p.
95. BOZÓK Ferenc: *Emlékszonett*. = Vár, 1/3. p.
96. BOZÓK Ferenc: *Jáirus kislányához*. = Vár, 1/4. p.
97. BOZÓK Ferenc: *Szonett a szonetthez*. = Lyukasóra, 1/30. p.
98. BOZSOKY Erika: *A király*. = Napút, 2/11. p.
99. BÖJTTE Pál: *Éj*. = Napút, 2/11. p.
100. BÖJTTE Pál: *Háborgás*. = Napút, 2/11. p.
101. BÖRZSÖNYI Erika: *[Cím nélkül]*. = Napút, 2/11. p.
102. BÖSZE Éva: *[Cím nélkül]*. = Napút, 2/11. p.
103. BÖSZÖRMÉNYI Zoltán: *Barbadosi reggel*. = Irodalmi Jelen, 4/22. p.
104. BÖSZÖRMÉNYI Zoltán: *Délután a Balatonon*. = Irodalmi Jelen, 3/6. p.
105. BÖSZÖRMÉNYI Zoltán: *Halászok*. = Irodalmi Jelen, 4/20. p.
106. BÖSZÖRMÉNYI Zoltán: *A lépés ikonográfiája*. = Irodalmi Jelen, 3/4. p.
107. BÖSZÖRMÉNYI Zoltán: *Lételmélet*. = Irodalmi Jelen, 3/5. p.
108. BÖSZÖRMÉNYI Zoltán: *Magányos madár*. = Irodalmi Jelen, 4/21. p.
109. BÖSZÖRMÉNYI Zoltán: *Mágia*. = Irodalmi Jelen, 3/5. p.
110. BÖSZÖRMÉNYI Zoltán: *Naplemente*. = Irodalmi Jelen, 4/22. p.
111. BÖSZÖRMÉNYI Zoltán: *Nyitott szemmel*. = Irodalmi Jelen, 3/3. p.
112. BÖSZÖRMÉNYI Zoltán: *Pesti kép*. = Irodalmi Jelen, 4/20. p.
113. BÖSZÖRMÉNYI Zoltán: *Rügyek*. = Irodalmi Jelen, 3/4. p.
114. BÖSZÖRMÉNYI Zoltán: *Sobasem*. = Irodalmi Jelen, 3/3. p.
115. BÖSZÖRMÉNYI Zoltán: *Valaki*. = Irodalmi Jelen, 3/3. p.
116. BÖSZÖRMÉNYI Zoltán: *Válságvers*. = Irodalmi Jelen, 3/6. p.

117. BUDA Ferenc: *Köszöntő*. = Forrás, 3/33. p.
118. CZEGŐ Zoltán: *Dimenzióváltás*. = Látó, 4/28. p.
119. CZEGŐ Zoltán: *Óda januári hóra*. = Látó, 4/30–31. p.
120. CZEGŐ Zoltán: *Párnán, küszöbön*. = Látó, 4/31. p.
121. CZEGŐ Zoltán: *„A világ minden országa”*. = Látó, 4/29–30. p.
122. CZIGÁNY György: *Filmkocka*. = Lyukasóra, 1/5. p.
123. CZIGÁNY György: *A nap vége*. = Lyukasóra, 1/5. p.
124. CSADÓ Szilvia: *[Cím nélkül]*. = Napút, 2/12. p.
125. CSATA Ernő: *...gloria mundi*. = Napút, 2/11. p.
126. CSATA Ernő: *Színeváltozás*. = Napút, 2/11. p.
127. CSATA Ernő: *Vadkapitalizmus*. = Napút, 2/11. p.
128. CSEH Katalin: *Állomás*. = Helikon, április 25. 17. p.
129. CSEH Katalin: *Csend*. = Helikon, április 25. 17. p.
130. CSEH Katalin: *Megérzés*. = Helikon, április 25. 17. p.
131. CSEH Katalin: *Portré*. = Helikon, április 25. 17. p.
132. CSEH Katalin: *Történekek*. = Helikon, április 25. 17. p.
133. CSEH Katalin: *Villamosút*. = Helikon, április 25. 17. p.
134. CSEHY Zoltán: *A nyelv túlrett*. (Variációk borbély-témákra). = Irodalmi Szemle, 2/3–5. p.
135. CSERHÁTI Márta: *[Cím nélkül]*. = Napút, 2/12. p.
136. CSIRKE Zoltán: *Tarjékárjok*. = Napút, 2/12. p.
137. CSOBÁNKA Zsuzsa Emese: *Angyali üdvözlés*. = Tiszatáj, 3/12–13. p.
138. CSOBÁNKA Zsuzsa Emese: *Minden jelenés*. (STABAT MATER). = Tiszatáj, 3/11–12. p.
139. CSOBÁNKA Zsuzsa Emese: *Tél, hátraarc*. = Tiszatáj, 3/13–14. p.
140. CSOKONAI Attila: *Élünk, kiszolgáltatva a virtualitásnak*. = Ezredvég, 2/99. p.
141. CSOKONAI Attila: *Főt is örül a csodafegyvernek aki...* = Ezredvég, 2/98. p.
142. CSOKONAI Attila: *Polgári Magyarország*. = Ezredvég, 2/99. p.
143. CSONTOS János: *Balassi-poetikon*. Egy horvát virágének nótájára. Az „Lucretia éneke” nótájára. Az „Palkó” nótájára. Egy német villanella (az „Ich hab’ vermint”) nótájára. Az „Csak búbánat” nótájára. = Hítel, 4/30–33. p.
144. CSONTOS János: *Reggeli fények*. = Magyar Napló, 4/5. p.
145. CSONTOS János: *Szeretetlenül*. = Magyar Napló, 4/5. p.
146. DARÁNYI Sándor: *Dac*. = Mozgó Világ, 3/31. p.
147. DARÁNYI Sándor: *A dolgok vége rendszeren*. = Mozgó Világ, 3/32. p.
148. DARÁNYI Sándor: *Önvád*. = Mozgó Világ, 3/32–33. p.
149. DARÁNYI Sándor: *Szilveszter előtt*. = Mozgó Világ, 3/31–32. p.
150. DEBRECZENY György: *még a fogamat is megkoronázták*. = Ezredvég, 2/94–96. p.
151. DEMETER Mária: *Átváltozás*. = Napút, 2/12. p.
152. DEMUS Gábor: *bagzó kutyák és kislányok*. = Élet és Irodalom, április 24. 14. p.
153. DEMUS Gábor: *azt mondom nem vagyok szósz*. = Élet és Irodalom, április 24. 14. p.
154. DERES Kornélia: *Bunker*. = Élet és Irodalom, március 6. 14. p.
155. DERES Kornélia: *Monstrum*. = Élet és Irodalom, március 6. 14. p.
156. DEÁK Paula Blanka: *Elcsodálkozol*. = Irodalmi Jelen, 4/119. p.
157. DEÁK Paula Blanka: *Határátkelő*. = Irodalmi Jelen, 4/117–118. p.
158. DEÁK Paula Blanka: *Kínai játékbaba*. = Irodalmi Jelen, 4/118. p.
159. DEÁK Paula Blanka: *szokatlan lélegzetekben*. = Irodalmi Jelen, 4/120. p.
160. DEZSŐ Anna: *Anna hintázik*. = Ezredvég, 2/81. p.
161. DEZSŐ Anna: *Lepkecsúszda*. = Ezredvég, 2/82. p.
162. DEZSŐ Anna: *Nagyapó*. = Ezredvég, 2/82. p.
163. DEZSŐ Anna: *Négy testvér*. = Ezredvég, 2/81. p.
164. DÉKÁNY Dávid: *Banánzöld*. = Élet és Irodalom, április 3. 17. p.
165. DÉKÁNY Dávid: *Szinkópa*. = Élet és Irodalom, április 3. 17. p.
166. DIMÉNY-HASZMANN Árpád: *elégia 1*. = Kortárs, 3/29. p.
167. DIMÉNY-HASZMANN Árpád: *elégia 3*. = Kortárs, 3/29–30. p.
168. DITTRICH Panka: *Fénytelen*. = Napút, 2/12. p.
169. DITTRICH Panka: *Udvar*. = Napút, 2/12. p.
170. DÖBRENTAI Kornél: *Balassi, utolsó téli szál-lásán*. = Hítel, 4/3–4. p.
171. DÖBRENTAI Kornél: *Legyőzhetetlen a lant*. = Hítel, 4/5. p.
172. DÖBRÖSSY Péter: *Gerecse*. = Napút, 2/12. p.

173. DSIDA Jenő: *Nagycsüörtök*. = Látó, 4/77. p.
174. DSIDA Jenő: *Nagycsüörtök*. = Vigília, 4/278. p.
175. DUDÁS Sándor: *Alföldi képek*. = Bárka, 2/47–48. p.
176. DUDÁS Sándor: *Folyón*. = Napút, 2/12. p.
177. DUDÁS Sándor: *Képesítések*. = Bárka, 2/46–47. p.
178. EMÖD Tamás: *Nyár van*. = Lyukasóra, 1/22. p.
179. ERDÉLYI Z. János: *giccs*. = Napút, 2/13. p.
180. ERDÉLYI Z. János: *meteorológia*. = Napút, 2/13. p.
181. FALUSI Márton: *Papillon*. = Hítel, 3/47–49. p.
182. FARCZÁDI Ali: *Petra megszelídítése*. = Helikon, március 10. 10. p.
183. FARCZÁDI Ali: *Petra örök*. = Helikon, március 10. 10. p.
184. FARCZÁDI Ali: *titkokat suttog a combja*. = Helikon, március 10. 10. p.
185. FARKAS Kristóf Liliom: *A hegyen*. (muszaj). (vonatablak). (görbe). = Irodalmi Szemle, 4/51–54. p.
186. FARKAS Kristóf Liliom: *Nedves kertek, dohos szobák*. VIII. A letaposott fű. X. A tévében. = Irodalmi Szemle, 4/48–50. p.
187. FECSKE Csaba: *Elpirult nyár*. = Bárka, 2/44. p.
188. FECSKE Csaba: *Külön*. = Bárka, 2/43. p.
189. FECSKE Csaba: *Meggyőrt tél*. = Bárka, 2/43. p.
190. FECSKE Csaba: *Őszi reggel*. = Bárka, 2/44–45. p.
191. FEHÉR Renátó: *bakadal*. = Jelenkor, 3/305. p.
192. FEHÉR Renátó: *Szegény Verlaine*. = Jelenkor, 3/306. p.
193. FEKETE Anna: *Ádám, Éva, minden*. = Irodalmi Szemle, 4/55. p.
194. FEKETE Anna: *Éjszakai táj holdvilággal*. = Irodalmi Szemle, 4/55. p.
195. FEKETE Vince: *Áradás*. = Bárka, 2/4–5. p.
196. FEKETE Vince: *CTRL, ALT, SHIFT, DELETE*. = Bárka, 2/4. p.
197. FEKETE Vince: *Stairway to Heaven*. = Bárka, 2/3. p.
198. FELLINGER Károly: *Agy CT*. = Kalligram, 3/26. p.
199. FELLINGER Károly: *Fabula*. = Kalligram, 3/27. p.
200. FELLINGER Károly: *Imádságos könyv*. = Irodalmi Szemle, 2/65. p.
201. FELLINGER Károly: *Papírmásé*. = Irodalmi Szemle, 2/66. p.
202. FELLINGER Károly: *Puding*. = Kalligram, 3/27. p.
203. FELLINGER Károly: *Születésnapomra*. = Irodalmi Szemle, 2/65. p.
204. FELLINGER Károly: *Vadászat*. = Irodalmi Szemle, 2/66. p.
205. FELLINGER Károly: *Vázlat*. = Kalligram, 3/26. p.
206. FENYVESI Ottó: *Szirmai Károly*. = Vár, 1/17–24. p.
207. FERENCZ Imre: *Bici*. = Székelyföld, 3/18–20. p.
208. FERENCZ Imre: *Lassuág*. Őszelő. = Székelyföld, 3/5–10. p.
209. FERENCZ Imre: *Pöla*. = Székelyföld, 3/13–17. p.
210. FERENCZ Imre: *Szomszédság*. Kicsi Jani. = Székelyföld, 3/11–13. p.
211. FILÓ Mariann: *ahol nincsenek*. = Palócföld, 1/19. p.
212. FILÓ Mariann: *fehér*. = Palócföld, 1/18. p.
213. FISCHER Botond: *Daidalos, a durva anyád*. = Helikon, április 10. 13. p.
214. FODOR Ákos: *2 novella*. = Élet és Irodalom, április 10. 17. p.
215. FODOR Ákos: *Anyakönyvi kivonat*. = Napút, 2/7. p.
216. FODOR Ákos: *Axióma*. = Napút, 2/7. p.
217. FODOR Ákos: *Békefeltétel*. = Élet és Irodalom, április 10. 17. p.
218. FODOR Ákos: *Boldogság*. = Élet és Irodalom, április 10. 17. p.
219. FODOR Ákos: *A csoda*. = Élet és Irodalom, április 10. 17. p.
220. FODOR Ákos: *Az egyetlen reális dátum*. = Élet és Irodalom, április 10. 17. p.
221. FODOR Ákos: *Előrejelzés*. = Élet és Irodalom, április 10. 17. p.
222. FODOR Ákos: *Eredményhirdetés*. = Napút, 2/7. p.
223. FODOR Ákos: *Az erőszakról*. = Élet és Irodalom, április 10. 17. p.
224. FODOR Ákos: *A feleltelen*. = Napút, 2/7. p.
225. FODOR Ákos: *Helyzet-dalocska*. = Élet és Irodalom, április 10. 17. p.
226. FODOR Ákos: *Körtörvény*. = Élet és Irodalom, április 10. 17. p.
227. FODOR Ákos: *Még magasabb matematika*. = Élet és Irodalom, április 10. 17. p.
228. FODOR Ákos: *N. N. szobra*. = Élet és Irodalom, április 10. 17. p.
229. FODOR Ákos: *Nemzetem, dalom*. = Élet és Irodalom, április 10. 17. p.
230. FODOR Ákos: *Egy néma sóhaj*. = Élet és Irodalom, április 10. 17. p.
231. FODOR Ákos: *Pont – bővebben*. = Élet és Irodalom, április 10. 17. p.
232. FODOR Ákos: *Szabadság*. = Új Forrás, 4/29. p.

233. FODOR Ákos: *Szélfúttá naptárlapok*. = Új Forrás, 4/29. p.
234. FODOR Ákos: *Töröttvégtű sor*. = Élet és Irodalom, április 10. 17. p.
235. FODOR Ákos: *Történelem-szakma*. = Élet és Irodalom, április 10. 17. p.
236. FODOR Ákos: *Egy újabb változat*. = Új Forrás, 4/29. p.
237. FODOR Ákos: *Egy üveg-szilánk megcsillan a napfényben*. (pillant műve). = Élet és Irodalom, április 10. 17. p.
238. FODOR Ákos: *Visszapillantó*. = Napút, 2/7. p.
239. FODOR Ákos: *Xénia*. = Napút, 2/7. p.
240. FORGÁCS Miklós: *Úgy döntöttem, megvárom Borbély Szilárdot, de a félreértés nem mindig randevú*. = Irodalmi Szemle, 2/10–13. p.
241. FÜLEKI Ákos: *Taréjtán*. = Napút, 2/13. p.
242. GARACZI László: *Ady Gugli Endre: Őszi párizsi*. = Alföld, 4/26–27. p.
243. GARACZI László: *József Gugli Attila: Tiszta szívás*. = Alföld, 4/27. p.
244. GARACZI László: *Petőfi Gugli Sándor: Csirke*. = Alföld, 4/26. p.
245. GÁBOR Edina: *[Cím nélkül]*. = Napút, 2/13. p.
246. GÁL Csaba: *Antitaréj*. = Napút, 2/14. p.
247. GÁL Csaba: *Egy haiku a zsarnokságról*. = Napút, 2/14. p.
248. GÁL Csaba: *Koronázás*. = Napút, 2/14. p.
249. GÁLLA Edit: *Kátrány*. = Helikon, március 10. 12. p.
250. GÁLLA Edit: *Lustaság*. = Helikon, március 10. 12. p.
251. GÁLLA Edit: *Telefon*. = Helikon, március 10. 12. p.
252. GÁSPÁR László: *Ahol hitelbe sem kell*. = Vár, 1/38–39. p.
253. GÁSPÁR László: *Megint elmúlt*. = Vár, 1/38. p.
254. GÁSPÁR László: *Tél eleji délelőtt*. = Vár, 1/39. p.
255. GÁTI István: *Keresgélő*. = Jelenkor, 4/436–437. p.
256. GÁTI István: *Egy másik*. = Jelenkor, 4/437. p.
257. GERGELY Ágnes: *Örökség*. = Élet és Irodalom, április 10. 15. p.
258. GERGELY Borbála: *Felszíni temetés*. = Tiszatáj, 3/50. p.
259. GERGELY Borbála: *Földi hasonmások*. = Tiszatáj, 3/50–51. p.
260. GERGELY Borbála: *Ízesülések*. = Tiszatáj, 3/51. p.
261. GÉCZI János: *A hős*. = Élet és Irodalom, március 20. 17. p.
262. GÉCZI János: *Lábjegyzet*. = Élet és Irodalom, március 20. 17. p.
263. GÉCZI János: *A pokol*. = Élet és Irodalom, március 20. 17. p.
264. GÉCZI János: *Semmi*. = Tiszatáj, 4/14. p.
265. GÉCZI János: *Táj, portréval*. Izland. = Tiszatáj, 4/15. p.
266. G[ÉHER] István László: *A repülő szényegből*. 184. Korlátszonett (spenseri szonett). 186. Sóhaj a trecentóból (sonetto doppio). 187. Nekrofil szonett (sonetto rafforzato). 188. A józanság panasz (canzone). 189. Imalomb (tercina). = 2000, 4/26–29. p.
267. GÜLCH Csaba: *Csillaglyuk*. = Lyukasóra, 1/3. p.
268. GÜLCH Csaba: *De Profundis*. = Lyukasóra, 1/2. p.
269. GÜLCH Csaba: *Gyöngy*. = Lyukasóra, 1/3. p.
270. GÜLCH Csaba: *Látomás*. = Lyukasóra, 1/3. p.
271. GÜLCH Csaba: *Madarak magasból...* = Lyukasóra, 1/2. p.
272. GÜLCH Csaba: *Nehéz eljutni...* = Lyukasóra, 1/2. p.
273. GÜLCH Csaba: *Séta*. = Lyukasóra, 1/3. p.
274. GÜLCH Csaba: *Szirmok*. = Lyukasóra, 1/3. p.
275. GÜLCH Csaba: *Zuhanás*. = Lyukasóra, 1/3. p.
276. GORTVA Tamás: *Fogság*. = Tiszatáj, 4/16. p.
277. GORTVA Tamás: *Öngyilkosság*. = Tiszatáj, 4/16. p.
278. GÖMÖRI György: *Az ajtó monológja*. = Alföld, 4/14. p.
279. GÖMÖRI György: *Hiába szaval...* = Alföld, 4/14. p.
280. GÖMÖRI György: *Egy választásra*. = Alföld, 4/14. p.
281. GYÁRFÁS Endre: *Este*. = Ezredvég, 2/13. p.
282. GYÁRFÁS Endre: *Éjjel*. = Ezredvég, 2/13. p.
283. GYÁRFÁS Endre: *Kozmikus világnap*. = Ezredvég, 2/13. p.
284. GYÁRFÁS Endre: *Nappal*. = Ezredvég, 2/13. p.
285. GYÁRFÁS Endre: *Reggel*. = Ezredvég, 2/13. p.
286. GYÖRE Gabriella: *Asszír szobor*. = Élet és Irodalom, április 17. 14. p.
287. GYÖRE Gabriella: *Szomszédolás*. (kavafiszáda). = Élet és Irodalom, április 17. 14. p.
288. GYÓRI Krisztina Mária: *Bekerített semmi*. = Magyar Napló, 3/24. p.
289. GYÓRI László: *Erdő*. = Vigília, 3/203–205. p.
290. HABOS László: *[Cím nélkül]*. = Napút, 2/14. p.
291. HALASI Zoltán: *Nápoly*. = Alföld, 3/3–5. p.
292. HALASI Zoltán: *Róma*. = Vigília, 4/286–287. p.
293. HALMAI Tamás: *Bobócváros*. = Jelenkor, 3/312. p.
294. HALMAI Tamás: *Égen-földön*. = Jelenkor, 3/312. p.

295. HALMAI Tamás: *Kicsi a szívem*. = Jelenkor, 3/313. p.
296. HARJÁN Silvia: *[Cím nélkül]*. = Napút, 2/14. p.
297. HARTAY Csaba: *Fényt vegyenek*. = Palóc-föld, 1/15. p.
298. HARTAY Csaba: *A házak kikötők*. = Palóc-föld, 1/14. p.
299. HÁRS Ernő: *Versek a hagyatékból*. Kóda. A kikerülhetetlen. Dal. Te voltál nekem a zene. = Magyar Napló, 3/37. p.
300. HÁY János: *Ciprián, a repülő barát*. = Irodalmi Szemle, 4/40–41. p.
301. HÁY János: *A havasigypópár*. = Irodalmi Szemle, 4/38–39. p.
302. HÁY János: *A magányos hegy*. (Kriván). = Irodalmi Szemle, 4/41–42. p.
303. HÁY János: *A tengerszem*. = Irodalmi Szemle, 4/37–38. p.
304. HEGEDŰS Gyöngyi: *da capo al fine*. = Új Forrás, 4/27. p.
305. HEGEDŰS Gyöngyi: *kimegy a képből*. = Új Forrás, 4/26. p.
306. HEGEDŰS Gyöngyi: *kuporog a tér*. = Új Forrás, 4/28. p.
307. HEVESI Judit: *címkek*. = 2000, 3/39. p.
308. HEVESI Judit: *hagyaték*. = 2000, 3/38. p.
309. HEVESI Judit: *iszony*. = Élet és Irodalom, március 27. 17. p.
310. HEVESI Judit: *lakoma*. = Élet és Irodalom, március 27. 17. p.
311. HEVESI Judit: *menyi*. = Élet és Irodalom, március 27. 17. p.
312. HEVESI Judit: *nevek*. = 2000, 3/38. p.
313. HEVESI Judit: *nincsenek*. = Élet és Irodalom, március 27. 17. p.
314. HEVESI Judit: *vádirat*. = 2000, 3/39. p.
315. HEVESI Judit: *víztorony*. = Élet és Irodalom, március 27. 17. p.
316. HÉTVÁRI Andrea: *A címzett ismeretlen*. = Életünk, 3/20. p.
317. HÉTVÁRI Andrea: *Grácia bárom*. Szobor-kompozíció. = Életünk, 3/20. p.
318. HÉTVÁRI Andrea: *Kerti egyenlítő*. = Vár, 1/90–91. p.
319. HÉTVÁRI Andrea: *Különös utazás*. = Új Forrás, 3/94. p.
320. HÉTVÁRI Andrea: *Napóra*. = Vár, 1/90. p.
321. HOLLÓ Tamás: *Valahol*. = Napút, 2/14. p.
322. HOLLÓS Judit Katalin: *[Cím nélkül]*. = Napút, 2/14. p.
323. HORVÁTH Veronika: *kutyaidő*. = Vár, 2/23. p.
324. HORVÁTH Veronika: *talpfa*. = Vár, 2/24. p.
325. HORVÁTH Veronika: *útni kell*. = Vár, 2/25. p.
326. HORVÁTH Viktor: *A nemzet ébredése*. = Magyar Lettre Internationale, 1/25. p.
327. HORVÁTH Viktor: *A nemzet fontolgat*. = Magyar Lettre Internationale, 1/25. p.
328. HORVÁTH Viktor: *A nemzet gondolata*. = Magyar Lettre Internationale, 1/25. p.
329. HORVÁTH Viktor: *Üzenet a nemzettől*. = Magyar Lettre Internationale, 1/25. p.
330. HYROSS Ferenc: *Kép*. (Diavetítés). = Új Forrás, 4/72. p.
331. HYROSS Ferenc: *Sec*. = Új Forrás, 4/71. p.
332. ILLYÉS Zsolt: *besorolás*. = Helikon, április 10. 13. p.
333. JÁNOSHÁZY György: *Herceg, hátha elmúlik a tél is*. = Látó, 4/5. p.
334. JÁSZ Attila: *(ablakkereszt)*. = Pannonhalmi Szemle, 1/72. p.
335. JÓNAI Zs. Balázs: *[Cím nélkül]*. = Napút, 2/14. p.
336. JUHÁSZ Anikó: *Idő*. = Vigília, 4/291. p.
337. JUHÁSZ Anikó: *Indián*. = Új Forrás, 3/21. p.
338. JUHÁSZ Anikó: *Nézősek*. = Vigília, 4/291. p.
339. JUHÁSZ Artur: *Hajnal*. = Napút, 2/15. p.
340. JUHÁSZ Ferenc: *Dal-szavak*. = Forrás, 4/3–4. p.
341. JUHÁSZ Tibor: *Sorházak napközi csöndje*. = Tiszatáj, 4/27. p.
342. KAPUSI-RENTKA Donát: *[Cím nélkül]*. = Napút, 2/16. p.
343. KARAFFA Gyula: *Maholnap*. = Irodalmi Szemle, 4/46–47. p.
344. KARÁCSONY Zsolt: *Egyszerre*. = Látó, 4/56. p.
345. KARÁCSONY Zsolt: *Egy elveszett tárgy megtisztítása*. = Látó, 4/57. p.
346. KARÁCSONY Zsolt: *Félkész*. = Látó, 4/57–58. p.
347. KÁLDY Sára: *Fehér padló fehér kréta*. = Tiszatáj, 3/39. p.
348. KÁLDY Sára: *Harmadik lecke: Tagadás*. = Tiszatáj, 3/41. p.
349. KÁLDY Sára: *Egy lavór vízben áztatom az arcomat, miközben a hideg csempétől megfájdul a térdem*. = Tiszatáj, 3/40. p.
350. KÁLDY Sára: *Madarak*. = Tiszatáj, 3/39. p.
351. KÁLDY Sára: *A madarat ne bántsát!* = Tiszatáj, 3/40–41. p.
352. KÁLDY Sára: *Sivatagi temetés*. = Tiszatáj, 3/38. p.
353. KÁLLAY KOTÁSZ Zoltán: *(Kikapcsolódás)*. = Napút, 2/14. p.
354. KÁLLAY KOTÁSZ Zoltán: *(Mélypont)*. = Napút, 2/14. p.
355. KÁLMÁN Gábor: *Csütörtök hajnal*. = Kaligram, 3/15. p.
356. KÁLMÁN Gábor: *Négyharminckor*. = Kaligram, 3/16–17. p.

357. KÁLMÁN Gábor: *Többször is.* = Kalligram, 3/14. p.
358. KÁLMÁN Gábor: *Végetért.* = Kalligram, 3/18. p.
359. KÁNTOR Péter: *Ilyenkor bármit.* = Alföld, 4/6. p.
360. KÁNTOR Péter: *Az óváros felé menet.* = Élet és Irodalom, április 10. 14. p.
361. KÁNTOR Péter: *Volt egy utca.* = Alföld, 4/5–6. p.
362. KENÉZ Ferenc: *Gyermekrajzok.* 2. A királyné látogatása. 3. Neufeldék elmennek Palesztinába. 4. Jól megvoltunk együtt. 8. A világ téli tankönyvei. 9. Nagyokat sóhajto emberek. 12. Apáink kettős sorokban. 21. A magyar világ vége. = Várad, 2/15–19. p.
363. KERBER Balázs: *Via Imerio.* = Palócföld, 1/16–17. p.
364. KERTI Károly György: *[Cím nélkül].* = Napút, 2/15. p.
365. KESZTHELYI Rezső: *Dús hóesésben.* = Irodalmi Jelen, 3/27. p.
366. KESZTHELYI Rezső: *Egyetlen szál virágban.* = Irodalmi Jelen, 3/27. p.
367. KESZTHELYI Rezső: *Fényföld fájdalom ez itten.* = Irodalmi Jelen, 3/25. p.
368. KESZTHELYI Rezső: *A jólérés arra.* = Irodalmi Jelen, 3/26. p.
369. KESZTHELYI Rezső: *Fúj a szél.* = Irodalmi Jelen, 3/25–26. p.
370. KESZTHELYI Rezső: *Ha mondhatni.* = Irodalmi Jelen, 3/25. p.
371. KESZTHELYI Rezső: *Hajam gyökerétől sarkamig sajognak.* = Irodalmi Jelen, 3/26. p.
372. KESZTHELYI Rezső: *Mikor hullajtja sűrűn hóalakját.* = Irodalmi Jelen, 3/25. p.
373. KESZTHELYI Rezső: *Ne rekeszd ki a földed alól a balált.* = Irodalmi Jelen, 3/26. p.
374. KESZTHELYI Rezső: *Pázsitszőnyeg.* = Irodalmi Jelen, 3/27. p.
375. KESZTHELYI Rezső: *Szencincégét meg.* = Irodalmi Jelen, 3/25. p.
376. KÉPES Gábor: *Túlöntözés.* = Ezredvég, 2/14. p.
377. KINCSES Katalin: *[Cím nélkül].* = Napút, 2/15. p.
378. KIRÁLY László: *Al Nyevanov: A felvételiző.* = Helikon, március 25. 4. p.
379. KIRÁLY László: *Barátság levél.* = Helikon, március 25. 4. p.
380. KIRÁLY László: *Gyilkosok nyara.* = Helikon, március 25. 4. p.
381. KITAHI: *[Cím nélkül].* = Napút, 2/14. p.
382. KOCH Imre: *Az alkalmas pillanat.* = Vár, 1/113. p.
383. KOCH Imre: *Feljegyzés.* = Vár, 1/112. p.
384. KOCH Imre: *A hiány dallamvonalai.* = Vár, 1/113. p.
385. KOCH Imre: *Ütközben.* = Vár, 1/114. p.
386. KOLLÁR József: *Fakultatív Gárdonyi.* = Mozgó Világ, 3/29. p.
387. KOLLÁR József: *Fakultatív Jack London.* = Mozgó Világ, 3/29–30. p.
388. KOLLÁR József: *Fakultatív Tandori.* = Mozgó Világ, 3/30. p.
389. KOMOR Zoltán: *A művészet halála.* = Ezredvég, 2/57. p.
390. KONCSOL László: *Forgácsok.* 1. (Idill). 2. (Alkony). 6. (Jóság?). 10. (Elmenőben). 12. (Haladék). 23. (Mégis?). 25. (Párbeszéd). 27. (Mr. Parkinson). 29. (Ürös guta). 30. (Sarjritkítás). 35. (Alzheimer II). 38. (Vérségek). 40. (Üresjárat). 42. (Végjáték). 46. (Madár). 54. (Elmegyek). = Irodalmi Szemle, 3/3–5. p.
391. KONOK Péter: *Kéteztizennegy.* = Ezredvég, 2/4. p.
392. KONOK Péter: *Politika a budoárban.* = Ezredvég, 2/3. p.
393. KOOSÁN Ildikó: *Szerdahelyi Istvánnak.* = Ezredvég, 2/93. p.
394. KORPA Tamás: *Biztoshogynem, édesmindegy.* = Irodalmi Szemle, 2/6. p.
395. KOVÁCS Árpád: *Se oli koira.* = Napút, 2/15. p.
396. KOVÁCS Kristóf: *Amíg nem.* = Helikon, március 25. 10. p.
397. KOVÁCS Kristóf: *Ezt nem kellene.* = Helikon, március 25. 10. p.
398. KOVÁCS Kristóf: *Szerelmeim.* = Helikon, március 25. 10. p.
399. KÖSZEGI BARTA Kálmán: *[Cím nélkül].* = Napút, 2/15. p.
400. KREISCHER Kornélia: *[Cím nélkül].* = Napút, 2/15. p.
401. KRÓMER Ágnes: *Elméleti szeretők.* = Helikon, április 25. 12. p.
402. KRÓMER Ágnes: *Hanta Beach.* = Helikon, április 25. 12. p.
403. KRÓMER Ágnes: *Melegség.* = Helikon, április 25. 12. p.
404. KRÓMER Ágnes: *Monogám respect.* = Helikon, április 25. 12. p.
405. KRÓMER Ágnes: *Papirjaguár.* = Helikon, április 25. 12. p.
406. KRÓMER Ágnes: *True love.* = Helikon, április 25. 12. p.
407. KRUSOVSKY Dénés: *Alkony.* = Élet és Irodalom, március 13. 14. p.
408. KRUSOVSKY Dénés: *A látogatás.* = Élet és Irodalom, március 13. 14. p.
409. KRUSOVSKY Dénés: *Vonulás.* = Élet és Irodalom, március 13. 14. p.

410. KUKORELLY Endre: *A Szilárd A.* = Irodalmi Szemle, 2/23–25. p.
411. KULCSÁR Árpád: *Címtelen.* = Várad, 2/7. p.
412. KULCSÁR Árpád: *a kóbor kutyákat márpedig leülk.* = Várad, 2/4. p.
413. KULCSÁR Árpád: *(a szám foglalt).* = Várad, 2/6. p.
414. KULCSÁR Árpád: *egy szobor körülményei.* = Várad, 2/5. p.
415. KULCSÁR Árpád: *verespatak négysoros.* = Várad, 2/8. p.
416. KULCSÁR Árpád: *vitórlafotózás.* = Várad, 2/8. p.
417. KULCSÁR Ferenc: *Örökkévalóság.* = Irodalmi Szemle, 2/14–19. p.
418. KULIN Borbála: *Búcsú virágvasárnapra.* = Magyar Napló, 3/31–32. p.
419. KULIN Borbála: *Köldöktérkép.* = Magyar Napló, 3/32. p.
420. KULIN Borbála: *Zolika autója.* = Magyar Napló, 3/31. p.
421. KÜRTHY Réka: *Szerelmek.* = Vár, 1/92–94. p.
422. KÜRTI László: *apám szerelmére.* = Hítel, 3/59. p.
423. KÜRTI László: *lassú észjárás.* = Hítel, 3/57. p.
424. KÜRTI László: *mária üzenete.* = Hítel, 3/58. p.
425. LABODA Róbert: *Elhagytál a szóvicceim miatt.* = Irodalmi Szemle, 1/58–59. p.
426. LABODA Róbert: *„Európai kissebség”.* = Irodalmi Szemle, 1/58. p.
427. LABODA Róbert: *Kovács Daninak.* = Irodalmi Szemle, 1/59–60. p.
428. LABODA Róbert: *Levél nagyapámnak.* = Irodalmi Szemle, 1/62. p.
429. LABODA Róbert: *Szabadság?* = Irodalmi Szemle, 1/61. p.
430. LABODA Róbert: *Várt alak.* = Irodalmi Szemle, 1/61. p.
431. LACKFI János: *Ahogy Isten.* = Új Forrás, 4/42–43. p.
432. LACKFI János: *Mi nekem Párizs?* = Vigilia, 3/192–194. p.
433. LACKFI János: *Összhang.* = Magyar Napló, 4/17–18. p.
434. LACKFI János: *Távolodó.* = Új Forrás, 4/44. p.
435. LACKFI János: *Türelmes halász.* = Új Forrás, 4/40–41. p.
436. LÁNG Orsolya: *egy kis matek.* = Helikon, április 10. 9. p.
437. LÁNG Orsolya: *Optikák.* = Helikon, április 10. 9. p.
438. LÁNG Orsolya: *Posztok.* = Helikon, április 10. 9. p.
439. LÁSZLÓ-KOVÁCS Gyula: *kávé, sör és szivar.* = Ezredvég, 2/44. p.
440. LÁSZLÓ-KOVÁCS Gyula: *oltárom az egész világ.* = Ezredvég, 2/45. p.
441. LÁSZLÓ-KOVÁCS Gyula: *rózsák és nárciszok égneek bennem.* = Ezredvég, 2/44–45. p.
442. LÁSZLÓ Péter Sándor: *Furcsa, ’zárójelekkel festett’ Mandala.* = Vár, 1/99. p.
443. LÁZÁR Bence András: *Egyszer csak.* = Bárka, 2/50–51. p.
444. LÁZÁR Bence András: *A fekete kiskabát.* = Bárka, 2/51–52. p.
445. LÁZÁR Bence András: *Nóta.* = Bárka, 2/49–50. p.
446. LENGYEL Ferenc: *Átirat.* = Korunk, 3/3. p.
447. LENGYEL Ferenc: *kufstein.* (rab-szonett egy teljes cellafalra). = Korunk, 3/3. p.
448. LENGYEL Géza: *Identitás-kérdés.* (Melyikben). = Ezredvég, 2/58. p.
449. LIGETI Éva: *[Cím nélkül].* = Napút, 2/17. p.
450. LISZNYÓI GYURICZA József: *XXI. század.* = Napút, 2/17. p.
451. LISZNYÓI GYURICZA József: *Haiku-finálé.* = Napút, 2/17. p.
452. LISZNYÓI GYURICZA József: *Kora tavasz.* = Napút, 2/17. p.
453. LISZNYÓI GYURICZA József: *Noktürn.* = Napút, 2/17. p.
454. LISZNYÓI GYURICZA József: *A taréjok taréja.* = Napút, 2/17. p.
455. LISZNYÓI GYURICZA József: *Újkor.* = Napút, 2/17. p.
456. LISZNYÓI GYURICZA József: *Végző műfaj.* = Napút, 2/17. p.
457. LÖVÉTEI Lázár László: *Világtörténet Vicának.* = Korunk, 4/68. p.
458. LUKÁCS Blanka: *[Cím nélkül].* = Napút, 2/16. p.
459. MAGOLCSAY NAGY Gábor: *Holdkór.* = Irodalmi Szemle, 2/7. p.
460. MAKKAJ Ádám: *Az élet löporos bordón.* = Magyar Napló, 4/54. p.
461. MAKKAJ Ádám: *Karácsonyfák Hawaiiiban.* = Magyar Napló, 4/54. p.
462. MAKLÁRI Éva, P.: *SMS a Paradicsomból.* = Vár, 1/91–92. p.
463. MARKÓ Béla: *Átvétel.* = Irodalmi Szemle, 2/63. p.
464. MARKÓ Béla: *Egyetlen pillanat.* = Mozgó Világ, 4/85. p.
465. MARKÓ Béla: *Európá teste.* = Kortárs, 4/3–4. p.
466. MARKÓ Béla: *Fölösleges vágy.* = Mozgó Világ, 4/86. p.
467. MARKÓ Béla: *Így tökéletes.* = Látó, 4/72–73. p.
468. MARKÓ Béla: *Kerti fény.* = Látó, 4/73–74. p.
469. MARKÓ Béla: *A kész mű.* = Mozgó Világ, 4/87. p.
470. MARKÓ Béla: *Még nem az öröklét.* = Látó, 4/72. p.

471. MARKÓ Béla: *Romló anyag*. = Irodalmi Szemle, 2/63–64. p.
472. MARKÓ Béla: *Saját élet*. = Mozgó Világ, 4/85–86. p.
473. MARKÓ Béla: *Szabadulás*. = Látó, 4/74. p.
474. MARNO János: *Akt*. = Jelenkor, 3/276. p.
475. MARNO János: *Alagútesztő*. = Alföld, 4/3. p.
476. MARNO János: *Az anyag*. = Jelenkor, 3/273. p.
477. MARNO János: *Bejárópróba*. = Alföld, 4/3–4. p.
478. MARNO János: *Bújócska*. = Kalligram, 3/11. p.
479. MARNO János: *Egyenlőség, Testvériség*. = Alföld, 4/4. p.
480. MARNO János: *Ejtve*. = Kalligram, 3/12. p.
481. MARNO János: *Elszólás*. = Jelenkor, 3/276. p.
482. MARNO János: *Hajnalban, még a csendes éj előtt*. = Pannonhalmi Szemle, 1/70. p.
483. MARNO János: *Az idő görbületei*. = Jelenkor, 3/274. p.
484. MARNO János: *Jaj, szörnyet kell halni*. = Pannonhalmi Szemle, 1/71. p.
485. MARNO János: *Kollapszus a Kínainál*. = Kalligram, 3/12. p.
486. MARNO János: *Mozart*. = Alföld, 4/3. p.
487. MARNO János: *A politika*. = Kalligram, 3/13. p.
488. MARNO János: *Self portrait*. = Alföld, 4/5. p.
489. MARNO János: *Self portrait*. = Jelenkor, 3/274. p.
490. MARNO János: *A semmi tava*. = Jelenkor, 3/275. p.
491. MARNO János: *Sérőből*. = Alföld, 4/4. p.
492. MARNO János: *Séta a határban*. = Jelenkor, 3/275. p.
493. MARNO János: *Terem*. = Jelenkor, 3/273. p.
494. MARTON Réka: *Zsófia: Ballagási beszéd helyett*. = Vár, 1/99. p.
495. MARTON Réka: *Zsófia: Kő*. = Vár, 1/100. p.
496. MÁLFY Ákos: *[Cím nélkül]*. = Napút, 2/17. p.
497. MELIORISZ Béla: *Egy évszak*. = Jelenkor, 4/408. p.
498. MELIORISZ Béla: *Görbülnek*. = Jelenkor, 4/407. p.
499. MELIORISZ Béla: *Nélküled*. = Jelenkor, 4/408. p.
500. MELIORISZ Béla: *Vendégjátékra*. = Jelenkor, 4/407. p.
501. MERSDORF Ilona: *kakastaréj*. = Napút, 2/17. p.
502. MEZEY Katalin: *Akár a rozsdás késeket*. = Magyar Napló, 4/4. p.
503. MEZEY Katalin: *Buda tornyai*. = Magyar Napló, 4/3. p.
504. MEZEY Katalin: *Az életemet*. = Magyar Napló, 4/4. p.
505. MEZEY Katalin: *Uram, ha nem vezetnél*. = Magyar Napló, 4/3. p.
506. MEZŐ Ferenc: *Roszkedvű tavasz*. A stílről. Hetedik haiku. Nagypéntek. Az Északnyugati Átjáró... Kötöze. Előtt. Ha. Nagyjából. József és Attila. A nagy nemzedék. Rózsafelhők helyett. = Élet és Irodalom, április 17. 17. p.
507. MÉSZÁROS Márta: *Torockó*. = Napút, 2/18. p.
508. MILBIK József: *Elemek*. = Napút, 2/17. p.
509. MILBIK József: *Napforduló*. = Napút, 2/17. p.
510. MIZSER Attila: *[ha emlékezni kell]*. = Irodalmi Szemle, 2/22. p.
511. MOHÁCSI Balázs: *apám pejlóvon*. (gyökertető: 90-es évek). = Jelenkor, 3/307. p.
512. MOHÁCSI Balázs: *ismeretlen*. = Ex Symposion, 1/24. p.
513. MOHÁCSI Balázs: *mégiscsak*. = Ex Symposion, 1/24. p.
514. MOHÁCSI Balázs: *skandináv nyár*. (vitamin csoport: úrhajó). = Jelenkor, 3/308–309. p.
515. MOHÁCSI Balázs: *willkommen*. (philip selway: coming up for air). = Jelenkor, 3/307–308. p.
516. MOLNÁR Beáta: *alkalmazkodás*. = Helikon, április 10. 13. p.
517. MOLNÁR Krisztina Rita: *Leszámoló*. = Mozgó Világ, 3/35. p.
518. MURÁNYI Zita: *stopper*. = Kortárs, 3/31. p.
519. MURÁNYI Zita: *a téglá súlya*. = Kortárs, 3/31. p.
520. NAGY Anna: *helyett*. = Tiszatáj, 3/49. p.
521. NAGY Anna: *kavicsá érlelődve*. = Tiszatáj, 3/49. p.
522. NAGY Attila: *Vadadi versek*. Kerge lant. Késik újra Ámor. Mit rejtene. Vadadi „zöld”. Kései szerelem. = Székelyföld, 3/49–52. p.
523. NAGY István Paphnutius: *[Cím nélkül]*. = Napút, 2/18. p.
524. NAGY Márta Júlia: *Búcsú a bálványoktól*. = Tiszatáj, 3/15. p.
525. NAGY Márta Júlia: *A hegyvidéki utazás reminiscenciája*. = Új Forrás, 4/86. p.
526. NAGY Márta Júlia: *A játékbaba monológja*. = Új Forrás, 4/87. p.
527. NAGY Márta Júlia: *Az örült lányok menhelye*. = Tiszatáj, 3/16–17. p.
528. NAGY Márta Júlia: *Perszephoné a Nyírpalota úton*. = Új Forrás, 4/85. p.
529. NAGY Márta Júlia: *Pygmalion a szocreal lakótelepen*. = Új Forrás, 4/88. p.
530. NAGY Zopán: *[Cím nélkül]*. = Napút, 2/19. p.
531. NÉMETH Péter Mykola: *Akkor...* = Napút, 2/25. p.
532. NÉMETH Zoltán: *Egy ajtó hegei*. = Irodalmi Szemle, 2/26–28. p.

533. NÉMETH Zoltán: *Állati férj*. Vakondpatkány – Csupasz turkáló – Földikutya. (Heterocephalus galber). = Irodalmi Szemle, 4/7–16. p.
534. NOSZLOPI Botond: *Felejtés*. = Irodalmi Jelen, 4/5. p.
535. NOSZLOPI Botond: *Mondj valamit*. = Irodalmi Jelen, 4/4. p.
536. NOSZLOPI Botond: *Nyár a pokolban*. = Irodalmi Jelen, 4/6. p.
537. NOSZLOPI Botond: *Sodrás*. = Irodalmi Jelen, 4/5. p.
538. NOSZLOPI Botond: *A veszteségek átértékelése*. = Irodalmi Jelen, 4/3. p.
539. NOVÁK Noémi: *Csorba*. = Bárka, 2/23. p.
540. NOVÁK Noémi: *ouverture*. = Bárka, 2/22. p.
541. NOVÁK Noémi: *távirat*. = Bárka, 2/23. p.
542. NOVÁK Noémi: *tévedések*. (Dulciana saját udvarában). = Bárka, 2/22. p.
543. NYILAS Attila: *A Dunánál*. („Az ékesszólásról” tíz tétele). = Palócföld, 1/20–23. p.
544. OLÁH András: *elbukni újra*. = Életünk, 3/8. p.
545. OLÁH András: *elkészt viharjelzés*. = Életünk, 3/7. p.
546. OLÁH András: *elmartad magadtól*. = Életünk, 3/7. p.
547. OLÁH András: *halmazat*. = Vigilia, 3/210. p.
548. OLÁH András: *visszafelé*. = Vigilia, 3/211. p.
549. ORBÁN Róza: *Hengerfej*. = Ex Symposion, 1/28. p.
550. ORBÁN Róza: *Tigris*. = Ex Symposion, 1/28. p.
551. ORCSIK Roland: *Csodakürt*. = Alföld, 3/19–20. p.
552. ORCSIK Roland: *Mint a szikra*. = Élet és Irodalom, március 27. 14. p.
553. ORCSIK Roland: *Szikkra a víz fölött*. = Élet és Irodalom, március 27. 14. p.
554. ORCSIK Roland: *Zsili*. = Alföld, 3/19. p.
555. OROSZ István: *Ez az öngyilkos bálnák strandja*. = Forrás, 4/79–80. p.
556. OROSZ István: *Mely évszázad elfelejtett*. = Forrás, 4/80. p.
557. ÖRY István: *Geodézia*. = Új Forrás, 3/95. p.
558. PAPP Zsolt: *Teremtés*. = Napút, 2/19. p.
559. PAPP Zsolt: *[Cím nélkül]*. = Napút, 2/16. p.
560. PATAKI Edit: *Pillanatnyi és örök*. = Napút, 2/19. p.
561. PÁL Sándor Attila: *Bujdosóének*. = Tiszatáj, 4/25. p.
562. PÁL Sándor Attila: *Bujdosóének*. = Tiszatáj, 4/25–26. p.
563. PÁLINKÁS Bálint: *[Cím nélkül]*. = Napút, 2/19. p.
564. PÁLMAI Tibor: *[Cím nélkül]*. = Napút, 2/19. p.
565. PETŐCZ András: *Ethosz imádkozik*. = Forrás, 4/24. p.
566. PETŐCZ András: *Levél Pathoszhoz*. = Forrás, 4/23–24. p.
567. PETŐCZ András: *Pathosz, az örült*. = Forrás, 4/23. p.
568. PETRŐCZI Anna Fruzsina: *[Cím nélkül]*. = Napút, 2/16. p.
569. PETRŐCZI Éva: *Biztatás*. = Lyukasóra, 1/13. p.
570. PETRŐCZI Éva: *Két régi fotográfus*. = Lyukasóra, 1/13. p.
571. PETZ György: *[Cím nélkül]*. = Napút, 2/19. p.
572. PINTÉR Lajos: *Négy játék*. az új versek előhős és a tiszán. hóesés a tiszán 2. Füzi László. = Forrás, 3/40–41. p.
573. PIVARNYIK Anikó: *[Cím nélkül]*. = Napút, 2/20. p.
574. PLOHL, Brünhilde: *dunázásaink*. = Tiszatáj, 4/4. p.
575. PLOHL, Brünhilde: *hempergéseink*. = Tiszatáj, 4/3–4. p.
576. PLOHL, Brünhilde: *istentelenül*. = Tiszatáj, 4/4. p.
577. PLOHL, Brünhilde: *keresztelkedéseink*. = Tiszatáj, 4/3. p.
578. POLGÁR Anikó: *Csontevő*. = Tiszatáj, 3/45. p.
579. POLGÁR Anikó: *Denevérhinta*. = Tiszatáj, 3/47. p.
580. POLGÁR Anikó: *Feketerítő II*. = Tiszatáj, 3/46. p.
581. POLGÁR Anikó: *Flóra kritikája*. = Tiszatáj, 3/48. p.
582. POLGÁR Anikó: *A pók*. = Tiszatáj, 3/47. p.
583. POLGÁR Anikó: *Szobormászás*. = Tiszatáj, 3/45–46. p.
584. POLLÁGH Péter: *Apropó, eltévedt ló*. = Híd, 2/17. p.
585. POLLÁGH Péter: *Egyke csillag*. = Híd, 2/19. p.
586. POLLÁGH Péter: *Kár rád a szín*. = Híd, 2/19–20. p.
587. POLLÁGH Péter: *Öregelek*. = Hítel, 3/88. p.
588. POLLÁGH Péter: *Siratótiszt*. = Hítel, 3/89. p.
589. POLLÁGH Péter: *Temető*. = Híd, 2/18. p.
590. PRÁGAI Tamás: *Korai alakok*. = Napút, 2/4. p.
591. PUROSZ Leonidasz: *Ballada*. = Ezredvég, 2/34–35. p.
592. PUROSZ Leonidasz: *Ébredés*. = Ezredvég, 2/35. p.
593. PUROSZ Leonidasz: *A munka*. = Vigilia, 3/207. p.
594. PUSZTAI Emese: *(éjszaka)*. = Napút, 2/20. p.
595. PUSZTAI Zoltán: *Bölcsélet*. = Magyar Napló, 2/33. p.
596. PUSZTAI Zoltán: *Hiánytalan*. = Magyar Napló, 4/34. p.

597. PUSZTAI Zoltán: *A többi csak lárfári.* = Magyar Napló, 4/33. p.
598. PUSZTAI Zoltán: *A valóság része.* = Magyar Napló, 4/34. p.
599. RADICEVIC, Goran: [Cím nélkül]. = Napút, 2/13. p.
600. RADÓCZ Ilona: [Cím nélkül]. = Napút, 2/20. p.
601. RÉBB Terézia: [Cím nélkül]. = Napút, 2/20. p.
602. RÉVÉSZ Ágnes: *Ajtók.* = Vár, 1/90. p.
603. RÉVÉSZ Ágnes: *Átváltozás.* = Napút, 2/20. p.
604. RÉVÉSZ Ágnes: *Láncszem.* = Vár, 1/89. p.
605. RÉVÉSZ Ágnes: *Lépcsők alatt.* = Vár, 1/89. p.
606. RÉVÉSZ Ágnes: *Szerelem.* = Vár, 1/89. p.
607. ROJIK Tamás: *Lila taréj.* = Napút, 2/20. p.
608. ROZÁN Eszter: *Frizura.* = Napút, 2/20–21. p.
609. RÓZSA Iván: *Katar éjjel.* = Napút, 2/21. p.
610. RÓZSA Iván: *Tar éjek.* = Napút, 2/21. p.
611. SAITOS Lajos: [Cím nélkül]. = Napút, 2/21. p.
612. SÁNTA Hajnalka: *Hajnal.* = Napút, 2/21. p.
613. SÁNTHA Attila: *Abogyan fűtörészek.* = Székelyföld, 3/28–29. p.
614. SÁNTHA Attila: *A miskaroló.* = Székelyföld, 3/27–28. p.
615. SÁNTHA Attila: *A Sántha-lányok.* = Székelyföld, 3/29–30. p.
616. SÁRÁNDI József: *A múzsa.* = Hitel, 3/11–12. p.
617. SERFŐZŐ Simon: *Ami örök.* = Kortárs, 3/33. p.
618. SERFŐZŐ Simon: *Hűségeseink.* = Kortárs, 3/32–33. p.
619. SERFŐZŐ Simon: *Napok óta.* = Kortárs, 3/33. p.
620. SIMONFY József: [Cím nélkül]. = Napút, 2/21. p.
621. SIMONFY József: *ahol majd.* = Helikon, március 10. 18. p.
622. SIMONFY József: *Csak úgy élek.* = Székelyföld, 3/35–36. p.
623. SIMONFY József: *Az évek.* = Látó, 3/41. p.
624. SIMONFY József: *Hajrázza.* = Látó, 3/40. p.
625. SIMONFY József: *hová jutottam.* = Helikon, március 10. 18. p.
626. SIMONFY József: *Ideje.* = Látó, 3/41. p.
627. SIMONFY József: *Kinek integetsz.* = Székelyföld, 3/38. p.
628. SIMONFY József: *könyv.* = Helikon, március 10. 18. p.
629. SIMONFY József: *Merre menjek.* = Székelyföld, 3/38. p.
630. SIMONFY József: *Mindvégig.* = Székelyföld, 3/36–37. p.
631. SIMONFY József: *Nem dal nem is ének.* = Látó, 3/35–36. p.
632. SIMONFY József: *nézem magam.* = Helikon, március 10. 18. p.
633. SIMONFY József: *szófelnégyelve.* = Helikon, március 10. 18. p.
634. SIMONFY József: *Tizenhat haiku.* Idő. Cipő. Leáldozóban. Kezek. Ajtó. Percek. Állat. Tűz. Ág. Nyomozók. Lék. Falak. Több. Annyit sem. Hajsza. Madár. = Látó, 3/37–40. p.
635. TÓTH Kinga: *Faliratok.* „Dass lasst keinen kalt”. „Zuhause ist alles super, Mann”. „Tür auf, Tür zu”. „Wear your heart on your skin”. = Látó, 3/25–27. p.
636. SIMONFY József: *Valami el.* = Székelyföld, 3/37. p.
637. SIMOR András: *Állampolgári panasz.* = Ezredvég, 2/80. p.
638. SIMOR András: *Közmunkás ének.* = Ezredvég, 2/80. p.
639. SIMOR András: *Ludas Matyi mondja.* = Ezredvég, 2/80. p.
640. SIMOR András: *Nincs itthon helyem.* = Ezredvég, 2/80. p.
641. SIMOR András: *Reggel.* = Ezredvég, 2/80. p.
642. SKREK Károly: [Cím nélkül]. = Napút, 2/21. p.
643. SOHÁR Pál: *Máshónaposan.* = Irodalmi Jelen, 3/24. p.
644. SOHÁR Pál: *Téli jelenet.* = Irodalmi Jelen, 3/23. p.
645. SOMOGYI László Tibor: *Izgatottság.* = Napút, 2/22. p.
646. SOMOGYI László Tibor: *Tél.* = Napút, 2/22. p.
647. SOÓS József: *Immár.* = Napút, 2/27. p.
648. SOÓS József: *Lassan.* = Napút, 2/27. p.
649. SOÓS József: *Lángot vigyázok.* = Napút, 2/27. p.
650. SOÓS József: *Tarkón lött világ.* = Napút, 2/27. p.
651. SÓPOTNIK Zoltán: *Bólya Péter / film / veréb / ötven.* = Alföld, 4/15–16. p.
652. SÓ BALÁZS: *Fínálé.* = Napút, 2/22. p.
653. SÓ BALÁZS: *Rév.* = Napút, 2/22. p.
654. SÓS Dóra: *Az oneironauták tévedése.* Az aranyhal. Gócek és félelmények. Az oneironaszták. A tudatos álmodók. A kakasok és a szentek. Sárkányok. A harcosok titka. = Irodalmi Jelen, 3/15–22. p.
655. STRAUSS Kinga: *Vásárnapi lakoma.* = Napút, 2/22. p.
656. SZABÓ Aida: [Cím nélkül]. = Napút, 2/22. p.
657. SZABÓ Imola Julianna: *nővérem.* = Pannonthalmi Szemle, 1/73. p.
658. SZABÓ Imola Julianna: *rézvonások.* = Pannonthalmi Szemle, 1/73. p.

659. SZABÓ PALÓCZ Attila: *odakozmált lélekkel.* = Magyar Napló, 3/39. p.
660. SZABÓ PALÓCZ Attila: *szerelencsütörtök.* = Magyar Napló, 3/38–39. p.
661. SZABÓ PALÓCZ Attila: *záporban a fény utcai piacon.* = Magyar Napló, 3/38. p.
662. SZABÓ T. Anna: *Égésbő.* Reanima. Forráspont. Lamia. A láng határán. = Jelenkor, 4/399–400. p.
663. SZABÓ T. Anna: *Köszönet. Zene.* = Bárka, 2/18. p.
664. SZABÓ T. Anna: *Megfeszített.* = Bárka, 2/17. p.
665. SZAKONYI Györf: *Haiku.* = Ex Symposion, 1/11. p.
666. SZARKA István: *Mahatma.* = Ezredvég, 2/53. p.
667. SZARKA István: *Valaha volt kutyáink.* = Ezredvég, 2/53. p.
668. SZAUER Ágoston: *Impresszió.* = Életünk, 3/32. p.
669. SZAUER Ágoston: *Magánok.* = Életünk, 3/32. p.
670. SZÁSZ Károly: *Angyal és ördög.* = 2000, 3/54–55. p.
671. SZÁSZI Zoltán: *Csak mi lényeged?* = Palócföld, 1/32–33. p.
672. SZÁSZI Zoltán: *Mindentől fosztva el.* = Irodalmi Szemle, 2/29–30. p.
673. SZÁVA Csanád: [Cím nélkül]. = Napút, 2/22. p.
674. SZENYAI Ilona: *Talány.* = Napút, 2/22. p.
675. SZENTKIRÁLYI FITTLER József: [Cím nélkül]. = Napút, 2/23. p.
676. SZÉCSÉNYI Kata: [Cím nélkül]. = Napút, 2/22. p.
677. SZIGETHY László: *(Diótörő).* = Napút, 2/23. p.
678. SZIKRA János: *jaj gyöngy ujjad.* = Hitel, 4/95. p.
679. SZIKRA János: *lóbáton telefonálók.* = Hitel, 4/94. p.
680. SZIKRA János: *Mit eszünk?* = Hitel, 4/95–96. p.
681. SZIKRA János: *Vozáryék balladája.* = Hitel, 4/93. p.
682. SZILÁGYI Erzsébet: [Cím nélkül]. = Napút, 2/23. p.
683. SZILI József: *Adagio cantabile.* = Palócföld, 1/25. p.
684. SZILI József: *Áll a baba áll.* = Palócföld, 1/29. p.
685. SZILI József: *Idegen.* = Palócföld, 1/24. p.
686. SZILI József: *Sárkány.* = Palócföld, 1/28. p.
687. SZILI József: *Vacsoraidő.* = Palócföld, 1/26–27. p.
688. SZKÁROSI Endre: *Ugo és a nagy sötét halál.* = Magyar Műhely, 1/22. p.
689. SZOLCSÁNYI Ákos: *Játszik.* = Jelenkor, 4/435–436. p.
690. SZOLCSÁNYI Ákos: *Megy.* = Jelenkor, 4/435. p.
691. SZONDI György: *Tótágas.* = Napút, 2/3. p.
692. SZUNYOGH Pál: *A tél négy pillanata.* = Palócföld, 1/13. p.
693. TÁBOR Ádám: *elrejtődés.* = Új Forrás, 4/59. p.
694. TÁBOR Ádám: *Hadinapló.* = Jelenkor, 3/278. p.
695. TÁBOR Ádám: *bűségriadó.* = Jelenkor, 3/278. p.
696. TÁBOR Ádám: *katastrófa.* = Új Forrás, 4/60. p.
697. TÁBOR Ádám: *március 2.* = Új Forrás, 4/61. p.
698. TÁBOR Ádám: *Szent szellet.* = Kalligram, 3/25. p.
699. TÁBOR Ádám: *Tüélet.* = Kalligram, 3/25. p.
700. TAKÁCS Imre: *Babits.* = Vár, 1/41. p.
701. TAKÁCS Lili: [Cím nélkül]. = Napút, 2/16. p.
702. TAMÁS Menyhért: *Csend.* = Kortárs, 3/15. p.
703. TAMÁS Menyhért: *Csendhiába temet.* = Hitel, 3/29. p.
704. TAMÁS Menyhért: *Ellenpontok.* = Hitel, 3/31. p.
705. TAMÁS Menyhért: *Emlék-tesztek.* = Hitel, 3/29. p.
706. TAMÁS Menyhért: *„Evez a mélyre”.* = Hitel, 3/30. p.
707. TAMÁS Menyhért: *Jussolt látomások.* = Kortárs, 3/14–15. p.
708. TAMÁS Menyhért: *Örökkön.* = Hitel, 3/31. p.
709. TAMÁSI József: *Ha.* = Ezredvég, 2/29. p.
710. TAMÁSI József: *Egy sóhajjal kezdem mindig.* = Ezredvég, 2/29. p.
711. TANDORI Dezső: *Lapozás.* Szalámi végrendelet. További szeletek (Szellemi, szalámi, na ja.). Az összehasonlíthatatlan NAGY-ÚRNAK. Függelék, fűkellék. = Forrás, 4/55–64. p.
712. TARNAI László: *Szegények csendje.* = Ezredvég, 2/4–7. p.
713. TATÁR Sándor: *A misfit piece.* = Alföld, 3/18. p.
714. TEKSE József: [Cím nélkül]. = Napút, 2/23. p.
715. TERÉK Anna: *Sziget – Gaspar.* = Tiszatáj, 3/3–5. p.
716. TÉREY János: *Árusok szemébe ne! De akkor hova nézzek?* = 2000, 4/32. p.
717. TÉREY János: *Egyszer régen Jürmalában.* = Élet és Irodalom, március 13. 17. p.
718. TÉREY János: *Fogaskerekű haláldal.* = Élet és Irodalom, március 13. 17. p.

719. TÉREY János: *Nagy ember asszisztense*. = Élet és Irodalom, március 13. 17. p.
720. TÉREY János: *Omlás*. = 2000, 4/30–31. p.
721. TORNAI József: *Csók közben suttogva*. = Hítel, 4/44. p.
722. TORNAI József: *Messias*. = Hítel, 4/45–46. p.
723. TORNAI József: *Málandóban a végtelen*. = Lyukasóra, 1/6. p.
724. TORNAI József: *A versvadász sírja*. = Hítel, 4/46. p.
725. TOROCKAY András: *Borotva, Eső, Spar*. = Mozgó Világ, 3/34–35. p.
726. TOROCKAY András: *Wales, Newport, Pamborkeshire*. = Mozgó Világ, 3/33. p.
727. TÓTH Erzsébet: *Első nap az iskolában*. = Alföld, 3/27. p.
728. TÓTH Erzsébet: *A régi doktor*. = Alföld, 3/27. p.
729. TÓTH Erzsébet: *Társas gőz*. = Alföld, 3/25–26. p.
730. TÓTH Kinga: *Építők*. = Irodalmi Szemle, 2/8–9. p.
731. TÓTH Kinga: *Faliratok*. „Natur im Glas”. „Keszegsirató”. „Legyőzték a koboldokat”. „Nem bonyolítjuk, intézzük!” = Helikon, április 25. 10. p.
732. TÓTH Kinga: *Major*. = Tiszatáj, 3/42–44. p.
733. TÓTH Kinga: *Szoborpark. Prater*. 6. Reisenard. 7. Bohóctörny. 8. Plüssfogó. 9. Wurlitzeresek. 10. Fagylaltos. 11. Kasper a dobozban. = Új Forrás, 3/89–91. p.
734. TÓTH László: *Amikor*. = Új Forrás, 3/66. p.
735. TÓTH László: *A delphoi trafikos*. = Új Forrás, 3/68. p.
736. TÓTH László: *Már el is felede...* = Magyar Napló, 3/43. p.
737. TÓTH László: *Mestereim, lengyel költőim*. = Magyar Napló, 3/43–44. p.
738. TÓTH László: *Szeretkezések*. Egyszer barátjánál... Egyik szeretőjének... Egy éjjel barátja... Egyik éjjel szomszédasszonya... Barátjával mindkettőjüknek... Elnézi az idős asszonyt... = Bárka, 2/30–34. p.
739. TÓTH László: *Tanulmány a cellövöldés lányáról*. = Új Forrás, 3/67. p.
740. TÖZSÉR Árpád: *A forradalmakról és a lélekéről faggatják*. = Bárka, 2/27–29. p.
741. TÖZSÉR Árpád: *Icek*. = Jelenkor, 4/403. p.
742. TÖZSÉR Árpád: *Phlegethón avagy 8 és 1/2 csapósüger*. = Jelenkor, 4/404–406. p.
743. TÖZSÉR Árpád: *Ürsarc*. = Bárka, 2/27. p.
744. UNGVÁRI László Zsolt: *Káprázatok az álom átjáróin*. Közös életkorok. Láthatatlan évszak. A végleges mondat. = Bárka, 2/53–56. p.
745. VADÁSZ János: *Számvetés*. = Ezredvég, 2/97–98. p.
746. VALYON László: *[Cím nélkül]*. = Napút, 2/23. p.
747. VANKÓ Gergely: *[Cím nélkül]*. = Napút, 2/23. p.
748. VARGA Imre: *Álomcsúcsról*. = Irodalmi Szemle, 4/43. p.
749. VARGA Imre: *Más név, más arc alatt*. = Bárka, 2/36. p.
750. VARGA Imre: *Menj tovább!* = Bárka, 2/35. p.
751. VARGA Imre: *Rumi táncol*. = Irodalmi Szemle, 4/44. p.
752. VARGA Imre: *Az új holdnak, új királynak*. Ráolvasás. = Bárka, 2/36. p.
753. VASADI Péter: *A csönd születése*. (Belvilág). = Vigilia, 4/269–270. p.
754. VASADI Péter: *A nagy bukás – nagyok bukása*. = Életünk, 3/1–2. p.
755. VASADI Péter: *...pedig ártatlan...* = Új Forrás, 3/52–53. p.
756. VASADI Péter: *Váltóláz*. = Hítel, 4/82–83. p.
757. VASADI Péter: *Zene*. = Vigilia, 4/270–271. p.
758. VASS Barna: *Vizek és földek névettimológiája*. 1. (Kratülosz). 747. (Ikaria). = Irodalmi Jelen, 3/33–34. p.
759. VASS Veronika: *[Cím nélkül]*. = Napút, 2/24. p.
760. VERMUTH Attila: *Hajnalog hajnala*. = Napút, 2/24. p.
761. VERMUTH Attila: *Tarajos Goethe*. = Napút, 2/24. p.
762. VERMUTH Attila: *Újhullámos frizura*. = Napút, 2/24. p.
763. VESZTERGOM Andrea: *Cinketalpakon*. = Irodalmi Jelen, 4/28. p.
764. VESZTERGOM Andrea: *Hőfagyöngy*. = Irodalmi Jelen, 4/27–28. p.
765. VESZTERGOM Andrea: *Lomtemplom*. = Irodalmi Jelen, 4/26. p.
766. VESZTERGOM Andrea: *Váltakozó, villantott diasorok*. (Zirc – Ferecvaros). = Irodalmi Jelen, 4/29–31. p.
767. VIHAR Judit: *[Cím nélkül]*. = Napút, 2/24. p.
768. VIHAR Judit: *Fodor Ákos halálára*. = Napút, 2/8. p.
769. VILLÁNYI László: *Csontkinövés*. = Jelenkor, 3/277. p.
770. VILLÁNYI László: *Gyászév*. = Vigilia, 3/190. p.
771. VILLÁNYI László: *Halhatatlan*. = Vigilia, 3/190. p.
772. VILLÁNYI László: *Ing*. = Jelenkor, 3/277. p.
773. VILLÁNYI László: *Sor*. = Pannonhalmi Szemle, 1/74. p.
774. VILLÁNYI László: *Végrendelet*. = Irodalmi Szemle, 3/6. p.
775. VIRÁG József: *Fenn és lenn*. = Napút, 2/24. p.

776. VÖRÖS Anna: *inkább maradni*. = Vigilia, 3/205. p.
777. VÖRÖS Anna: *tárgyak feketében*. = Vigilia, 3/205. p.
778. VÖRÖS Anna: *véraláfutás*. = Vigilia, 3/206. p.
779. VÖRÖS István: *LVII. zsoltár*. = Ezredvég, 2/65–66. p.
780. VÖRÖS István: *A futó kör*. Fronberg, Sziget a Naabon. A sodrás iránya. Krondorf. Schwandorf. Schockoladenweg. A malomárok mellett. = Új Forrás, 3/63–65. p.
781. VÖRÖS István: *A gond alatt*. = Új Forrás, 3/60–62. p.
782. VÖRÖS István: *A hegyi beszéd*. A beszédi hegy. Mielőtt beszélni kezd. Lelki szegények. A megújulásról. A tanítványokhoz. Az új. A törvény betöltése. A haragról. A paráznságról. Önépítés. A családról. Törvényújítás. Az esküről. Csak tényeket! Mit miért? A barátság fokozatai. A harmadik szem. Ragozás. Ádám és a kigyó példázata. Széles sáv. Távolság a tökéletestől. Titok. = Vigilia, 4/272–278. p.
783. VÖRÖS István: *Az ikertornyok Nagymaroson*. = Bárka, 2/15–16. p.
784. VÖRÖS István: *Az írástudók fontossága*. = Bárka, 2/14. p.
785. WEBBER Luca Borbála: *Üresedés*. = Magyar Napló, 3/25. p.
786. WILHELM József: *Süvitő szél*. = Napút, 2/24. p.
787. ZALÁN Tibor: *Emlék-kollázs*. = Élet és Irodalom, március 20. 14. p.
788. ZALÁN Tibor: *Minden dolgok lakója*. = Napút, 2/6. p.
789. ZÁVADA Péter: *Deszkák*. = Élet és Irodalom, április 24. 17. p.
790. ZÁVADA Péter: *Hanem a semmit*. = Élet és Irodalom, április 24. 17. p.
791. ZÁVADA Péter: *Virályok sijjogása*. = Élet és Irodalom, április 24. 17. p.
792. ZÁVADA Péter: *Vörös*. = Élet és Irodalom, április 24. 17. p.
793. ZÁVADA Péter: *A zúgás*. = Élet és Irodalom, április 24. 17. p.
794. ZENTAI Adél: *Király, királyom*. = Bárka, 2/19–20. p.
795. ZENTAI Adél: *Matt*. = Bárka, 2/21. p.
796. ZENTAI Adél: *Szitakötők*. = Bárka, 2/19. p.
797. ZENTAI Eta: *[Cím nélkül]*. = Napút, 2/24. p.
798. ZILAHY Lajos: *Vers libre Illyés Gyula születésnapjára*. = Életünk, 4/19–25. p.
799. ZSIDÓ Piroska: *Aki meglátott*. = Helikon, március 10. 13. p.
800. ZSIDÓ Piroska: *Jelzőlámpa*. = Helikon, március 10. 13. p.
801. ZSIDÓ Piroska: *Különös gondolat*. = Helikon, március 10. 13. p.
802. ZSIDÓ Piroska: *A láthatatlan*. = Helikon, március 10. 13. p.
803. ZSIDÓ Piroska: *Magány*. = Helikon, március 10. 13. p.
804. ZSIDÓ Piroska: *Ökörnyál*. = Helikon, március 10. 13. p.
805. ZSILLE Gábor: *Hat felvidéki fénykép*. Párkány. Révkomárom. Hontnémeti. Tallós. Kajal. Alsókubin. = Magyar Napló, 4/6. p.
806. ZSUVOS Norbert: *Atjárom*. = Tiszatáj, 4/34. p.
807. ZSUVOS Norbert: *(Át)láthatatlan*. = Tiszatáj, 4/33. p.

Rövidpróza

808. AMBRUS Judit: *Lányregény*. Libasorban. = 2000, 3/34–37. p.
809. BALÁZS Attila: *Zsebszínház*. = Új Forrás, 4/73–75. p.
810. BÁNDI Dániel Dávid: *Arcalia*. (elfáradtam-elfáradtan). = Irodalmi Jelen, 3/116–118. p.
811. BÁNDI Dániel Dávid: *Lehull a lepel, épül a fal*. (Találkozás Istennel). = Irodalmi Jelen, 3/118–122. p.
812. BÁNYAI Tamás: *Isten éppen felrengett*. = Várad, 2/31–36. p.
813. BÁNYAI Tamás: *Karantén*. = Irodalmi Jelen, 4/7–19. p.
814. BÁRDOS József: *Add tovább!* = Irodalmi Jelen, 4/109–116. p.
815. BÁRDOS József: *Mintha szép híves patakra...* = Irodalmi Jelen, 3/57–61. p.
816. BECK Tamás: *A fogorvos és a molylepkek*. = Látó, 3/22–24. p.
817. BENE Zoltán: *Kisértések*. = Ezredvég, 2/47–52. p.
818. BENEDEK István Gábor: *Galba*. = Élet és Irodalom, április 24. 15. p.
819. BENEDEK István Gábor: *Az ügyész szívívője*. = Ezredvég, 2/96–97. p.
820. BISTEY András: *Szieszta*. = Ezredvég, 2/15–20. p.
821. CENTAURI: *Flora Wellman*. = Élet és Irodalom, március 27. 15. p.
822. CZIGÁNY György: *Úton Űnyba*. = Vigilia, 4/288–290. p.
823. CSABAI László: *Új barázdák*. = Látó, 4/19–27. p.
824. CSAPLÁR Vilmos: *Egy múzsa*. = Élet és Irodalom, március 6. 16. p.
825. CSILLAG Lajos: *A tulsó part*. = Irodalmi Szemle, 1/63–71. p.

826. DARVASI László: *Amit észre kell venni és amit nem szabad.* = Alföld, 3/21–23. p.
827. [DARVASI László] Szív Ernő: *Képzeld el, János!* = Élet és Irodalom, március 20. 14. p.
828. [DARVASI László] Szív Ernő: *A pénzbeszedő is ember.* = Élet és Irodalom, április 17. 14. p.
829. DEBRECENI Boglárka: *Csipetsapat.* = Ezredvég, 2/30–34. p.
830. DEMÉNY Péter: *Lélek és tehéntögy.* = Élet és Irodalom, április 10. 15. p.
831. DEZSŐ Anna: *A BuBi-vizes bolt.* = Ezredvég, 2/83–87. p.
832. DÉCSY Eszter: *Halál szerelmes lesz.* = Ezredvég, 2/76–79. p.
833. DÉNES Gabriella: *Pál Imru szerencséje.* = Látó, 4/42–45. p.
834. DINKÓ Zoltán: *Vegyél kenyeret!* = Ezredvég, 2/67–68. p.
835. DÖME Szabolcs: *Csillagokkal még nem próbáltam.* = Híd, 2/23–27. p.
836. DRAGOMÁN György: *Bolívia.* = Élet és Irodalom, április 24. 14. p.
837. DRAGOMÁN György: *Turiszt.* = Élet és Irodalom, március 27. 14. p.
838. FABIÁN Zoltán: *Hetvenöt másodperc története.* = Lyukasóra, 1/11–13. p.
839. FALUDI Ádám: *Törjünk át a harmónián.* A minimum alapozó festék előérzete. = Életünk, 4/82–84. p.
840. GÁBOR Felicia: *Csángó élet.* Húsvét, húsvét. Kálvára. Kukorica. = Magyar Napló, 4/35–37. p.
841. GALIMBERTI-TROST Márton: *A Beaufort-skála szerint kilences.* = Életünk, 3/26–28. p.
842. GALIMBERTI-TROST Márton: *A bérgyilkos álma.* = Életünk, 3/25–26. p.
843. GRECSÓ Krisztián: *A látogató.* = Jelenkor, 4/377–382. p.
844. GRENDEL Lajos: *Az az átkozott vigyor.* = Székelyföld, 3/21–25. p.
845. GULISIO Tímea: *A patkány.* = Helikon, április 10. 12. p.
846. GVÁRFÁS Endre: *Noé, a befogadó és a kirekesztő.* = Ezredvég, 2/61–64. p.
847. GYÖNGYÖSI Bálint: *A recept.* = Helikon, április 10. 11. p.
848. HALMAI Tamás: *Asztalizen.* (Szélszendjegyzetek 101–150.). = Új Forrás, 4/7–10. p.
849. HALMAI Tamás: *A kapernaumi százados.* = Vigília, 4/279. p.
850. HARKAI Vass Éva: *Átkelés a zebrán: unokahúgomok.* = Híd, 2/14–16. p.
851. HORVÁTH (EÖ) Tamás: *Messziről jött ember.* = Magyar Napló, 3/40–43. p.
852. HUDY Árpád: *Hadihelyzet.* A tábornok. A tűzvonalban. A harci kedv. Az őrszem. = Irodalmi Jelen, 4/66–69. p.
853. JANÁKY Marianna: *Igazságaim.* = Tiszatáj, 3/62–63. p.
854. JANÁKY Marianna: *Kegyetlenségek.* = Tiszatáj, 3/63–64. p.
855. JÁSZBERÉNYI Sándor: *Az igaz szerelem vár.* = Mozgó Világ, 3/42–46. p.
856. JÁSZBERÉNYI Sándor: *Megölnei egy arabot.* = Élet és Irodalom, április 3. 15. p.
857. JÓZSA Márta: *Búcsú az oroszánoktól.* = Élet és Irodalom, április 3. 16. p.
858. JUHÁSZ Tibor: *Városom.* = Tiszatáj, 4/27–29. p.
859. JUHÁSZ Tibor: *Városom.* = Új Forrás, 3/92–93. p.
860. JUHÁSZ Tibor: *Végérvény.* = Palócföld, 1/34–35. p.
861. KAKUK Tamás: *Bicikli belső.* Flashback. = Új Forrás, 4/64–70. p.
862. KALÁSZ István: *Mene tekel.* = Életünk, 3/29–31. p.
863. KÁVAI Katalin: *Az őrnagy.* = Élet és Irodalom, április 24. 16. p.
864. KECSMÁR Szilvia: *Kétpercnyi mennyország.* = Napút-füzetek, 2/31–32. p.
865. KELEMEN Anna, A.: *Csá, bébi, leléptem.* = Jelenkor, 4/419–422. p.
866. KERTÉSZ Edina: *A születésnap.* = Élet és irodalom, április 24. 16. p.
867. KIS Antónia: *Az üzenetrögzítő.* = Ezredvég, 2/26–27. p.
868. KISS Nóra Titanilla: *A szemekben lakó ember.* = Helikon, március 25. 11–12. p.
869. KOVÁCS Flóra: *Lendülések.* = Várad, 2/27–28. p.
870. KOVÁCS Flóra: *Vonat.* = Várad, 2/26. p.
871. KOVÁCS Gergő: *Bontás.* = Élet és Irodalom, március 13. 15. p.
872. KOVÁTS Judit: *A szökés.* = Élet és Irodalom, március 13. 16. p.
873. KOZÁR Andrea: *A negyvenedik.* = Élet és Irodalom, március 6. 16. p.
874. KÖRÖSI P. József: *Márkháza, Marokkháza.* Városi ember vagyok, falun élek. = Élet és Irodalom, április 3. 14. p.
875. KÖRÖSI P. József: *Végelmese.* Városi ember vagyok, falun élek. = Élet és Irodalom, március 6. 14. p.
876. KRULIK Zoltán: *Másvilág.* Kilenc történet. = Új Forrás, 4/30–39. p.
877. KUTAS József: *A láthatatlanok meséje.* = Ezredvég, 2/69–74. p.
878. LÁBASS Endre: *Népszínház utca.* = Élet és Irodalom, március 6. 15. p.
879. LAIK Eszter: *Gang.* = Irodalmi Jelen, 3/54–56. p.
880. LÁNG Júlia: *A szőlásszabadság hazája.* = Mozgó Világ, 3/81–84. p.

881. LOKODI Imre: *Svédvendég.* = Várad, 2/20–22. p.
882. MAGÉN István: *Kilakoltatás.* = Napút-füzetek, 2/33–38. p.
883. MÁNDY Iván: *Pepi.* = Lyukasóra, 1/22–23. p.
884. MÁN-VÁRHEGYI Réka: *Cím nélkül.* = Magyar Lettre Internationale, 1/70. p.
885. MÁNTA György: *Örvény.* = Életünk, 3/9–19. p.
886. MAROSI Gyula: *A birtok megszerzése.* = Magyar Napló, 4/19–26. p.
887. MATKOVICH Ilona: *Kedves, komoly, személyes.* = Élet és Irodalom, április 10. 16. p.
888. MESTER Györgyi: *Csak nem?!* = Magyar Műhely, 1/3–4. p.
889. MESTER Györgyi: *Delelőben.* = Magyar Műhely, 1/5–6. p.
890. MIKLÓSI SZABÓ István: *Testfűgőség.* = Irodalmi Jelen, 3/44–53. p.
891. MOLNÁR Miklós: *Három történet a Kutya-kaparó csárdából.* Latrinameszelés. Alfred Jarry sose hal meg. Mind a vízig szárazon. = Életünk, 4/64–70. p.
892. MOLNÁR Vilmos: *Csicso után az Isten.* = Kortárs, 4/33–38. p.
893. NAGY Hajnal Csilla: *Hét: Anna.* = Kaligram, 3/28–32. p.
894. NÉMETH Ákos: *A pénzpiac anygala.* = Mozgó Világ, 3/55–66. p.
895. ODZE György: *Borzalmaink.* = Mozgó Világ, 3/47–54. p.
896. PALME Zsuzsanna: *Dór súly.* = Napút-füzetek, 2/39. p.
897. PALME Zsuzsanna: *Szám, személy.* = Napút-füzetek, 2/39. p.
898. PAPP Dénes: *Füstkarton.* = Napút-füzetek, 2/40–44. p.
899. PATAK Márta: *Amit Matyiról tudhatok.* = Élet és Irodalom, március 27. 16. p.
900. PATAK Márta: *Asszony a tükörben.* = Életünk, 3/21–23. p.
901. PATAK Márta: *Indulás előtt, a teraszon.* = Életünk, 3/23–24. p.
902. PODONYI Hedvig: *A sors keze.* = Napút, 2/49–50. p.
903. PRUZSINSZKY Sándor: *Attila Redivivus.* = Ezredvég, 2/39–43. p.
904. ROBOZ Gábor: *Magát adta.* = Helikon, március 10. 11–12. p.
905. SALL László: *tegnap a munkában.* = Várad, 2/37. p.
906. SCHREIBER András: *Európa-korzó.* = Mozgó Világ, 3/87–90. p.
907. SEBESTYÉN Mihály: *A város felett lebegő tárgyról.* = Helikon, április 25. 6–8. p.
908. SIGMOND István: *A bohóc.* = Ezredvég, 2/89–91. p.
909. SÓFI Boglárka: *Anyai dedapám apja és a világvege.* = Napút-füzetek, 2/45–48. p.
910. STENSZKY Cecília: *Az út hazafelé.* = Korunk, 3/24–30. p.
911. SZABÓ Imola Julianna: *született bűneinek.* = Élet és Irodalom, március 27. 15. p.
912. SZALONTAI Imre: *Helyzetkép a jelenvalóságról és a kozmikus csillagmagány-végtelenségről.* = Ezredvég, 2/55–56. p.
913. SZÁNTÓ Kamilla: *Legyünk.* = Magyar Napló, 3/26. p.
914. SZÁNTÓ Kamilla: *Meg a repülők.* = Magyar Napló, 3/26. p.
915. SZÁNTÓ Kamilla: *Zuhany.* = Magyar Napló, 3/26. p.
916. SZÁVAI Attila: *Mászókás lány.* = Palócföld, 1/47–49. p.
917. SZÁVAI Attila: *A tarka macska.* = Ezredvég, 2/59–61. p.
918. SZÁZ Pál: *A bodzabukor meséje.* Phytolegenda. = Irodalmi Szemle, 4/17. p.
919. SZÁZ Pál: *A bűnök meséje 1. A káröröm.* A maszlag. Phytoanekdota. = Irodalmi Szemle, 4/17–20. p.
920. SZÁZ Pál: *A bűnök meséje 2. A jegenye meg a galagonya.* Phytoanekdota. = Irodalmi Szemle, 4/20–22. p.
921. SZÁZ Pál: *A fagyöngy.* Phytoenigma. = Irodalmi Szemle, 4/23. p.
922. SZÁZ Pál: *A fagyöngy.* Phytoikon. = Irodalmi Szemle, 4/30. p.
923. SZÁZ Pál: *Fagyöngy és rozmarin.* Phytoaforizma. = Irodalmi Szemle, 4/30. p.
924. SZÁZ Pál: *A fagyöngy meséje.* Phytolegenda. = Irodalmi Szemle, 4/22–23. p.
925. SZÁZ Pál: *A galagonyabukor meséje.* Phytolegenda. = Irodalmi Szemle, 4/24–25. p.
926. SZÁZ Pál: *Az igazi szőlőtő.* Phytoikon. = Irodalmi Szemle, 4/29–30. p.
927. SZÁZ Pál: *A nípek meséje.* A törökbúza meg a kebab. Phytoanekdota. = Irodalmi Szemle, 4/16–27. p.
928. SZÁZ Pál: *A pokolvarfű.* Phytolegenda. = Irodalmi Szemle, 4/27–28. p.
929. SZÁZ Pál: *A senkfőgye.* Phytoaforizma. = Irodalmi Szemle, 4/29. p.
930. SZÁZ Pál: *A szív lekvároskenyere.* Phytoaforizma. = Irodalmi Szemle, 4/29. p.
931. SZEIFERT Natália: *Cor, cordis, n.* = Mozgó Világ, 4/91–93. p.
932. SZEIFERT Natália: *Durva mater.* = Mozgó Világ, 4/93–94. p.
933. SZEITZ János: *A padon.* = Ezredvég, 2/99–101. p.
934. SZIL Ágnes: *Csend.* = Tiszatáj, 3/56–58. p.
935. SZIL Ágnes: *Gratis et franco.* = Tiszatáj, 3/58–61. p.

936. SZIL Ágnes: *Istenbarma*. = Tiszatáj, 3/54–56. p.
937. SZILÁGYI Júlia: *Rövid vacsora*. = Élet és Irodalom, március 6. 13. p.
938. SZILÁGYI PERJÉSI Katalin: *Az elveszett tárgyak utcája*. = Várad, 2/11–12. p.
939. SZILÁGYI PERJÉSI Katalin: *Paranoia*. = Várad, 2/12–14. p.
940. SZILÁGYI PERJÉSI Katalin: *Szamárfül*. = Napút-füzetek, 2/49–50. p.
941. SZILÁGYI PERJÉSI Katalin: *A szatír*. = Várad, 2/9–10. p.
942. SZULKOVÉNYI Katalin: *Levelibéka*. = Élet és Irodalom, április 3. 15. p.
943. SZVOREN Edina: *Látogatók*. = Jelenkor, 4/414–419. p.
944. TAMÁS Dénes: *Hétköznapiok*. = Látó, 3/42–72. p.
945. TAMÁSI Áron: *Jó cimborám, az angyal*. = Lyukasóra, 1/20–21. p.
946. TAR Ildikó: *Nagypapa és az ő kalapja*. = Hítel, 3/23–28. p.
947. TINKÓ Máté: *Életvezetők*. (Minden hiába forrás). = Híd, 2/21–22. p.
948. TÓTH Ágnes: *Adolf*. = Látó, 4/54–55. p.
949. TÓTH Ágnes: *A költő lelke*. = Látó, 4/53–54. p.
950. TÓTH Ágnes: *Ünnepi capriccio egy kiskocsmában*. = Látó, 4/50–52. p.
951. TÓTH Krisztina: *A tükör*. = Élet és Irodalom, március 20. 16. p.
952. TÓTH Marcsi: *Tűzpiros amaryllis*. = Látó, 3/13–21. p.
953. TÓRI Bertalan: *Tóth János*. = Ezredvég, 2/8–12. p.
954. VARGA Boglárka: *Anyám hatalma*. = Helikon, április 25. 11. p.
955. VÁGVÖLGYI B. András: *Sötétség délben*. = Helikon, március 25. 5–7. p.
956. VINCZE Ferenc: *Arról, hogy miért köröznék a hegyi bódok*. = Irodalmi Jelen, 4/23–25. p.
957. WEINER SENNYEY Tibor: *Fehér orr*. = Irodalmi Szemle, 4/3–6. p.
958. ZSUPANNÉ ILLÉS Margit: *Stációk*. = Vigilia, 3/208–210. p.
959. CENTAURI: *Biglaw*. = Irodalmi Jelen, 4/32–36. p.
964. EGRESSY Zoltán: *Lila csik, fehér csik*. = Alföld, 4/17–24. p.
965. EGRESSY Zoltán: *Lila csik, fehér csik*. = Bárka, 2/24–26. p.
966. EGRESSY Zoltán: *Lila csik, fehér csik*. = Élet és Irodalom, március 20. 15. p.
967. EGRESSY Zoltán: *Lila csik, fehér csik*. = Irodalmi Jelen, 3/35–40. p.
968. EGRESSY Zoltán: *Lila csik, fehér csik*. = Palócföld, 1/36–40. p.
969. EGRESSY Zoltán: *Lila csik, fehér csik*. = Tiszatáj, 4/17–24. p.
970. EGRESSY Zoltán: *Lila csik, fehér csik*. = Új Forrás, 3/74–78. p.
971. HIDAS Judit: *Bovaryék*. = Tiszatáj, 3/6–10. p.
972. HIDAS Judit: *Bovaryék*. Meg kell próbálni. = Élet és Irodalom, április 17. 16. p.
973. HIDAS Judit: *Seb*. = Jelenkor, 4/423–427. p.
974. HORVÁTH Péter: *Levelek Stórr kapitánynak*. Egy kis éji zene. = Élet és Irodalom, április 17. 15. p.
975. KIRÁLY Kinga Júlia: *Apa Szarajevóba ment*. Ratio divina. = Kalligram, 3/19–24. p.
976. KIRÁLY Kinga Júlia: *A patkány*. Részlet az *Apa Szarajevóba ment* című regényből. = Látó, 4/59–71. p.
977. MÁN-VÁRHEGYI Réka: *Utolsó napok a nyári szünet előtt*. = Élet és Irodalom melléklete, április 17. 5. p.
978. ORAVECZ Imre: *Ókontri*. 8. = Tiszatáj, 4/5–13. p.
979. ORAVECZ Imre: *Ókontri*. 12. = Alföld, 4/7–13. p.
980. POÓS Zoltán: *Étvagy az imákra*. = Jelenkor, 4/428–434. p.
981. POTOZKY László: *Éles*. = Bárka, 2/37–42. p.
982. POTOZKY László: *Éles*. = Élet és Irodalom, április 24. 15. p.
983. POTOZKY László: *Éles*. = Irodalmi Szemle, 4/56–60. p.
984. POTOZKY László: *Éles*. = Jelenkor, 3/300–304. p.
985. POTOZKY László: *Éles*. = Kortárs, 3/9–12. p.
986. POTOZKY László: *Éles*. = Látó, 3/28–31. p.
987. POTOZKY László: *Éles*. = Magyar Lettre Internationale, 1/24–25. p.
988. POTOZKY László: *Éles*. = Új Forrás, 3/85–88. p.
989. SARUSI Mihály: *A tó... Hun árad, hun apad*. Liget helyett. Sátorbaborozván. Hun árad, hun apad. Nád, bokor; minek? Favágók. = Irodalmi Jelen, 3/7–14. p.
990. SIROKAI Máttyás: *A káprázatbeliekhez* [13]. = Várad, 2/29. p.

Hosszúpróza

959. BARÓTHY Zoltán: *Nincs idő!* = Tiszatáj, 4/35–45. p.
960. BENCsik Orsolya: *Kis va(j)dmagyar* 50. = Tiszatáj, 3/52–53. p.
961. BEREMÉNYI Géza: *Önéletírás*. = Alföld, 3/6–17. p.
962. BUVÁRI Tamás: *Tüneményes utazás*. = Kalligram, 3/33–36. p.

991. SIROKAI Máttyás: *A káprázatbeliekhez* [23]. = Várad, 2/29. p.
992. SIROKAI Máttyás: *A káprázatbeliekhez* [43]. = Várad, 2/30. p.
993. SIROKAI Máttyás: *A káprázatbeliekhez* [44]. = Várad, 2/30. p.
994. SOÓKY László: *Piros ász oszt, nem oszt*. = Irodalmi Szemle, 3/34–45. p.
995. SZENDI Nóra: *A cukrászdiler*. (Részlet a *Zárványok* című regényből). = Palócföld, 1/41–46. p.
996. SZILÁGYI Júlia: *Almák, bokályok, nitroglicerín*. = Látó, 4/6–11. p.
997. TÓTH Mária: *Kisjézus inge*. = Helikon, március 10. 7–9. p.
998. TÓTH Mária: *Kisjézus inge*. = Helikon, március 25. 8–9. p.
1007. BORSODI L. László: *A tagadás tornya*. A tagadás tornya. Másik út. A hiány visszhangjai. Átlendülés. A semmi rovatkái. Házterők. Átiratok. = Látó, 3/32–34. p.
1008. DREFF János: *Előszó egy komoly regényhez*. Kedves kegyelmes Mesterem! Iszonyú kegyelemteljes drága Mester! Mesterek Mestere! Karcú életművi Mester! Hadititoktartás. Örök-egy-helyben-maradó nagy Mester! Diszkrétan erotomán kis Mester! = 2000, 4/33–44. p.
1009. [TAKÁCS Edina Adél] TEA: *Képlet*. = Napút-füzetek, 2/51. p.
1010. TÉREY János: *Dialógus a Világszemle*. Részlet A legkisebb Jégkorszak című regényből. = Magyar Napló, 4/45–46. p.
1011. TÉREY János: *Tilos a házár!* Részlet A legkisebb Jégkorszak című regényből. = Jelenkor, 3/257–272. p.
1012. TÉREY János: *Az új Európa*. Részlet A Legkisebb Jégkorszak című regényből. = Kalligram, 3/3–10. p.

Közönség előtt előadásra szánt mű

999. APÁTI Miklós: *Önfelszámolás*. = Életünk, 4/6–17. p.
1000. BALÁZS Attila: *Magyar Fauszt*. = Híd, 2/3–13. p.
1001. BALÁZS Attila: *Magyar Fauszt*. (az ördögi színjáték). = Irodalmi Jelen, 4/41–53. p.
1002. BALÁZS Attila: *Magyar Fauszt*. (az ördögi színjáték). = Kortárs, 3/16–28. p.
1003. LÁSZLÓFFY Csaba: *A szétszedett szöveg*. = Helikon, április 10. 5–8. p.
1004. VÉGH Attila: *Végtelen rózsakert*. = Helikon, április 10. 4. p.
1005. VÉGH József: *Téli tücsökszó*. = Új Forrás, 4/11–23. p.

Átmeneti műfajok

1006. BODA Edit: *Bo szerzetes útja a biciklivel*. I. A dombok fölött. II. A madaras tónál. III. A különös alakú szilvák. IV. És újra a dombokon. = Helikon, április 25. 15. p.

Kevert műfajok

1013. TANDORI Dezső: *Válogatás*. = Kortárs, 4/39–43. p.

Irodalmi képregény

1014. CSORDÁS Dániel: *Idő kérdése*. = Szépirodalmi Figyelő, 2/78–83. p.
1015. HEGEDŰS Márton: *Szellem dohány*. (Képmese). = Szépirodalmi Figyelő, 1/58–63. p.
1016. VINCZE Ferenc, CSILLAG István: *Ha jön a szomszéd*. = Helikon, március 10. 22. p.
1017. VINCZE Ferenc, CSILLAG István: *A kézirat*. = Helikon, március 25. 22. p.
1018. VINCZE Ferenc, CSILLAG István: *Nagy-sütőtörték*. = Helikon, április 10. 22. p.

(Összeállította: ZAHARI ISTVÁN)

SZÁMUNK SZERZŐI

BENKŐ KRISZTIÁN (1979) irodalomtörténész

CsÍK MÓNika (1978) író, költő

EGRESSY ZOLTÁN (1967) író, drámaíró

GÉCZI JÁNOS (1954) író, képzőművész

GYÖRGY ATTILA (1971) író, újságíró

JÁNOSY LAJOS (1967) író, kritikus

KESZEG ANNA (1981) kultúrákutató, a Debreceni Egyetem és a Babeş-Bolyai Tudományegyetem oktatója

KIRÁLY FARKAS (1971) író, költő

KOLLÁR ÁRPÁD (1980) költő

KONCZ TAMÁS (1982) kritikus

PÁDÁR ÁDÁM (1988) képregényalkotó

PRÁGAI TAMÁS (1968) író, költő

SÁNDOR ZOLTÁN (1978) író, költő

SERES NIKOLETTA (1989) kritikus

SZÉCSI NOÉMI (1976) író

SZÖLLŐSSY BALÁZS (1981) költő, kritikus

TÉREY JÁNOS (1970) költő, drámaíró

VÖRÖS ISTVÁN (1964) író, költő

ZSÁVOLYA ZOLTÁN (1968) író, költő, a Szépirodalmi Figyelő szerkesztője

LŐRINCZ CSONGOR

Az irodalom tanúságtételei

2015, 392 oldal, 3500 Ft

A „nagy elbeszélések” kimerültével fokozottan előtérbe került – immár megváltozott módon – az egyediség vagy singularitás problémája, ennek kérdései (pl. egyfajta önéletrajziság kérdésköre, a tanú nem-felcserélhető alakjával). Mégpedig alapvetően a történelem tapasztalatának mint bizonyos kiszolgáltatottságnak a tükrében (pl. trauma), és ugyanakkor összefüggésben a nyelv performatív effektusaival, ezek megfigyelhetetlenségét, erősségét és egyúttal gyengeségét sűrítve magába. Nemkülönböztetve jellemzik ezt a mezőt különböző etikopolitikai vonzatok: a tanúság alapvetően az igazságosság médiumaként tarthat szá-

mot érdeklődésre (eltérően a bizonyíték mindig jogrendet implikáló feltevésétől). A tanúság politikuma kiterjedhet magának az „ember” fogalmának, a rá alapított nagy elbeszéléseknek történeti-antropológiai kikérdezésére – arra, hogyan is válik az „ember” önmaga nem-szuverén tanújává természet, nyelv (kultúra) és történelem kereszteződéseiben. Nincs tehát mit csodálkozni azon, hogy a tanúság kérdésköre erőteljesen jelen van a kortárs kultúratudományok horizontján. Egyúttal azonban a vallási tapasztalat bizonyos alakzatainak nem-önazonos „visszatérése” is e tendencia hátterét képezi, legmélyrehatóbb módon pedig a filozófia foglalkozott a témával (Heidegger és Derrida). Az irodalomtudomány egyelőre még inkább kezdeményekben tárgyasította a problémát a maga módszertanai, fogalmi és olvasási módjai számára, igazán meggyőző rendszeres munkák még nem készültek. Jelen kötet a kérdéskör értelmezésének további (persze korántsem lezáró) finomítására és bővítésére tesz javaslatot, hármas metodológiai nézőpontból: a tanúság problematikájának nyelv-, szöveg- és olvasáselméleti aspektusait tartva szem előtt. Szisztematikus síkon, ugyanakkor markáns szövegszerű és referenciális jegyekkel rendelkező irodalmi példák alapján is vizsgálódva (pl. Hölderlin, Kleist, Kosztolányi, Sebald, Nádas, Esterházy).

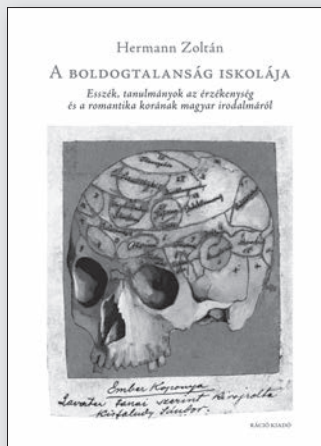
A kötet megrendelhető vagy kedvezményesen megvásárolható a kiadó szerkesztőségében: Ráció Kiadó • 1072 Budapest, Akácfa utca 20.
tel.: (1) 321-8023 • fax: (1) 321-4757 • e-mail: racio@racio.hu • www.racio.hu

HERMANN ZOLTÁN

A boldogtalanság iskolája

Esszék, tanulmányok az érzékenység
és a romantika korának magyar irodalmáról

2015, 336 oldal, 2900 Ft

A könyv az érzékenység és a romantika magyar irodalmáról, a boldog együgyűség elvesztéséről és a művészetek élvezetének „veszedelmes” következményeiről szól. Kazinczy rögeszmés szépségkultuszáról, Ányos „identikus” boldogtalanságáról, Csokonai saját ellentétébe forduló boldogságfilozófiájáról, Pálóczi Horváth „hátrahőköléséről”, Ungvárnémeti büntudattal teli „nárcizmusáról”, az esztétikum és a boldogtalanság közé egyenlőségelet állító Kisfaludy testvérekről, a katasztrófák művészet- és gazdaságfilozófiai értelmét kereső Lisztről és Jókairól. Ha tetszik, arról a bátorságról, amely a 18. század közepétől kezdve nemcsak esztétikai természetű, de egyfajta morális bátorság is volt: olva-

sásra csábítani a korábban nem olvasó rétegeket, programokat írni a társadalmi elitek kulturális elité alakításáról, könyvet adni a nők kezébe, a szépirodalom retorikai-poétikai mutatóványain keresztül mintát adni a személyiség autonóm létformáihoz. A felvilágosodás szenvedélytanai (Le Brun, Hume); dialógusai a *csiszoltság* (*politeness*) fogalmi körül (Shaftesbury, Burke), ízlés-meghatározásai (Hume, Voltaire); az összefoglaló esztétikai rendszerek (Batteux, Baumgarten, Hegel); a szép esztétikai – esztétikai-ideológiai! – és morális megragadhatóságának filozófiai-hermeneutikai tételei (Rousseau-tól, Gottschedtől Kantig és Schleiermacherig), vagyis az egykorú európai esztétikai gondolkodás teljessége első látásra talán nem áll ott a szentimentalizmus és a romantika magyar irodalma mögött, mégis alig van olyan műve a korszak magyar szépirodalmi kánonjának, amelyen ne lehetne ennek a (pre-)modern esztétikai rendszernek valamiféle – nálunk főleg német közvetítéssel megjelenő – lenyomatát felismerni.

A 18–19. századi magyar szépirodalom – a boldogtalanság iskolája.

HERMANN Zoltán (1967), irodalomtörténész, a Károli Gáspár Református Egyetem oktatója

A kötet megrendelhető vagy kedvezményesen megvásárolható a kiadó szerkesztőségében: Ráció Kiadó • 1072 Budapest, Akácfa utca 20.

tel.: (1) 321-8023 • fax: (1) 321-4757 • e-mail: racio@racio.hu • www.racio.hu

KABDEBÓ LÓRÁNT

„Nyílik a lélek”

Kettős látás a huszadik századi lírában
Szabó Lőrinc „rejtektútja”

2015, 240 oldal, 2500 Ft

Barátaim születésnapjára készített köszöntő írások alkalmul szolgáltak, hogy rátaláljak arra a poétikai kettőslátásra, amely a Szabó Lőrinc-i pálya képét – és egyben a 20. századi líra olvasását – átgondoltatja velem. Mintha Rilke *Befejezetlen elegia* című írását (1920) folytatnák: T. S. Eliot *Az üresek* című verse 1925-ben a személyiség „pokoljárása”, „kiüresítésének” szenvedtető Golgotája és egyben a derűért vívott küzdelem megképzése, a poklok kísértéseinek elviselésére felerősítő poétikai újraszerveződés. Zárul a háborús katalizmust átélő *Mauberley*, és nyílik az *Énekek* 20. századra vetülő szenvedés és fénné válás panorámája Pound

zavart életében. Majd a Yeats-hirdette „tragic joy”. 1927–1928-ban pedig Szabó Lőrinc költészetében nemcsak a *Té meg a világ* tragikus szemléletű személyiség-látomása születik meg, de megjelenik a „harc az ünnepért” jellegű elégikus poétikájú *Tücsökgzene* lehetősége is.

Ekkor írt – utóbb publikálatlan, vagy így-úgy átdolgozott – versei egyszerre felépítenek egy-egy gondolatmenetet, és meg is bontják azt. Kétségbeejtő elkeseredése egyben a létezésen való elcsodálkozásának alkalmává nemesedik. Poétikájában megtalálja, amit emberként elveszteni vélt egy életen keresztül. A kétségbeesés végigkövetésének paradox gyönyöre a kifejezés öröme érzett „hálaadást” telepíti versei rejtett megoldásaiba. A meg nem értett világ a versalkotás fájdalmas gyönyörében kap értelmet – az életében magát otthontalannak érző, pusztulására elszántan tekintő ember versével helyet találhat az Univerzum teljességében. A „de profundis” a „lux perpetua” visszhangjára vár.

Kötetem egy új századi olvasó kísérlete a most hagyománnyá magasodó líra olvasására.

A kötet megrendelhető vagy kedvezményesen megvásárolható a kiadó szerkesztőségében: Ráció Kiadó • 1072 Budapest, Akácfa utca 20.

tel.: (1) 321-8023 • fax: (1) 321-4757 • e-mail: racio@racio.hu • www.racio.hu

BÉRLETSOROZATOK A 2015/16-OS ÉVADBAN:

GYERMEKEK VAGYUNK 2015. ŐSZ

KÖZREMŰKÖDŐK: CELENG MÁRIA, KOVÁCS ISTVÁN, KOMLÓSI ILDIKÓ, KULKA JÁNOS, A MAGYAR RÁDIÓ ÉNEKARA, MEGYESI ZOLTÁN, PALOJTAY JÁNOS, SZAKÁCS ILDIKÓ

SZABADSÁG

2015.09.22. | 19:30

VEZÉNYEL:

HÁMORI MÁTÉ

JÁTÉK

2015.10.20. | 19:30

VEZÉNYEL:

VAJDA GERGELY

KÖNNY

2015.11.24. | 19:30

VEZÉNYEL:

KOVÁCS JÁNOS

MESE

2016.01.12. | 19:30

VEZÉNYEL:

KÁLI GÁBOR

HŐSÖK VAGYUNK 2016. TAVASZ

KÖZREMŰKÖDŐK: BALGA GABRIELLA, CSER KRISZTIÁN, KODÁLY KÓRUS (DEBRECEN), KOLONITS KLÁRA, KELEMEN BARNABÁS, LUIGI PIOVANO, RAB GYULA

SZERETÜNK

2016.02.09. | 19:30

VEZÉNYEL:

KESELYÁK GERGELY

KÜZDÜNK

2016.03.01. | 19:30

VEZÉNYEL:

STANISLAW KOCHANOWSKY

TEREMTÜNK

2016.04.05. | 19:30

VEZÉNYEL:

MEDVEZSKY ÁDÁM

REMÉLÜNK

2016.05.03. | 19:30

VEZÉNYEL:

HÁMORI MÁTÉ

SZEZON BÉRLET

ŐSZ+TAVASZ | 8 koncert

1. kategória | 33.000,- Ft

2. kategória | 26.500,- Ft

3. kategória | 22.000,- Ft

4. kategória | 18.000,- Ft

ÉVSZAK BÉRLET

ŐSZ vagy TAVASZ | 4 koncert

1. kategória | 17.000,- Ft

2. kategória | 13.500,- Ft

3. kategória | 11.500,- Ft

4. kategória | 9.000,- Ft

BARÁTI KÖR

KEDVEZMÉNY

15%

TÁMOGATÓK

HELYSZÍN | ZENEAKADÉMIA | Nagyterem | 1061 Budapest, Liszt Ferenc tér 8.

HAYDN PORTRÉSOROZAT 2015. ŐSZ

A SOROZAT HÁZIGAZDÁJA: ECKHARDT GÁBOR

HERR HEYDEN

2015.11.14. | 19:00

SIGNORE HAYDN

2015.12.13. | 19:00

MISTER HAYDN

2016.01.23. | 19:00

BÉRLET

ŐSZ | 3 koncert

5.500,- Ft

HELYSZÍN | BUDAPEST MUSIC CENTER | 1093 Budapest, Mátyás u. 8.

Új bérlet vásárlása 2015. április 13-tól a Zeneakadémia / BMC jegypénztárában, az ismert jegyirodáknál és a www.odz.hu oldalon.

Tel.: (06 70) 455-6814 /DanubiaZenekar

www.odz.hu

BUDAPESTI OPERETTSZÍNHÁZ

MŰVÉSZETI VEZETŐ KERO®

KÁLMÁN IMRE A CSÁRDÁSKIRÁLYNŐ

KARMESTER: MAKLÁRY LÁSZLÓ

BUDAPEST

MÜNCHEN

SIÓFOK

TOKAJ - ZEMPLÉNI FESZTIVÁL

HÓDMEZŐVÁSÁRHELY

BAJA

KOLOZSVÁR

MASZKAT

RENDEZŐ: KERO®

TÁMOGATÓ: **nka**
Nemzeti Kulturális Alap

FELELŐS KIADÓ: LŐRINCZY GYÖRGY FŐIGAZGATÓ

ISSN 1585-3829

9 771585 382140

1 5 0 0 3

Ára: 600 Ft

PESTI MAGYAR SZÍNHÁZ

BEMUTATJA A 2015/16-OS ÉVADBAN

NAGYSZÍNPADON:

15. 10. 16.

Carlo Goldoni

CHIOGGIAI CSETEPATÉ

Rendező: Kéri Kitty m.v.

16. 02. 27.

Peter Stone

SUGAR

Van aki forrón szereti

Rendező: Méhes László

16. 05. 06.

Fodor László

ÉRETTSÉGI

Rendező: Verebes István

15. 10. 02.

Arnold Wesker

A KONYHA

Rendező: Lengyel Ferenc m.v

15. 11. 27.

R. Rodgers - O. Hammerstein II.
H. Lindsay - R. Crouse

A MUZSIKA HANGJA

Rendező: Eperjes Károly

16. 04. 08.

Ronald Harwood

AZ ÖLTÖZTETŐ

Rendező: Lengyel Ferenc m.v.

SINKOVITS IMRE SZÍNPADON:

16. 01. 29.

Dario Niccodemi

HAJNALBAN, DÉLBEN, ESTE

Rendező: Varga Éva

15. 11. 13.

Jean-Claude Carrière

NAPLÓ

Rendező: Cserje Zsuzsa

16. 04. 22.

Eugene O'Neill

UTAZÁS AZ ÉJSZAKÁBA

Rendező: Málnay B. Levente

Pesti Magyar Színház

1077 Budapest, Hevesi Sándor tér 4. • Telefon +36.1.341.3849

E-mail: szervezes@mszinhaz.hu • herczeg.eva@mszinhaz.hu

www.magyarszinhaz.hu

A színház igazgatósága a műsorváltoztatás jogát fenntartja!